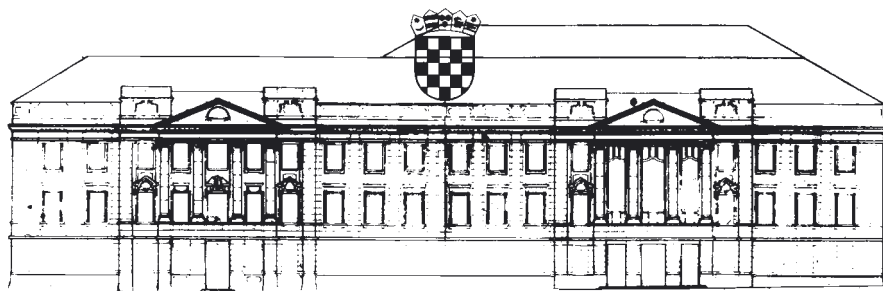

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XV.

BROJ 388

ZAGREB, 27. IV. 2004.

5. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

PRAVA HRVATSKIH BRANITELJA

Dobivanje avisa povijesni dan za Hrvatsku

Europska komisija je dala vrlo pozitivno mišljenje o hrvatskom zahtjevu za članstvo u Europskoj uniji i to je imalo znatnog odjeka u europskim medijima.

Tako Frankfurter Rundschau piše da se Hrvatska može opravdano nadati da će za pet godina biti primljena u EU jer je politički i gospodarski na dobrom putu. Potreba za reformama još postoji glede privatizacije i poljoprivrede, kao i povratka izbjeglica, naglašava taj njemački list.

Drugi frankfurtski list Frankfurter Allgemeine Zeitung iznosi da se od 1991. Hrvatska može promatrati kao "demokracija koja funkcionira". Rok za dovršenje reformi je tri do četiri godine.

"Ovo je povijesni dan za Hrvatsku" izjavio je Christopher Patten, europski povjerenik za vanjsku politiku, odmah nakon predaje avisa. Još je izjavio da zemljopis ne smije postati sudbina i da "nije bilo nasljeđa rata, Hrvatska bi možda mnogo ranije bila u ovoj fazi puta ka članstvu".

Liberation ističe da bi Hrvatska trebala pristupiti EU 2007. godine nakon dobivanja pozitivnog avisa. Hrvatska se bojala ocjene o nedostatnoj suradnji s Tribunalom u Haagu, međutim glavna tužiteljica je dala pozitivno mišljenje o toj suradnji.

Londonski Financial Times iznosi kako je početak pregovora o ulasku u EU, što bi moglo započeti ove godine, značajan zaokret za Hrvatsku koja je prije deset godina bila zahvaćena krvavim ratom sa Srbijom. Njemačka i Austrija tada su podupirale hrvatske napore za neovisnošću, a Europa tada nije bila u stanju okončati sukob.

Hoće li Hrvatska 2007. ući u EU je dvojbeno tvrdi Magyar Nemzet. Razloge nalazi u tome što mišljenje Komisije trebaju još odobriti sve članice.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Utvrđivanje dnevnog reda	3
- Aktualno prijepodne	5
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji	15
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o posebnim uvjetima za stavljanje brašna na tržište (Vlada RH); Prijedlog zakona o uređenju tržišta brašna (Klub zastupnika HSS)	31
- Prijedlog i Konačni prijedlog o izmjeni Zakona o hrani	37
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o postupnom isključenju iz plovidbe tankera bez dvostruke oplate	39
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za financiranje projekta izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj, investitora Plinacro d.o.o.	47
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt energetske učinkovitosti	50
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Bjelorusije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu	52
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	52
- Odgovori na zastupnička pitanja	57

PRIKAZ RADA:

- 5. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 23, 24, 25, 26, I 31. OŽUJKA TE 1. I 2. TRAVNJA 2004.

Utvrdjivanje dnevnog reda

Usvajanjem zapisnika s prethodne sjednice, Hrvatski sabor je 23. ožujka 2004. godine započeo 5 plenarnu sjednicu proširenu s pet točaka: Prijedlog zakona o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet, Prijedlog zakona o postupnom isključenju iz plovidbe tankera bez dvostruke oplate, Prijedlog zakona o kulturnim vijećima, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost, Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

Sukladno Poslovniku, predsjednik sabora predložio je donošenje sljedećih zakona po hitnom postupku; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za financiranje projekata izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj investitora Plinacro d.o.o.; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Bjelorusije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugo-

vora o jamstvu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt energetske učinkovitosti; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o posebnim uvjetima za stavljanje brašna na tržište; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o hrani; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o postupnom isključenju iz plovidbe tankera bez dvostruke oplate; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o kulturnim vijećima; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

Primjedbu na primjenu hitnog postupka imao je zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** koji je naglasio kako se na sjednici Odbora za zakonodavstvo simulirala primjena odredbi Zakona o brašnu, a koja je pokazala da se radi o manjkavom zakonu. Dodao je kako se zakon primjenjuje tek od 1. srpnja ove godine, zbog čega nema potrebe za donošenjem zakona po hitnom

postupku već bi se trebalo iskoristiti vrijeme za izradu kvalitetnog zakona koji će biti provediv.

Drugu primjedbu iznio je **Antun Vujić** koji je u ime Kluba SDP-a zatražio da se povuče iz procedure po hitnom postupku Prijedlog zakona o kulturnim vijećima. Prema njegovim riječima radi se o zakonu kojim se ukidaju kulturna vijeća poput vijeća za medijsku kulturu i urbanizam, a ne rješava se problem funkcioniranja vijeća u gradovima s više od 40.000 stanovnika. Nema potrebe da ovakav zakon bude donesen po hitnom postupku, zaključio je Vujić.

Luka Bebić u ime Kluba zastupnika HDZ-a zatražio je da se Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina stavi u redovitu proceduru jer nema, po ocjeni Kluba, potrebe za hitnost postupka.

Zastupnici su glasovanjem prihvatili primjenu hitnog postupka pri donošenju predloženih prijedloga zakona, osim Zakona o područjima županija gradova i općina koji je vraćen u redovnu proceduru. Time su se stekli uvjeti za utvrđivanje konačnog dnevnog reda 5. sjednice Hrvatskog sabora.

H.S.

Dnevni red

- Aktualno prijepodne
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za financiranje projekta izgra-

dnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj, investitora Plinacro d.o.o.
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanja Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Bjelorusije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegava-

nja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt energetske učinkovitosti

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o posebnim uvjetima za stavljanje brašna na tržište
- Prijedlog zakona o uređenju tržišta brašna - Predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o hrani
- Prijedlog Zakona o porezu na dodanu vrijednost - Predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a
- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dohodak - Predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak - Predlagatelj: Klub zastupnika HNS-PGS i LIBRE
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave - Predlagatelj: Klub zastupnika HNS-PGS i LIBRE
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o suzbijanju zloporaba opojnih droga - Predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o suzbijanju zloporaba opojnih droga
- Prijedlog odluke o popisu trgovačkih društava od posebnog državnog interesa
- Izvješće o mirovinskim tržištima u Republici Hrvatskoj u 2002.
- Prijedlog zakona o zaštiti i spašavanju - Predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju - Predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrani - Predlagatelji zastupnici: Vlado Jukić i Pero Kovačević
- Prijedlog deklaracije o slobodnom izražavanju mišljenja, stavova i uvjerenja u Hrvatskom saboru - Predlagatelj: Klub zastupnika HSP-a
- a) Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2003. godinu
- b) Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu,
- c) Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu - posebni dio - službena tajna
- Izvješće Državnog ureda za reviziju o radu na provedbi revizije pretvorbe i privatizacije i izvješća o obavljenim revizijama pretvorbe i privatizacije
- Izbori, imenovanja i razrješenja
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o postupnom isključenju iz plovidbe tankera bez dvostruke oplata
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o kulturnim vijećima
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dodanu vrijednost
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj

Dopuna dnevnog reda 1. travnja

- Interpelacija o radu Vlade Republike Hrvatske - predlagatelji: deset zastupnika
- Prijedlog odluke o utvrđivanju obrasca zastupničke iskaznice - predlagatelj: Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove
- Prijedlog odluke o popisu trgovačkih društava od posebnog državnog interesa

AKTUALNO PRIJEP DNE

Na 5. sjednici Hrvatskoga sabora oko samog načina postavljanja zastupničkih pitanja bilo je mnogo rasprave - od izjava da se aktualno prijedpodne pretvorilo u farsu do traženja da se izmjeni Poslovnik u dijelu koji se odnosi na aktualno prijedpodne.

Nakon nekoliko stanki i sastanaka koordinacije predsjednika klubova, zastupnicima se obratio Luka Bebić koji je obrazložio kako će se postaviti oko 25 pitanja.

Na pitanje o odnosu POA-e i hrvatskih novinara, ratifikaciji Sporazuma o primanju Hrvatske u EU, gubicima u županijskim bolnicama, dugovima zaposlenim u znanosti i obrazovanju, smjenama ravnatelja u bolnicama, isplata poticaja u poljoprivredi te mnogim drugim, odgovarali su predstavnici Vlade.

Aktualno prijedpodne kao EPP Vladi

Uoči početka Aktualnog prijedpodneva za riječ se u ime Kluba zastupnika SDP-a javio **Ivica Račan** zatraživši stanku zbog činjenice da su zastupnici HDZ-a još jučer predali listu pitanja za Vladu, a čime se Aktualno prijedpodne pretvara u farsu. Umjesto kritičkih pitanja Vladi, smatra zastupnik, Aktualno prijedpodne postaje EPP Vladi, a to kompromitira Hrvatski sabor.

Stanku od pola sata zatražio je **Vilim Herman** u ime Kluba zastupnika Libre,

naglasivši kako iako je prije četiri godine Aktualni sat postao Aktualno prijedpodne, i dalje zbog utvrđivanja dnevnog reda i dodatnih intervencija preostaje pre malo vremena za pitanja. Klub Libre, ističe zastupnik, i ranije je upozoravao da se Poslovnik dotjera kako bi pitanja mogla dolaziti iz različitih političkih puteva, a na dobrobit svih građana.

Nakon što je i **Miroslav Rožić** u ime Kluba zastupnika HSP-a zatražio stanku, **Damir Kajin** zatražio je riječ u ime Kluba zastupnika IDS-a podsjetivši da je ovu neprimjenjivu praksu aktualnog prijedpodne inaugurirao HDZ, ali ju je na drugoj redovnoj sjednici objeručke prihvatio SDP, te se pridružuje zahtjevima za stanku sjednice.

Stanku je zatražila i **Ljubica Lalić** u ime Kluba zastupnika HSS-a smatrajući kako se tijekom Aktualnog prijedpodneva mora omogućiti svim zastupnicima koji su došli na vrijeme da postave pitanje Vladi.

Dragutin Lesar u ime Kluba zastupnika HNS-a također je zatražio stanku podsjećajući zastupnike kako je zaključak Predsjedništva Sabora da se Poslovnik u pogledu Aktualnog prijedpodneva treba promijeniti, a Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav pozvao je zastupnike da podnesu prijedloge za izmjene Poslovnika. Iako je Klub zastupnika HNS-PGS dao svoje prijedloge, Odbor više nije zasjedao, te bi stanku zasjedanja, smatra zastupnik, trebalo iskoristiti da se dogo-

vori daljnje ponašanje u tijeku Aktualnog prijedpodneva.

Stanku su još zatražili **Đurđa Adlešić** u ime Kluba zastupnika HSLs-DC i **Luka Bebić** u ime Kluba zastupnika HDZ-a.

Rat divljih potpisa

Nakon stanke riječ je dobio zastupnik **Ivica Račan** te u ime Kluba zastupnika SDP-a iznio prijedlog da se do pronalaska trajnog rješenja, na današnjoj sjednici napravi lista s pitanjima ne uvaži već da se napravi nova ad hoc lista gdje će biti zastupljeni zastupnici i zastupnice svih klubova.

U ime Kluba Libre **Vilim Herman** ponovio je svoj raniji stav kako su pitanja na aktualnom prijedpodnevu usmjerena na one interese koje građani imaju i da se trajanje aktualnog prijedpodneva ne bi trebalo vremenski ograničavati, odnosno trajalo bi sve dok ima aktualnih pitanja. Taj prijedlog, smatra Herman, u duhu je parlamentarizma i Odbor za Ustav i Poslovnik bi ga trebao razmorsiti. Drugi prijedlog koji je zastupnik iznosi odnosi se na uvođenje, po uzoru na parlamentarnu praksu nekih zemalja, tematskih rasprava. Što se tiče današnje situacije, zastupnik je predložio da se aktualno prijedpodne nastavi dok se ne postave sva pitanja.

U ime Kluba zastupnika kluba HSP-a riječ je dobio **Miroslav Rožić** započevši izlaganje kako su sve dosadašnje poslo-

vnike varijante i modeli aktualnog prijedpodneva išli ka tome da ruše dostojanstvo hrvatskog parlamenta i dostojanstvo zastupnika koji su cijele noći kampirali u Saboru s termosicama i sendvičima. Svi sazivi, drži Rožić, su do sada prešutno kršili Poslovnik kada je u pitanju Aktualni sat, odnosno Aktualno prijedpodne. Konkretno, dodaje, radi se o odredbi koja propisuje da se redosljed za postavljanje pitanja određuje prema redosljedu upisa zastupnika u knjigu nazočnosti sjednici, a koju otvara službena osoba dva sata prije početka zasjedanja. No svim je zastupnicima poznata suprotna praksa u kojoj se stvaraju tzv. ilegalne ponoćne, jutarnje, popodnevnne liste i predbilježbe na temelju kojih se formira redosljed u toj knjizi nazočnosti.

“Mi u Klubu zastupnika HSP-a to zovemo ratom divljih potpisa koji traje već treću sjednicu za redom” izjavio je Rožić dodajući kako je jednom prilikom jedan potpis bio čak selotejpom zalijepljen na klupu na koju dolazi knjiga za upisivanje redosljeda nazočnosti.

HSP je predložio dvije varijante Aktualnog prijedpodneva. U prvoj varijanti Aktualno poslijepodne kako se ne bi oduzimao Vladi najproduktivniji dio dana. Trajanje aktualnog poslijepodneva bi bilo dva sata, a redosljed pitanja bi se utvrđivao ždrijebanjem po uzoru na Veliku Britaniju ili bi se sastavila dva popisa; pozicijski i opzicijski pa bi se pitanja postavljala naizmjenice. U toj varijanti aktualni bi sat trajao samo dva sata, ali po jedan dan u tjednu po dva sata dok se ne iscrpe sva pitanja.

Zaključno Rožić je naglasio kako HSP ne želi sudjelovati u ratu divljih potpisa, te da je temelj demokracije poštivanje propisa bez obzira je li ono loše ili dobro. Ukoliko je loše, smatra zastupnik, propis treba promijeniti, a do tada smo ga dužni poštivati jer ako to ne činimo šaljem poruku javnosti da ni oni nisu dužni poštivati određene propise.

Ponižavajuća praksa

U ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin** ustvrdio je apsurdnost odredbi

Poslovnika koje se odnose na Aktualno prijedpodne. Prema njemu riječ je o ponižavajućoj praksi kako za Sabor tako i za parlamentarne zastupnike, a na što su mnogi upozoravali smatrajući kako će se na taj način dovesti u pitanje i samu funkciju aktualnog prijedpodneva. Naposljetku, smatra zastupnik, to će dovesti do toga da će izvršna vlast u ovoj zemlji koja je neprikosnovena, biti još i jača za razliku od uloge hrvatskog parlamenta.

“Znači, umjesto da se sami nametnemo izvršnoj vlasti, mi sami rušenjem kredibiliteta, pod navodnicima, parlamentu rušimo i poziciju saborskog zastupnika” istaknuo je Kajin.

Zaključno, Kajin je podržao prijedlog Račana. Ukoliko, smatra zastupnik, podijelimo broj zastupnika s 4, doći ćemo do nekih 38 mogućnosti za postavljanje zastupničkog pitanja.

U ime Kluba zastupnika HSS-a riječ je dobila **Ljubica Lalić** napominjući kako smo se bespotrebno našli u ovakvoj situaciji, te kako se slaže s kolegom Rožićem da je bilo povreda Poslovnika i sastavljanja ponoćnih lista. Prema njenom mišljenju na takav se način izigrava smisao opće institucije postavljanja zastupničkih pitanja i aktualnog prijedpodneva. Iako je jedno od rješenja ove situacije promjena Poslovnika, smatra zastupnica, Klub zastupnika HSS-a predlaže da se predložena lista prijavljenih zanemari, te da se da mogućnost postavljanja pitanja na način da iz svakog kluba postavi pitanje jedan zastupnik. Prednost se daje opozicijskim strankama, a kad se izredaju svi klubovi, kreće se u drugi krug.

U ime Kluba zastupnika HNS-a **Dragutin Lesar** podsjetio je ponovno zastupnike na zaključak Predsjedništva Sabora od 26. siječnja ove godine kako treba promijeniti Poslovnik u dijelu koji se odnosi na aktualno prijedpodne, te kako je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav kao matično radno tijelo trebao izraditi prijedlog. Prijedlog je dao i Klub zastupnika HNS-a, ističe zastupnik, a prema kojem bi aktualno prijedpodne trajalo 40 pitanja, svakih 14 dana. Kvota bi se podijelila između oporbe i vladajućih 60:40 u korist

oporbe, a broj pitanja po pojedinom klubu ovisio bi o broju zastupnika u tom klubu. Lesar je dodao kako vjeruje da će nakon ove incidentne situacije Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav staviti na dnevni red sva moguća rješenja i da će prijedlog izmjena Poslovnika biti gotov do sljedećeg zasjedanja. Što se tiče današnje situacije, Klub HNS-a predlaže da se zastupničko prijedpodne provede na način da svaki Klub na tri zastupnika postavi jedno pitanje.

Durda Adlešić u ime Kluba zastupnika HSLs-DC ustvrdila je kako se danas aktualno prijedpodne pretvorilo u farsu koja traje već tri mandata koliko je zastupnica u Hrvatskom saboru. Jedino moguće rješenje je, smatra Adlešić, promjena Poslovnika već do sljedeće sjednice kako bi se prekinula ova praksa naručenih pitanja radi promoviranja ministara, ilegalne liste prijavljenih, dolazaka u Sabor nakon ponoći i slično. Prijedlog Kluba zastupnika HSLs-DC je da se aktualno prijedpodne održava cijeli dan, primjerice utorak, i da svi imaju priliku postaviti pitanje, pa čak i uz utvrđene kvote. Zaključno zastupnica je naglasila kako je važno da se svi zajedno dogovore i da se pokuša promijeniti Poslovnik i prekinuti s praksom; dok smo na vlasti ovakav Poslovnik nam odgovara, čim odemo u opoziciju otkrijemo da Poslovnik ne valja.

Prešutna praksa sastavljanja lista

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Luka Bebić** je napomenuo kako bi 30 do 40 zastupničkih pitanja prilikom Aktualnog prijedpodneva bilo optimalno i slaže se s prijedlozima zastupnica Adlešić i Lalić, no isto tako ističe da ne razumije zašto ti prijedlozi nisu razmatrani tijekom prošlog mandata. U nastavku izlaganja Bebić je pojasnio zastupnicima da listu prijavljenih od 40 zastupnika čini 18 oporbenih što pokazuje da glavni razlog spora jest u činjenici kako kolege iz SDP-a nisu među prvima na listi. Bebić je zatim predložio da se svi klubovi odazovu pozivu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav i da predlo-

že svoja viđenja kako razriješiti ovaj problem. Jedan od prijedloga bi mogao biti, smatra zastupnik, da svaki klub pa i onaj koji broj samo tri člana, može postaviti jedno pitanje, ali da recimo HDZ i SDP proporcionalno manje mogu postaviti pitanje nego klub sa tri člana, a nezavisni zastupnici bi imali priliku svaki drugi put postaviti pitanje. Glede današnje situacije, Bebić je predložio da se sastanu klubovi i da se uvrsti 5 do 6 pitanja od svakog kluba ovisno koliko bi ostalo vremena. Eliminiranje liste, eliminiranje knjige za postavljanje pitanja, nastavio je Bebić, bilo bi kršenje Poslovnika.

Predsjednik Sabora **Vladimir Šeks** podsjetio je zastupnike da se Poslovnik mijenjao 14. prosinca 2001. godine kada je utvrđeno da se redosljed za postavljanje pitanja određuje prema redosljedu upisa zastupnika u knjigu nazočnosti na sjednici koju otvara službena osoba dva sata prije početka sjednice. Druga izmjena Poslovnika bila je 17. travnja 2002. godine kada je određeno da zastupnik može izraziti zadovoljstvo ili nezadovoljstvo iznošenjem razloga u trajanju od jedne minute. No u praksi primjena tih izmjena pokazala se iznimno teškom jer su se stvarale neopisive gužve, pa se prešutno pribjegli praksi da se dan prije sastavljaju određene liste na koje se zastupnici upisuju u nekoliko navrata. Predsjedništvo Sabora je zaključilo na proširenoj sjednici 26. siječnja ove godine kako se mora pronaći demokratsko rješenje da bi zastupnici mogli postaviti zastupničko pitanje, odnosno da je nužno pristupiti političkom dogovoru oko izmjene i dopune Poslovnika Hrvatskog sabora, posebice u svezi s prijavljivanjem zastupnika za Aktualno prijevodne. Pozvani su svi klubovi da dostave svoje prijedloge, a odazvali su se: Klub zastupnika HSP-a, Klub zastupnika HSU-a, Klub zastupnika Libre, Klub zastupnika HNS-a i PGS-a. Prijedlog je dostavio i predsjednik Odbora za turizam Ante Markov, ali drugi klubovi ne.

Ova je dosadašnja praksa, smatra Šeks, pokazala sve manjkavosti koje nisu dostojne ni zastupnika ni Hrvat-

skog sabora, a među pristiglim prijedlozima klubova zasigurno se može pronaći i dugoročno rješenje, ali i rješenje za izlaz iz današnje situacije. Slijedom toga, predsjednik Sabora pozvao je zastupnika Bošnjakovića kao predsjednika Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da osnuje od predstavnika svih klubova radnu skupinu za izradu prijedloga izmjena Poslovnika do početka sljedeće sjednice Hrvatskog sabora.

Riječ je zatim dobio i predsjednik Vlade Republike Hrvatske **Ivo Sanader** istaknuvši kako je aktualno prijevodne jedan od mehanizama za koji su zainteresirani hrvatski građani i javnost, te da je stoga Vlada spremna odgovarati na bilo koje pitanje, bilo kojeg zastupnika. Zaključio je naglasio da se aktualni Poslovnik mora primjenjivati dok se ne usvoji novi.

Dogovor je postignut

Nakon nove stanke zastupnicima se obratio **Luka Bebić** kako bi iznio zaključak sastanka koordinacija predsjednika klubova. Ističući da se ne radi o preseđanu već o izlazu iz današnje situacije, Bebić je obrazložio kako je dogovoreno da se postavi oko 25 pitanja, a od toga HDZ 11, a oporba 14, a pitanje će postaviti i Ivo Lončar kao neovisni zastupnik.

Za riječ se javio **Ivo Lončar** ustvrdivši kako se radi o povredi Poslovnika u članku kojim se propisuje da se redosljed za postavljanje pitanja određuje prema redosljedu upisa zastupnika u knjigu nazočnosti. Lončar je istaknuo kako je čekao na prijavljivanje od 17 sati jučer i kako mu ne treba nitko ništa poklanjati jer je knjiga vjerodostojan dokument.

Na povredu Poslovnika upozorila je i **Željka Antunović** jer je 6. veljače poslala pisano zastupničko pitanje premijeru no još nije dobila odgovor. Time se, smatra zastupnica ignoriraju prava i dužnosti zastupnika i onemogućuje se normalna komunikacija.

Nakon što je predsjednik Sabora izvijestio zastupnicu da će predsjednik Vlade dati izvješće o pitanjima na koja

Vlada nije odgovorila u propisanom roku, riječ je dobio Ivo Sanader. Tom je prigodom **predsjednik Vlade** pojasnio da će odgovor na pitanje zastupnice Antunović doći tijekom zasjedanja ove sjednice i time će se popraviti praksa prošle Vlade koja nije na zastupnička pitanja odgovarala i po 5, 6, 7 mjeseci, a na jedno pitanje zastupnika Ive Lončara o pravomoćnosti presude jednog pomoćnika ministra, nije odgovorila cijeli mandat.

O POI i novinarima

Pero Kovačević (HSP) naveo je da su u hrvatskim medijima objavljeni podaci i informacije kako je POA pokazala nekoliko hrvatskih novinara (**Davor Butković, Gordan Malić, Ivan Đikić, Željko Peratović, Boris Pavelić i Ivan Zvonimir Čičak**) da su bili u funkciji stranih obavještajnih službi te da su plasirali u medije dezinformacije na štetu Hrvatske, prvenstveno u slučaju generala Gotovine. Pitao je predsjednika Vlade, ako je to doista točno, smatra li da je u ovom slučaju riječ da su naše službe zlorabile svoje ovlasti i išle na štetu slobode medija ili se u ovakvoj konstataciji radi o čistom kaznenom djelu svjesnog dezinformiranja hrvatske javnosti odnosno čak veleizdaji. A na početku svog javljanja zastupnik je rekao da postavlja ovo, drugo pitanje budući da je predsjednik Vlade rekao da će on povući svoj potpis s mišljenja prethodnika Ivica Račana na Zakon o obrani.

Predsjednik hrvatske Vlade dr.sc. **Ivo Sanader** najprije se osvrnuo na taj dio pitanja. Zastupnik je, kaže, citirao jedan njihov razgovor prije početka ove sjednice o kojem javnost ne zna ništa, te rekao da će predsjednik Vlade povući neki potpis s nekog teksta koji je potpisao Račan. Da ne bi ostalo nesporezuma u javnosti treba naglasiti da ste me upozorili da je na vaš upit Ministarstvo obrane odnosno Vlada poslalo sličan tekst kao i prethodna Vlada a ja sam rekao da ću to osobno pogledati i da ćemo povući kad vidimo o čemu se radi, je li to isti tekst, isto stajalište, jer

osobno nisam detaljnije upoznat s tim, naveo je predsjednik Vlade.

Što se tiče ovih spekulacija u javnosti koje su se pojavile nakon zahtjeva za smjenom odnosno smjene bivšeg ravnatelja POA-e, sve je bilo u skladu sa zakonom, rekao je premijer. Činjenica je da o ovim spekulacijama o kojima se piše Vlada nema nikakvih saznanja. A sigurno da nas itekako zanima je li to istina, rekao je, među ostalim.

Pero Kovačević izjavio je da nije zadovoljan odgovorom jer da Vlada treba dobivati odnosno dobiva svaki tje-dan izvješća svih tajnih službi.

Ratifikacija Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Zdenka Petričević Babić (HDZ) pitala je što hrvatska Vlada poduzima da bi očekivani aviz od EU bio pozitivan, a posebno prema državama koje još nisu ratificirale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

Ministar vanjskih poslova **Miomir Žužul** u opširnom odgovoru naveo je da je ova hrvatska Vlada od početka svog mandata primanju Hrvatske u EU pristupila kao strateškom prioritetu hrvatske države i učinila cijeli niz aktivnosti, unutar kojih se je naš premijer sastao s 13 premijera država članica EU. Paralelno su se vodili i intenzivni razgovori s Europskom komisijom i prema informacijama koje imamo izrada avisa je u završnoj fazi i može se očekivati da ćemo ga dobiti u predviđenom roku, znači za nekoliko tjedana.

Spomenuti Sporazum nisu ratificirale tri države i radi se o tri donekle različita slučaja jer s Italijom je jedna vrsta pitanja, a s Nizozemskom i Velikom Britanijom to je isključivo vezano uz pitanje suradnje s Haaskim sudom. Uz to, kod Nizozemske se ne radi o ratifikaciji tog Sporazuma već notifikaciji, što znači da Vlada treba svojim potpisom potvrditi ono što je Parlament već ratificirao. No, ratifikacije nisu uvjet za dobivanje avisa, štoviše, vjeruje ministar, aviz će biti prije tih ratifikacija, no pitanje ratifikacije ostaje jedan od prioriteta

zadataka hrvatske diplomacije, rekao je, među ostalim.

O gubicima županijskih bolnica

Damir Kajin (IDS) pitao je ministar zdravstva i socijalne skrbi hoće li Vlada podmiriti gubitke županijskih bolnica kao i gubitke kliničke bolnice. Pitanje je potkrijepio podatkom da se iz medija saznaje da Ministarstvo kani izdati 533 milijuna kuna mjenica za podmirenje dugova državnih bolnica i dugova županijskih bolnica na područjima od posebne državne skrbi (Vukovar, Knin, Gospić, Pakrac, Otočac) a da su izostavljene županijske bolnice, primjerice ona u Puli. Proračun Istarske županije, koji ima najveće prihode, je za ovu godinu 180 milijuna kuna a toliko treba samo toj bolnici. Pitanje je zašto su izostavljene i po čemu su one županijske. Ova politika je nekome majka, nekome mačeha i dovodi, smatra zastupnik, ne samo do kraha bolnica nego i samih županija.

Ministar zdravstva i socijalne skrbi dr.sc. **Andrija Hebrang** odgovorio je, da je, nažalost pitanje upućeno na krivu adresu. Osobno se ne slaže, rekao je, s tim da Vlada sanira samo bolnice u vlasništvu države ali da je on prisiljen raditi po zakonima hrvatske države. Ujedno je citirao članak 108. Zakona o zdravstvenoj zaštiti koji je donesen prošle godine u srpnju u kojem izrijekom stoji "dugove županijskih bolnica snosi osnivač, dakle, županija". Ministar je ponovio da se s time ne slaže jer smatra da je ta decentralizacija (određena zakonom) štetna za zdravstvo.

Damir Kajin je naglasio da nije zadovoljan odgovorom jer smatra da se svaka odluka i zakon mogu promijeniti. Kaže da ovdje ne zna što reći, pa kaže, "vratite nam, gospodo, siz-ove pa da se onda funkcionira sredstvima koja se ostvaruju na pojedinim prostorima i nema problema". Zna kaže, da bi tada pulaska bolnica imala suficit. Podsjetio je da županije ne mogu utjecati na proračun bolnice, sistematizaciju, kolektivne ugovore.

Što s dugovima prema zaposlenima u znanosti i obrazovanju

Danira Bilić (HDZ) pitala je ministar znanosti, obrazovanja i športa što je poduzeto u vezi s podmiranjem dugova za božićnicu, jubilarne nagrade itd. za zaposlene u sustavu znanosti i visokog obrazovanja.

Ministar znanosti i visokog obrazovanja dr.sc. **Dragan Primorac** odgovorio je da mu je zapravo zadovoljstvo da je ova Vlada, od kad je on preuzeo dužnost ministra, riješila najvećim dijelom pitanje koje je zastupnica navela. Sporazumom Vlade RH i Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja od 19. prosinca 2003. regulirana su međusobna prava i obveze koji su se ticali Kolektivnog ugovora, a vezano uz isplatu božićnica, jubilarnih nagrada i nekih ostataka. Taj proces je prilično intenzivan, u jednu ruku bolan zato što novac nije odobren i nije postojao. U razgovoru s predsjednikom Sindikata Ribičićem napravili smo jedan sporazum (na potpisu) a važno je reći da je Sindikat tu reagirao zrelo i postignuto je jedno optimalno rješenje (3.500 kuna) i u konačnici to iznosi oko 25 milijuna kuna i pronađen je način zajedno s Ministarstvom financija za njihovo pokriće.

Predsjednik Vlade RH dr.sc. **Ivo Sanader** dodao je da nije riječ samo o ovom Sindikatu i o drugima, MUP-u, pravosuđu itd. Zatekli smo stanje da prošla Vlada nije ispunjavala obveze iz kolektivnih ugovora, vjerojatno zbog ekonomskih razloga. Imali smo u svim resorima sastanak sa sindikatima i dogovorili da se u primjerenom roku dođe do konačnih brojki i podataka što nije poštovala prošla Vlada. Pokušat ćemo, unatoč teškoj situaciji, zajedno sa sindikatima doći do nagodbe jer obveze postoje, rekao je premijer dr.sc. **Ivo Sanader**.

Smjene ravnatelja bolnica

Milanka Opačić (SDP) navela je da je bolnica Merkur u Zagrebu razvila posljednjih godina izuzetno uspješan

program transplantacije jetre, gušterače i bubrega a da se jedini tome protivio današnji ministar Hebrang, kao član stručnog vijeća te bolnice. Ministar Hebrang u revanšističkom pohodu ustrajava na smjeni ravnatelja te bolnice dr. Martinca, a uspije li u tome Hrvatska će ostati bez izuzetno vrijednog transplantacijskog programa koji HZZO košta pet puta manje nego da se transplantacija jetre plaća u inozemstvu. Zbog toga je pitala predsjednika Vlade do kada misli tolerirati ovakvo ponašanje ministra Hebranga.

Predsjednik Vlade RH dr.sc. **Ivo Sanader** odgovorio je da ne samo da misli tolerirati nego da ministra potiče na rad koji će biti u smjeru ispravljanja svih negativnosti koji su se dogodili za vrijeme vašeg mandata u zdravstvu, što znači poštovanje zakona i ništa drugo. Svjedoci smo da se ovih dana u hrvatskoj javnosti pokušava na silu namegnuti tema kako ministar Hebrang provodi čistke u zdravstvu. Ovo je sigurno dio cjelokupne kampanje i zamolit ću i zatražiti od ministra Hebranga, rekao je predsjednik Vlade dr. Ivo Sanader, analizu o tome koliko je ravnatelja smijenjeno na početku 2000. godine ali i u istom vremenu ova tri mjeseca ove Vlade. Čini mu se, iako će tražiti točne podatke, rekao je, da u ova tri mjeseca nije smijenjen niti jedan ravnatelj u prva tri mjeseca vaše Vlade, nekih četrdesetak. Prema tome kad je riječ o KBC-u Rebro i o bolnici Merkur ministar Hebrang postupit će sukladno zakonu, a on je vrlo jasan – ako netko ulazi u dugove, u investicije, ako netko čini takve dugove kao što čine neki, onda se moraju povući zakonske konsekvence. Inače, premijer osobno drži da je gospodin Martinac izvanredno dobar liječnik, ima dobar ugled u hrvatskoj javnosti, ali kao predsjednik hrvatske Vlade ne mogu tražiti ništa drugo od bilo kojeg ministra nego da poštuje zakone.

Milanka Opačić bila je nezadovoljna odgovorom te poduprla traženje analize, prvenstveno zbog toga da se opovrgnu sve neistine iz redova HDZ-a, a evo, i sada su se od "vas mogle čuti neistine o smjenama ravnatelja", rekla je.

Kada isplata drugog dijela poticaja za poljoprivredu?

Ivica Klem (HDZ) pitao je ministru poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva kada će biti isplaćen drugi dio poticaja s obzirom na to da je proljetna sjetva već u tijeku.

Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar Čobanković** odgovorio je da je njemu kao ministru a i cijelom Ministarstvu jasno u kakvoj se situaciji nalazi hrvatska poljoprivreda i ljudi koji se njome bave i da novac za poticaje treba isplatiti što prije. Nažalost, to je dio nasljeđa koje nas je dočekalo u Ministarstvu. U tijeku privremenog financiranja isplatili smo predviđen iznos novca sa stavke Ministarstva za poticaje i potpore, blizu 250 milijuna, jer smo izvršili neke preraspodjele. Nakon donošenja Državnog proračuna za 2004. ulažemo maksimalne napore zajedno s Ministarstvom financija i do sada smo iskoristili oko 150 milijuna kuna a u ovom tjednu intenzivno nastavljam isplate poticaja, rekao je ministar naglasivši da se te isplate vrše po osnovi kulture iz proljetne sjetve 2003. godine. Uplaćeni su poticaji za mlijeko, uplaćuju se za duhan, moraju se platiti poticaji za ribarstvo i nastaviti će se s drugim dijelom poticaja po županijama za kulture proljetne sjetve. Prema dogovoru s Ministarstvom financija sav novac uspjeto ćemo "povući" do konca ožujka ili u prvom tjednu travnja, rekao je. Ujedno je naglasio da će tako u prva tri mjeseca ove godine (ili u kvartalu) po osnovi poticaja biti isplaćeno oko 900 milijun kuna što prijašnjih godina nikada nije u istom razdoblju bilo toliko isplaćeno.

Ivica Klem bio je zadovoljan odgovorom.

Bijela knjiga o Bljesku i Oluji

Dr.sc. **Slaven Letica (neovisni)** najprije je izrazio žaljenje što je predsjednik Hrvatskoga sabora dopustio kršenje procedure u redoslijedu upisa u

knjigu za postavljanje pitanja a zatim je svoje pitanje uputio predsjedniku Vlade RH u vezi sa svojim dopisom od 9. ožujka ove godine. Razumije da je predsjednik Vlade prezauzet, da puno putuje (njegova putovanja prati kao nekad u emisiji za pomorce kretanje hrvatskih brodova -Sanader u Bruxellesu, Žužul u Jeruzalemu, Mesić u Amanu) pa stoga sada podsjeća na svoje pismo upućeno premijeru u kojem predlaže da se osnuje multidisciplinarni ekspertni tim kojim bi izradio bijelu knjigu o "Bljesku" i "Oluji". Radi se o velikom preseedanu da je pokojni predsjednik Tuđman u optužnici protiv generala Markača i Čermaka optužen za stvaranje zločinačkog pothvata koji nije poznat u Statutu Haaškog suda. Ta optužba je, kako kaže prof. Damaško s Sveučilišta Yale pravno moguća no etički krajnje dvojbena. Na tragu te gotovo morbidne prakse optuživanja pokojnih ljudi čak se pojavljuje u "Novom listu" intervju gospodina Šeksa gdje on kaže da je pokojni Predsjednik živ da bi mu on savjetovao da ide u Haag. To je zastupniku, kaže, krajnje nezamislivo da bi se takav savjet mogao javiti pa ga stoga zanima, da li je Vlada već nešto u spomenutom smislu napravila jer on bi u to predložio određene ljude, uključujući i spomenutog profesora. A ako to Vlada neće moći napraviti zbog prezauzetosti onda bi obveze oko izrade toga preuzeo HSP.

Predsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj **Vladimir Šeks** odgovorio je, s obzirom na to da ga je zastupnik apostrofirao, "ja se nisam ponudio biti savjetnik Slobodanu Miloševiću kao vi".

Predsjednik hrvatske Vlade dr.sc. **Ivo Sanader** rekao je pak da neće replicirati uvaženom zastupniku Letici pozivajući se na njegove naglašene sklonosti samopromoviranju nego da odgovara da je dobio spomenuto pismo ali nakon njegove javno iznesene inicijative da će Vlada nakon procjene odgovoriti na primjeren način i da će itekako uspjeto sačuvati istinu o Domovinskom ratu. Na sastanku s predsjednicima parlamentarnih stranaka (prije dva, tri tjedna) pozvao je sve ugledne stručnjake, a sada to kaže

i javno, koji imaju ambiciju ili znanje da na bilo koji način pridonese radu tima kojeg Vlada sastavlja (kontaktiran je i profesor Damaško). Predsjednik Vlade dr.sc. Sanader ujedno je podsjetio kako je HDZ-ova Vlada 1997. godine imala itekako dobar nastup u famoznom slučaju subpoene kad su angažirani strani stručnjaci i tu smo pravnu bitku tada dobili, rekao je pozvavši zastupnika da se tom timu pridruži, ukoliko ima osobno ambicija da odustane od ovoga da savjetuje druge.

Dr.sc. **Slaven Letica** odgovorio je da je začuđujuće za predsjednika Sabora, a sada se tome pridružio i predsjednik Vlade, u korištenju velikosrpske propagandne kao nekakve istine u ovom visokom Domu. Predsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj Vladimir Šeks konstatirao je da zastupnik nije zadovoljan.

O zaštiti nad ekološko-ribolovnim pojasom

Zvonimir Puljić (HDZ) pitao je što ministar mora, turizma, prometa i razvitka Vlada RH poduzimaju da bi osigurali zaštitu i nadzor nad ekološko-ribolovnim pojasom jer odredba o proglašenju tog pojasa stupa na snagu u listopadu 2004. godine.

Ministar mora, turizma, prometa i razvitka **Božidar Kalmeta** odgovorio je da je Vlada (12. veljače) imenovala jednu međuresorsku radnu skupinu sa zadatkom da nađe rješenje kako zaštititi i nadzirati Jadran u cjelini, posebno ovu ekološko-ribolovnu zonu. Kao nositelj tog posla imenovano je ovo Ministarstvo, predsjedavajući je državni tajnik za more gospodin Bačić, a zbog kompleksnosti posla uključeni su MUP, MORH, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Ta radna skupina obavila je svoj posao i njeni prijedlozi bit će na sjednici Vlade. - Mogu samo kazati, rekao je ministar, da se radi o vrlo kvalitetnom prijedlogu i da je to ustvari početak formiranja obalne straže u Hrvatskoj.

Što s potpisanim sporazumima za koje nema novca

Dragutin Lesar (HNS) pitao je predsjednika Vlade namjerava li Vlada ugovore koji su već potpisani, konkretno dovršetak izgradnje škole Jug Čakovec, južna zaobilaznica grada Čakovca, kanalizacija Nedelišće-Mačkovec, i čakovečka bolnica, a za koje nisu osigurana sredstva u Proračunu, raskinuti i odustati od završetka projekata.

Predsjednik Vlade dr.sc. **Ivo Sanader** objasnio je da je ovo klasičan primjer u kojem je Vlada s jedne strane dužna poštovati sklopljene ugovore, sporazume a isto tako ugovore koje je naslijedila kao i stanje od svojih prethodnika zbog kojeg ne može ispuniti te ugovore. Nemamo namjeru raskidati niti prekidati niti jedan razvojni projekt, a to navedeni jesu. U tom smislu razmatramo što možemo učiniti ove godine no u ovom trenutku ne mogu konkretnije odgovoriti što ćemo učiniti, rekao je.

Zastupnik **Dragutin Lesar** odgovorio je da će svoje zadovoljstvo iskazati kad dobije konačni odgovor koliko će se novca osigurati za te projekte.

U pripremi zakon o područjima od posebnog državnog interesa

Irena Ahel (HDZ) pitala je potpredsjednicu Vlade i ministricu Kosor da li je u pripremi zakon o područjima od posebnoga državnoga interesa i kad će doći pred zastupnike.

Potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Jadranka Kosor** zahvalila je na pitanju smatrajući da odgovor zanima mnoge, posebno mlade obitelji i sve one koji su bili u prognanstvu dugi niz godina i vraćaju se svojim kućama. Od početka svog mandata ova Vlada radi na novom zakonu (ne više o područjima od posebne državne skrbi jer od postojećeg Zakona nije ostalo ništa) o područjima od posebnoga državnoga interesa i to je međuresorski posao a u konačnici će se uključiti sva ministarstva. I Zajednica povratnika izrazila je

želju sudjelovati u izradi tog zakona s obzirom na bogato iskustvo i zainteresiranost za obnovu gospodarstva na tim područjima jer to znači povratak svima. Očekuje se da će taj zakonski prijedlog biti u Saboru sredinom ove godine, rekla je.

Kvota se ne povećavaju

Mr.sc. **Božidar Pankretić (HSS)** najprije je konstatirao da u ime hrvatske Vlade njen predsjednik krši Zakon o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između RH i EU iz prosinca 2001. Podsjetio je da je Zakon donesen na inicijativu HDZ-ovog koalicijskog partnera DC-a, da jasno govori o određenim obvezama, odnosno da prije donošenja odluke Vlada dostavlja prijedlog odluke Saboru radi donošenja zaključka, a to nije učinjeno, rekao je, među ostalim, nego štoviše, ni zastupnici niti ukupna hrvatska javnost nema nikakvih saznanja o platformi ni što se događa u samim pregovorima.

Pitao je predsjednika Vlada RH tko će snositi posljedice zbog toga što se krši Zakon i što će on u pogledu toga učiniti odnosno kad će zastupnici shodno zakonu dobiti pravovaljane informacije.

Predsjednik Vlade RH dr.sc. **Ivo Sanader** odgovorio je da se ovih dana u javnosti s punim pravom raspravlja o našim pregovorima s EU o Protokolu 7. jer smo svi skupa zainteresirani da Hrvatska dobije što bolji položaj u očekivanju avisa i statusa kandidata. Suprotno vašim izjavama i ocjenama u javnosti ali i nekim drugim ocjenama pregovori idu vrlo dobro i Hrvatska će učiniti sve da ne bude u lošijem položaju (1. svibnja EU se širi sa 15 na 25 članova) nego što je bila u vrijeme dok je vaša Vlada pregovarala o Sporazumu o pridruživanju i stabilizaciji. To je ono iza čega ja stojim i što je platforma ove Vlade, naglasio je dr. sc. Ivo Sanader te dodao da nije točno da se povećavaju kvote za neke proizvode. Vlada neće dopustiti i inzistirat će da Hrvatska ne dobije više nego što ima danas, pa prema tome platforma se uopće nije promijenila. Nema nikakvog razloga da

se diže prašina čak štoviše, drži, postići će se poboljšanja u odnosu na ono što je dosad bila praksa i što ste u ime nas svih vi pregovarali sa EU, rekao je na kraju predsjednik Vlade RH.

Mr.sc. **Božidar Pankreć** naglasio je da, nažalost, predsjednik Vlade nije odgovorio na njegovo pitanje pa da stoga ne može biti zadovoljan s odgovorom. Naša je želja od početka da hrvatska Vlada i pregovarači imaju što jaču poziciju i stoga smo inzistirali da to dođe u hrvatski Parlament, a to je i trebalo učiniti po Zakonu, rekao je.

Stižu zaostala rješenja za naknadu štete od vukova

Lucija Čikeš (HDZ) pitala je ministra kulture što će Ministarstvo učiniti i kako pomoći ljudima na područjima nacionalnih parkova koji se sve više okreću obrađivanju svoje zemlje i stočarstvu a kojima velike štete nanose vukovi bez da su primili obeštećenje.

Ministar kulture mr.sc. **Božo Biškupić** odgovorio je da je točno da se u drugoj polovici prošle godine nisu isplaćivale naknade za štete koje su počinili vukovi i svjesni smo tog problema. Zbog toga smo ovih dana počeli slati sva zaostala rješenja a ujedno će se u suradnji s Državnim odvjetništvom ubrzati postupak za rješenja jer je to dosad predugo trajalo, rekao je, među ostalim.

Novi predsjednik Upravnog vijeća KBC Zagreb

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) postavila je pitanje ministru Hebrangu u svezi s imenovanjem novog predsjednika Upravnog vijeća KBC Zagreb, dr. Milana Kujundžića. Zastupnica navodi da je široj javnosti najviše poznat po tome što je "službeni put u Madrid iskoristio da bi se otišao pokloniti na grob Ante Pavelića". Pitanje Antičević glasi: "Zar za svoj revanšistički pohod na ravnatelja KBC Zagreb stvarno niste mogli naći nikoga drugog do li jednog štovatelja poglavnika Ante Pavelića?"

Ministar Hebrang je odgovorio da docent Kujundžić s ovim posjetom nema

nikakve veze, jer je on bio član jedne skupine koja je sasvim slučajno naišla šebući grobljem na taj grob, o čemu je izvještena javnost.

Što se pak tiče ravnatelja prof. **Paladina**, ministar je rekao da će on i dalje kao vrhunski stručnjak raditi u svojoj struci, ali da neće moći voditi ustanovu na način kako ju je vodio do sada, jer ju je uvukao u dugove koji su izazvali blokadu bolničkih računa i s time obustavu lijekova. Dodaje da je Ministarstvo upravo uputilo 65 milijuna kuna za sanaciju dospjelih dugova KBC Zagreb.

Ingrid Antičević-Marinović zatražila je pisani odgovor.

Podržati program transplantacije

Petar Mlinarić (HDZ) uputio je pitanje također ministru Hebrangu, hoće li zaustaviti visoko diferencirane postupke poput multiorganske transplantacije koje se provode u nekim bolnicama poput KB Merkur, o čemu se špekulira u medijima posljednjih dana.

Dr. sc. **Andrija Hebrang** rekao je da će nova uprava ne samo podržati program transplantacije, nego će i proširiti transplantacijski odjel, ali to neće ići na štetu ukidanja drugih odjela, što ne pogoduje drugim bolesnicima. Dodao je da je sadašnja uprava problem transplantacije razvila tako da je ukinula odjel za urologiju i onemogućila zdravstvenu zaštitu za 180 tisuća stanovnika centra Zagreba, koji sada moraju ići u Kliničku bolnicu Dubrava.

Uskladiti vanjsku politiku

Željko Pavlic (LIBRA) postavio je pitanje premijeru Sanaderu kada će Vlada RH početi voditi jasnu, principijelnu i usklađenu vanjsku politiku. "Zasada je, po mom mišljenju, vanjska politika obilježena cik-cak diplomacijom između EU i SAF-a, neprimjerenim istupima nekih diplomata koji izazivaju negativne reakcije u zemlji i inozemstvu". Osvrnuo se na istup ministra Žužula u Izraelu, te izbjegavanje odgo-

vora Vlade po pitanju slanja naših vojnika u Irak.

Dr. Sanader odgovorio je da ova Vlada vodi konzistentnu vanjsku politiku, a da je jasno rečeno da se u odnosima prema EU i SAD-u Hrvatska neće opredjeljivati za jednu odnosno za drugu politiku. "Možemo voditi jedinu moguću politiku, a to je politika partnerstva i s jednom i s drugom stranom i mislim da ne bi bilo dobro Hrvatskoj da se opredijeli bilo za koju stranu".

Naglasio je da partnerstvo i prijateljstvo sa SAD-om s jedne strane, te naša vrlo jasna orijentacija prema ulasku u punopravno članstvo u EU s druge strane, nisu u konfliktu.

Što se tiče slanja hrvatskih vojnika u Irak, "Vlada nema namjeru slati zahtjev prema Hrvatskom saboru za slanje hrvatskih vojnika u Irak".

Željko Pavlic (LIBRA) rekao je da nije zadovoljan odgovorom, odnosno da je zamjetno da se stavovi Predsjednika Republike i Vlade razlikuju u nekim pitanjima.

Dr. Sanader rekao je da se ne radi o faktičnim nesuglasticama u tim odnosima, već o takvoj interpretaciji u medijima. "Budući da po Ustavu Predsjednik Republike i Vlade sukreiraju vanjsku politiku, logično je da se sastajemo i sastajat ćemo se i dalje". Upravo stoga uvedena je praksa trojnih sastanaka predsjednika Republike, predsjednika Vlade i predsjednika Sabora, na kojima se razmatraju bitna politička pitanja, između ostaloga i vanjskopolitička. Naglasio je da nema nikakvoga razmišljanja u stajalištima Predsjednika Republike i Vlade, ali su potrebne konzultacije i na tome će se i dalje inzistirati.

Suzbiti organizirani kriminal

Marija Bajt (HDZ) postavila je pitanje ministru unutarnjih poslova, Marijanu Mlinariću da li MUP ima plan i što čini na suzbijanju organiziranog kriminala u RH. Osvrnula se na nedavnu otmicu sina generala Zagorca kao dio organiziranog kriminala u RH, a koji se manifestira u novom pojavnom obli-

ku, koji je opravdano uzbunio hrvatsku javnost.

Ministar **Mlinarić** rekao je da je MUP spreman izvršiti svoj zadatak koji mu je povjerila Vlada RH, a to je bespoštedna borba s organiziranim kriminalom.

Ističe da MUP ima dovoljno sposobnih, stručnih i poštenih policijskih službenika koji u suradnji s obavještajnim agencijama i Državnim odvjetništvom mogu stati na kraj organiziranom kriminalu, a što dokazuju nedavne uspješno provedene akcije, bilo da je u pitanju rješavanje otmice, prekogranični šverc oružja, cigareta, krađa i preprodaja cigareta.

Poljoprivredno zadrugarstvo

Ratko Gajica (SDSS) postavio je pitanje ministru poljoprivrede na temu poljoprivredno zadrugarstvo na područjima posebne državne skrbi. Na tom prostoru formirane su brojne poljoprivredne zadruge, neke od njih na tradiciji i imovini bivših zadrugara. "Nastala je u tom pogledu svojevrsna privatizacija, to je vjerojatno urađeno potpuno u skladu sa zakonom, ali pokazuje se da je to urađeno u neskladu s pravdom i u neskladu s rezonom". Naime, umjesto očekivanog inicijativnog razvoja, zadruge ulaze u stečaj, a imovina ostaje opterećena hipotekama, objašnjava zastupnik. Pita ima li Ministarstvo poljoprivrede cjelovitu predodžbu o tom problemu i ima li program mjera da se spriječe vrlo izgledne štete u tom području i na tom prostoru.

Ministar **Petar Čobanković** odgovorio je da je u interesu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva daljnji napredak na razvoju zadrugarstva, i sukladno tome u Ministarstvu po novom ustroju bit će ustrojen i odjel koji će se baviti isključivo zadrugarstvom, od snimanja situacije do predlaganja daljnjih aktivnosti vezano uz razvoj zadrugarstva. Ističe da bi zadrugarstvo upravo trebalo biti u funkciji razvoja poljoprivrede, poglavito razvoja poljoprivrede na ruralnim područjima.

Zamolio je zastupnika da pošalje u pisanoj formi podatke za pojedine zadru-

ge, nakon čega će Ministarstvo ispitati situaciju na terenu i poslati odgovor. Ovako, načelno, ministar ne može odgovoriti je li negdje bilo kršenja zakona.

Nova masovna grobnica

Tomislav Čuljak (HDZ) postavio je pitanje ministrici obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Jadranki Kosor, a tiče se iskopavanja na lokalitetu moguće masovne grobnice kod sela Tordinci. Pita koji su prvi rezultati iskopavanja i ima li ministrica saznanja o mogućem broju ljudi koji su tamo zakopani.

Jadranka Kosor odgovorila je da su istražni radovi, odnosno iskopavanja počela prije 12 dana na području za koje se pretpostavlja, odnosno za koje postoji niz indicija da bi moglo biti područje masovne grobnice. "Radi se o masovnoj grobnici iz Tordinaca ispred tamošnje crkve koja je premještena 95. odnosno 96. godine i od tada se gubi svaki trag bilo kakvoj informaciji o tome gdje su posmrtni ostaci žrtava, a pretpostavlja se da ih je bilo 208".

Nakon probnih iskopavanja, na jednom mjestu je za sada nađeno 7 posmrtnih ostataka, koji su u neobičnom položaju, što daje naslutiti da su bili istovareni iz kamiona i ponovno zatrpani. Naime, radi se o grobnici koja je na gotovo 3 metra dubine, što je iznimno duboko i govori o jasnoj nakani da se sakriju i potpuno zatru tragovi zločina, pojašnjava ministrica.

Radovi na toj lokaciji će se nastaviti, a postoji još nekoliko pouzdanih informacija o tome gdje bi mogli biti posmrtni ostaci iz masovne grobnice u centru Tordinaca.

Inače, na području cijele Hrvatske danas je 137 mjesta masovnih grobnica. Na popisu zatočenih i nestalih još je 1214 osoba. Ministarstvo će predložiti Vladi osnivanje jednoga savjeta koji bi okupio stručnjake sa svih područja koji mogu pomoći što je moguće bržem pronalasku informacija o mogućim mjestima masovnih grobnica, njihovu ekshumaciju i identifikaciju žrtava.

Problem financiranja znanstvenih projekata

Dr. sc. **Miljenko Dorić (HNS)** uputio je pitanje ministru znanosti, obrazovanja i športa, a tiče se financiranja znanstveno-istraživačkih projekata u RH. Naime, usprkos deklarativne podrške Vlade znanstveno-istraživačkom radu, primjeni novih tehnologija i unapređenja obrazovnog procesa, prekinuto je financiranje svih znanstveno-istraživačkih projekata u Republici Hrvatskoj, pa tako više od 1500 njih nisu dobili ni jednu lipu u protekla 3 mjeseca.

Naglašava da su u isto takvom položaju i visokoškolske ustanove, koje u protekla tri mjeseca nisu dobile nikakva sredstva za pokriće materijalnih troškova, pa se tako nema novaca ni za podmirenje računa za struju na fakultetima.

Ministar dr. sc. **Dragan Primorac** rekao je da je poznato da privremeni proračun ne dozvoljava aktivnosti mimo onih predviđenih, a to su nužne aktivnosti. Ističe da je upoznat da su kolege znanstvenici, voditelji znanstvenih projekata, počeli dobivati novac, pogotovo nakon što je izglasan proračun.

Što se tiče tehnoloških projekata, točno je da oni isto tako nisu bili financirani nekoliko mjeseci iz istih razloga. Međutim, dodaje da je većina voditelja tih projekata bila upoznata s razlozima koji su objektivni, a tiču se privremenog proračuna. Ministar je rekao da su tehnološki projekti ove godine pojačani za iznos oko 10 milijuna kuna.

Što se tiče visokoškolskih institucija, u protekla dva mjeseca plaćeno je ono što je bilo nužno da mogu funkcionirati, a nakon donošenja proračuna, krenula su i druga sredstva, kao i prema studentskim organizacijama.

Naglasio je da za kapitalne investicije ima dovoljno sredstava, a kao primjer naveo je Osijek, gdje je na raspolaganju više od 150 milijuna kuna namijenjenih kapitalnim investicijama, a bit će potrošeno oko 40 milijuna. Slična situacija je u Splitu.

"Imam informacije s terena da su novci isplaćeni za određene projekte, a

za tehnološkijske projekte koji su strateško pitanje odobreno je 10 milijuna kuna". Zaključio je da ono što još nije isplaćeno, da će biti u skorom vremenskom periodu.

Miljenko Dorić (HNS) rekao je da se radi o ugovornim obvezama, da su ti ugovori važeći bez obzira tko ih je i kada sklopio, te je zamolio ministra da što prije intervenira, jer se "sustav znatnosti pomalo gasi ovakvom neozbiljnom politikom prema izvoditeljima tih projekata".

Slučaj glavnog državnog inspektora

Kajo Bućan (HDZ) postavio je pitanje potpredsjedniku Vlade i ministru zdravstva Andriji Hebrangu, što konkretno Vlada namjerava učiniti u slučaju Branka Jordanića, glavnog državnog inspektora, a u svezi s bespravnom gradnjom u mjestu Donja Garica na otoku Krku.

Dr. sc. Andrija Hebrang odgovorio je da i u ovom slučaju Vlada RH stoji na stajalištu da zakoni vrijede jednako za sve građane, ali da prije izricanja bilo kakve osude nekog čina prođe normalna zakonska procedura. U tijeku je inspekcija resornog ministarstva i kada bude taj proces dovršen, ukoliko se dokaže da je gradnja bespravna, odnosno bez građevinske dozvole, Vlada očekuje od gospodina Jordanića moralni čin podnošenja ostavke na njegovu funkciju.

Stajalište o haškim optužnicama

Nenad Stazić (SDP) postavio je premijeru, dr. Ivi Sanaderu pitanje što on osobno misli o ljudima koji svoja politička uvjerenja mijenjaju po potrebi, te da li vjeruje takvim ljudima ili ne. Naime, Stazić komentira da se danas prihvaćaju optužnice, prosljeđuju se optuženima i po njima se postupa, a stav premijera prije preuzimanja vlasti bio je neprihvatanje takvih optužnica i ne postupanje po njima. Stazić je citirao izjavu premijera u Hrvatskom saboru kada je rekao: "Hrvat-

ska ne može prihvatiti te optužnice i ne možemo postupiti po njima. Hrvatska ne smije pristati na to da se naši generali optužuju za to da su poticali, učinili kazneno djelo progona, prisilne deportacije i raseljavanja srpskog stanovništva iz RH".

Dr. sc. Ivo Sanader rekao je da se njegovo mišljenje o Domovinskom ratu i našim generalima nije promijenilo, da je ono «i jučer i danas isto».

Kritične ekološke koalicije

Mirjana Brnadić (HDZ) uputila je pitanje ministrici zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Mari-ni Matulović-Dropulić, a tiče se ekološkog problema bazena s lužinom na lokaciji bivše tvornice glinice u Obrovcu. Prošli tjedan su mediji izvijestili da je došlo do pucanja stijenki bazena. Zastupnica je podsjetila da je zadarska županija kod stručnih ustanova naručila i sama financirala prijedlog sanacije tog bazena i taj prijedlog je krajem 2000. godine uputila Ministarstvu koje se o tome nije oglasilo do kraja svog mandata. Pitanje je što Ministarstvo namjerava učiniti da se izvrši ova sanacija.

Ministrica **Dropulić** naglasila je da je u Hrvatskoj nekoliko kritičnih lokacija koje su nastale onečišćenjem okoliša kroz dugi niz godina, te da će njihova sanacija biti vrlo skupa i složena. Jedan od prijedloga je i raspisivanje natječaja u kojem bi naši poznati stručnjaci dali svoje prijedloge za sanaciju navedenih objekata. Već su i pristigla neka parcijalna rješenja od pojedinih tvrtki.

"Ono što se danas događa na toj lokaciji, mislimo da je djelomično uzrokom i ovih zadnjih događaja u samim bazenima, a to je naročito rezanje i razgradnja bez studije utjecaja na okoliš". Ministrica drži da je potrebno hitno izraditi studiju utjecaja na okoliš, što je svakako obveza investitora, odnosno općine Obrovac. Međutim, ovdje je potrebna suradnja i zajedničko djelovanje kako općine, županije i države.

Podjela dionica braniteljima

Željko Kurtov (HNS) postavio je pitanje ministrici obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Jadranki Kosor, a tiče se podjele dionica braniteljima. Pita je li donesen pravilnik i odluka o podjeli dionica braniteljima.

Jadranka Kosor podsjetila je da je Zakon o Fondu hrvatskih branitelja donesen pred kraj mandata prošlog saziva Hrvatskog saziva, a fond se upravo "postavlja na noge". Prošli tjedan je održana prva, konstituirajuća sjednica Upravnog odbora Fonda, a novi sastanak sazvan je za ovaj tjedan, gdje bi se utvrdile sve pretpostavke potrebne za provedbu zakona.

"Intenzivno se radi na provedbi Zakona o Fondu hrvatskih branitelja, i formirano je Upravno vijeće". Prema slovu zakona, na čelu tog Upravnog vijeća je resorni ministar, a predstavnici branitelja, odnosno braniteljskih udruga su imenovani još krajem prošle godine. Ove godine svog predstavnika dao je i Hrvatski sabor i Ministarstvo obrta, pa su tako svi uvjeti za funkcioniranje zadovoljeni. Ministrica je konstatala da se ovom poslu prišlo s puno priprema, jer "Zakon o Fondu hrvatskih branitelja mora biti zakon koji se mora u potpunosti poštovati i provoditi".

Smjene načelnika Porezne uprave - ispostave Split

Marin Jurjević (SDP) uputio je pitanje premijeru, dr. Ivi Sanaderu, a tiče se smjene pet načelnika Porezne uprave - ispostave Split. Jurjević ističe da se radi o iskusnim djelatnicima sa po 20 godina radnog staža, koji su ocijenjeni najvišim ocjenama za svoj rad. Sada su raspoređeni na najniže moguće poslove za visoku stručnu spremu, na razinu inspektora. Smijenjen je i šef područnog ureda u Omišu.

Zastupnik pita radi li se ovdje o revanšizmu, jer se radi o vrlo stručnim ljudima iz sustava.

Dr. sc. Ivo Sanader rekao je da je poštivanje stručnosti, a ne politička podobnost, pravilo koje se svaka, pa i

ova vlast mora pridržavati. "Upravo stoga što se poštuje struka, a neki nemaju položen stručni ispit, su smijenjeni". Nije upoznat sa svakim pojedinim slučajem, pa će stoga zatražiti dodatne informacije od ministra financija.

Mr. sc. **Marin Jurjević** rekao je da će zatražiti pismeno očitovanje.

Stečajevi "Klasja" i "Poljoprometa"

I **Željko Pecek (HSS)** uputio je pitanje premijeru, dr. Ivi Sanaderu, a tiče se aktualnih stečajeva poduzeća "Klasje" iz Slatine i "Poljopromet" iz Virovitice, koji su posljedica loše privatizacije provedene prije desetak godina. Glavna djelatnost tih poduzeća je prerada poljoprivrednih proizvoda. Karakteristika stečajeva koji su pokrenuti je da su dugovi nekoliko puta veći od temeljnog kapitala društva, a nekoliko tisuća ljudi je ostalo bez pšenice koja je dana u polog, a na taj način nestalo je nekoliko tisuća tona pšenice. "Zbog stečajnog postupka, oni su u drugom isplatom redu, tako da ne mogu očekivati ni pšenicu, a ni neku financijsku naknadu za ono što su izgubili". Zastupnik napominje da se uglavnom radi o kategorijama ljudi koji su doslovno ostali bez kruha.

Postavio je pitanje je li Vlada RH spremna razmotriti mogućnost da se pomogne barem ovim socijalnim kategorijama stanovništva, odnosno obiteljima, pošto ne postoje druga rješenja da se nešto napravi kroz stečaj. Radi se o nekoliko stotina obitelji koje imaju

mjesečne prihode sve po nekoliko stotina kuna. "Ja Vas molim da razmotrite mogućnost da Vlada pokuša iz proračunskih rezervi ili iz nekih drugih izvora pomoći ovim obiteljima".

Dr. sc. **Ivo Sanader** zamolio je zastupnika da dostavi potpune informacije o ovim slučajevima, kako bi se o njima mogao očitovati.

Istup ministra Žužula

Marija Lugarić (SDP) također je uputila pitanje premijeru, dr. Sanaderu. Osvrnula se na istup ministra Žužula za nedavna posjeta Izraelu. Smatra da je ministar tom prilikom učinio "grubi diplomatski gaf", te narušio osnovna pravila diplomacije. Zastupnica naglašava da palestinskom narodu nema nitko pravo određivati tko će biti njihovi predstavnici u pregovorima s Izraelom, nego to pravo ima samo i jedino palestinski narod. U tom kontekstu izjave ministra poput «mi smo zabrinuti što nema jasnog partnera, te se nadamo da će Palestinci uspjati pronaći odgovarajuće vodstvo koje će moći pregovarati i postići mir», zastupnica drži neprijetnom situaciji. Konačno, Lugarić pita može li se Hrvatski sabor, kojem Vlada i odgovara za svoje postupke, nadati da će se prilikom budućih diplomatskih posjeta više paziti što se govori.

Dr. sc. **Ivo Sanader** odgovorio je da je on osobno zagovornik teze da je bolje reći riječ manje, nego riječ više, te da treba biti

odgovoran za sve ono što se kaže. Premijer je rekao da mu je ministar rekao da je ponovio izjavu i stajalište Europske unije. "Možda nismo trebali, budući da nismo članovi Europske unije, niti još imamo status kandidata, ni zastupati stajalište Europske unije, nego jednostavno ostati na stajalištu da Palestinci imaju pravo na svoju državu i imaju pravo odrediti svog pregovarača, koji će u njihovo ime voditi pregovore s Izraelom".

Ipak, dr. Sanader naglašava da je dio onoga što je ministar Žužul rekao, bilo izvučeno iz konteksta, odnosno da je odgovarao zajedno sa izraelskim ministrom vanjskih poslova. "Sve u svemu treba biti oprezan i treba prije svega slijediti našu politiku, a ona je da Palestinci imaju pravo na svoju državu i da se u pregovorima sa Izraelom oko toga moraju dogovoriti".

Predsjednik **Šeks** obavijestio je zastupnike da sukladno članku 189. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Vlada RH nije dostavila u propisanom roku odgovor na zastupničko pitanje zastupnika **Miljenka Dorića (HNS)**. Predsjednik Šeks zamolio je da se odgovor dostavi u roku od 8 dana. Vlada RH nije dostavila u propisanom roku ni odgovor na zastupničko pitanje zastupnice **Željke Antunović (SDP)**, kao ni odgovor na dva zastupnička pitanja zastupnika **Joze Radoša (LIBRA)**, pa se odgovor na ova pitanja također treba dostaviti u roku od 8 dana.

Ovime je završeno aktualno prijepodne.

H.S.; Đ.K.; S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI

Vraćena ranije stečena prava

Obustavljaju se svi postupci prevođenja invalidskih prava HRVI, osim prava iz mirovinskog osiguranja (ako je to povoljnije za korisnike) te poništavaju već donesena rješenja kojima je utvrđen prestanak prava ili je ono priznato u manjem opsegu nego ranije;

Novčana primanja koja su ustegnuta u postupku prevođenja isplatit će se korisnicima u roku od 3 godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Nakon poduže polemične rasprave na sjednici krajem ožujka Hrvatski sabor je, na prijedlog Vlade, izmijenio postojeći Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Time su ukinute odredbe o prevođenju stečenih prava, odnosno svojevrsnoj reviziji statusa HRVI i članova njihovih obitelji, osim prava iz mirovinskog osiguranja (ako je to za korisnike povoljnije). Po navodima predstavnika predlagatelja Tomislava Ivića, državnog tajnika u Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, postupak prevođenja s kojim se započelo prije tri godine uzrokovao je pravnu nesigurnost i nezadovoljstvo branitelja, jer ih je većina status invalida stekla na zakonit način. Ukidanje tog instituta, međutim, ne znači da ubuduće neće biti revizije pojedinačnih slučajeva, a eventualne nezakonitosti u stjecanju invalidskih prava otklanjat će se primjenom drugih pravnih instituta koji vrijede i za ostale građane.

Mišljenja sudionika u raspravi o predloženim zakonskim izmjenama bila su podijeljena. Podržali su ih klubovi zastupnika HDZ-a i DC-HSLS-a, a unatoč brojnim zamjerkama pridružio im se i Klub zastupnika HSP-a. Naime, zastupnici te stranke su ocijenili da je Vlada, u nedostatku novog zakona, ponudila samo palijativne mjere kojima se ništa ne rješava,

te najavili da će uputiti u proceduru vlastiti zakonski prijedlog o pravima hrvatskih branitelja.

Klubovi zastupnika HSS-a i SDP-a, pak, stoje na stajalištu da je s postupkom prevođenja trebalo nastaviti, jer je ipak ukazao na nepravilnosti ili nezakonitosti u stjecanju invalidskih prava. Haesesovci su čak najavili mogućnost da njihov Klub zatraži od Ustavnog suda ocjenu ustavnosti odredbe kojom se ozakonjuju rješenja ukinuta pravomoćnim odlukama, kako upravnih organa, tako i Upravnog suda RH.

Predstavnik Kluba zastupnika LIBRE je zaključio da je, očito, donesena politička odluka da se više ne ide u reviziju prava HRVI, budući da Vlada nije uvjerljivo argumentirala da je postojeći zakon, odnosno proces prevođenja, bio loš. Krajnje je vrijeme, kaže, da se to pitanje napokon "zatvori", jer je od agresije na Hrvatsku već proteklo 12 godina, te napominje da dostojanstvo istinskih hrvatskih branitelja i HRVI ni jednog časa u proteklih 12 godina nije bilo ugroženo, bez obzira na sve krive poteze vlasti.

Ideesovci su prilikom glasovanja bili suzdržani jer smatraju da se predloženim rješenjima "više kupuje naklonost branitelja, nego što se ispravljaju nepravde" te ističu da pravi invalidi nisu imali ništa protiv revizije.

Unatoč razlikama u mišljenju predložene zakonske izmjene izglasane su većinom glasova nazočnih zastu-

pnika u ponuđenom tekstu, zajedno s prihvaćenim amandmanima Odbora za zakonodavstvo. Prethodno je donesen zaključak o postojanju osobito opravdanih razloga za povratno djelovanje odredbe koja predviđa da će se novčana primanja ustegnuta korisnicima u postupku prevođenja isplatiti u roku od 3 godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

O predloženim zaključcima Kluba zastupnika HSP-a, vezanim uz promicanje istine o Domovinskom ratu, nije se glasovalo. Naime, na sugestiju potpredsjednice Vlade Jadranke Kosor podnositelji su ih povukli. Dogovoreno je da ih predlože u okviru predstojeće rasprave o haškim optužnicama nakon koje bi, prema obećanju Vlade, trebali biti prihvaćeni.

Uvodno još spomenimo napomenu predstavnika predlagatelja, da radna grupa u okviru resornog Ministarstva već radi na pripremi novog zakona o pravima hrvatskih branitelja. Njime bi se na sustavan način trebali riješiti problemi s kojima se suočava ta populacija.

O PRIJEDLOGU

Predložene izmjene zastupnicima je obrazložio Tomislav Ivić, državni tajnik u Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Podsjetio je, najprije, na to da je postojećim Zakonom (članci 135-139.) propisano "prevođenje svih korisnika invalidskih prava HRVI iz Domovinskog rata i prava na obiteljsku invalidninu, na prava utvrđena ovim Zakonom. Riječ je o korisnicima kojima je status priznat na osnovi ranijih zakona i uredbi (Uredba o zaštiti žrtava rata za obranu Republike Hrvatske i njihovih obitelji iz 91. godine; Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata iz 92. godine te Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji iz 96. i 2001. godine). Člankom 136. to je predviđeno i za korisnike prava na novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine, koji su to pravo stekli temeljem Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iz 1994. i 1995. godine te Zakona o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji iz 1996. i 2001. godine. Člankom 139. propisano je, pak, prevođenje svih korisnika na stambeno zbrinjavanje.

U postupku prevođenja obradeno je 4411 predmeta, a u 40 posto slučajeva utvrđen je manji postotak tjelesnog oštećenja ili je ukinut status HRVI. Pravo na obiteljsku invalidninu izgubilo je 27 posto korisnika.

Institut "prevođenja" predstavljao je u praksi svojevrsnu reviziju svih ranije stečenih prava koja su se mogla i morala rješavati na drugačiji način, kaže Ivić (ili obnovom postupka ili ukidanjem i poništavanjem rješenja na osnovi Zakona o općem upravnom postupku, ako je došlo do utvrđivanja novih činjenica, novih saznanja, itd.). Ovakav način revizije svih ranije izdanih rješenja nepotrebno je stvarao pravnu nesigurnost i izazivao nezadovoljstvo hrvatskih branitelja koji su svoja prava stekli na zakonit način (takvi su u većini). Stoga Vlada predlaže ukidanje spomenutih odredbi kojima je uređen institut prevođenja korisnika invalidskih prava, a eventualne nezako-

nitosti u stjecanju tih prava ubuduće bi se otklanjale primjenom drugih pravnih instituta, koji vrijede i za ostale građane. To ne znači da neće biti revizije pojedinačnih slučajeva, ali zbog toga ne treba dovoditi u pitanje cjelokupnu braniteljsku populaciju, naglašava Ivić.

Prema procjeni predlagatelja, za provedbu ovog Zakona trebat će osigurati 105 mln. kuna, budući da i dalje ostaju na snazi odredba članaka 140-143. postojećeg Zakona o prevođenju priznatih prava iz nadležnosti Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (riječ je o usklađivanju mirovina i invalidnina). Predviđeno je, stoga, zadržavanje stečene razine prava prema ranijim propisima, ako je to za korisnike povoljnije. Naime, invalidska mirovina utvrđuje se u iznosu predviđenom člankom 76. postojećeg Zakona i uvećava za dodatak na mirovinu po osnovi sudjelovanja u Domovinskom ratu.

Posebom zakonskom odredbom (čl. 7.) predviđeno je da će se neisplaćena primanja koja su korisnicima novčanih prava ustegnuta u postupku prevođenja, isplatiti u roku od 3 godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona. To znači da ove godine neće biti potrebno osiguravati dodatna sredstva za tu namjenu u Državnom proračunu.

6. Državni tajnik je na kraju iznio i statističke podatke o dosadašnjem tijeku postupka prevođenja. Spomenuo je da je dosad obrađeno 4 tisuće 411 predmeta HRVI iz Domovinskog rata te da je u 1764 slučaja ili 40 posto utvrđen manji postotak oštećenja organizma ili je pravo na invalidninu ukinuto. Osim toga, ukinuto je pravo na obiteljsku invalidninu za 527 korisnika (27 posto od ukupnog obrađenih predmeta) te za 165 obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja (27 odnosno 51 posto od ukupnog broja obrađenih predmeta). U međuvremenu su, kaže, stigle i prve presude Upravnog suda kojima se poništavaju rješenja Ministarstva. Po svemu sudeći, to će biti slučaj u većini ovih predmeta, što znači da je opravdano, a i financijski korisnije za Državni proračun, obustaviti sve postupke prevođenja i poništiti već donesena rješenja kojima je utvrđen prestanak pri-

znatog prava ili je ono priznato u manjem opsegu nego ranije.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona a nije se usprotivio ni prijedlogu predlagatelja da ga se donese hitnim postupkom te da stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama". Ocijenio je da postoje posebno opravdani razlozi za povratno djelovanje odredbe članka 7. stavka 2. tog propisa, kojim se uspostavlja ranije stečena prava korisnika i predviđa isplata ustegnutih primanja.

Odbor za ratne veterane proveo je raspravu o predloženim novelama u svojstvu matičnog radnog tijela. Nazočni predstavnici udruga proizašlih iz Domovinskog rata pozdravili su obustavljanje postupaka prevođenja, uz napomenu da se radi o "vatrogasnim" mjerama koje rješavaju probleme najvećeg dijela braniteljske, odnosno stradalničke populacije. Ujedno su se založili za to da se ubrza izrada novog Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, ali ne na uštrb kvalitete tog propisa. Naglasili su da se i izmjenom nekih provedbenih propisa (npr. pravilnika o utvrđivanju postotaka oštećenja organizma HRVI iz Domovinskog rata s listom postotaka oštećenja organizma) može utjecati na poboljšanje položaja branitelja. Neke od udruga zatražile su i ukidanje članaka 140. i 147. važećeg Zakona kojima se propisuje prevođenje mirovina, te članka 150. u dijelu koji se odnosi na članak 75. Zakona.

Članovi Odbora su u kraćoj raspravi podržali predložene izmjene i dopune tog Zakona, uz napomenu da se time ispravljaju nepravde nanosene hrvatskim braniteljima kroz neprestano reviziranje njihovog statusa.

Sugerirali su Hrvatskom saboru da donese novelirani Zakon (hitnim postupkom), a suglasili su se i s postojanjem osobito opravdanih razloga za povratno djelovanje odredbe članka 7. stavka 2.

Predložene izmjene poduprla je i većina članova **Odbora za obitelj, mladež**

i šport. Smatraju, naime, da će se na taj način izbjeći ponižavajući postupak stalnog preispitivanja ostvarenih prava hrvatskih branitelja.

U izvješću tog radnog tijela izdvojeno je mišljenje predsjednika, Davora Vidovića, koji je izrazio suzdržanost spram predloženih rješenja. Drži da problematiku ove izuzetno osjetljive kategorije hrvatskih građana, za koje je javnost posebno senzibilizirana, ne bi trebalo koristiti za dobivanje političkih bodova, jer hrvatski branitelji, a posebno invalidi, ne mogu biti sredstvo ničijih političkih ciljeva.

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici saslušali uvodno izlaganje **Tomislava Ivića** državnog tajnika u Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti (prikazano u odjeljku O prijedlogu) **Vlado Jukić (HSP)** ih je upoznao sa stajalištima matičnog Odbora za ratne veterane. Potom su dobili riječ klubovi zastupnika.

Prvi sudionik rasprave bio je **Damir Kajin**, glasnogovornik Kluba zastupnika IDS-a. Kako reče, očekivalo se da će HDZ, sukladno svom predizbornom nastupu, nastojati izmjenom ovog Zakona zaustaviti reviziju braniteljskih prava, budući da oko 35 posto ratnih vojnih invalida nije uspjelo "obraniti" svoj status (možda se usput čak željelo diskreditirati bivšeg ministra hrvatskih branitelja). U protekle četiri godine najeksponiraniji je - kaže - bio slučaj revizije invalidskih prava gospodina Darka Bešteka, danas savjetnika u Ministarstvu branitelja.

Po mišljenju zastupnika u reviziju invalidskih prava ne treba ići tamo gdje je invaliditet nesporan (za državni proračun je nebitno ako je 90-postotnom invalidu utvrđen viši stupanj invalidnosti, ali bi svakako bilo tragično da mu se utvrdi manji invaliditet). Tim ljudima jednostavno treba zahvaliti na njihovim žrtvama bez kojih ni Hrvatska ne bi bila obranjena, kaže Kajin.

U nastavku je podsjetio na činjenicu da se 2001. godine, kada se mijenjao Zakon o pravima hrvatskih branitelja,

velika medijska pozornost poklanjala generalima ranjenim izvan ratišta (to je, na neki način, i bio povod da se krenulo u reviziju). Nakon što su izgubili status pred tzv. povjerenstvom, većina ih je tužbama Upravnom sudu osporila nalaz tog povjerenstva. Da se sada ne ide na ukidanje revizije, ona bi zasigurno zahvatila i te ljude, ali i tisuće drugih invalida. Treba priznati - kaže - da je prilikom određivanja statusa ratnih vojnih invalida bilo i katastrofalnih pogrešaka. Primjerice, takav status, pripao je i Zvonimiru Skenderu, jednom od narko-bosova hrvatskog narko-tržišta. Međutim, zbog pojedinačnih slučajeva ne smije se baciti anatema na cijelu plejadu časnih, hrabrih ljudi stradali u ratu.

Treba priznati da je prilikom određivanja statusa HRVI bilo i katastrofalnih pogrešaka, ali zbog pojedinačnih slučajeva ne smije se baciti anatema na cijelu plejadu časnih i hrabrih ratnih stradalnika.

Po riječima zastupnika, zakon predviđa da će se ubuduće status HRVI moći osporavati isključivo pred hrvatskim pravosuđem, a obvezuje i na retroaktivnu isplatu neisplaćenih primanja onima koje je zadesila tzv. revizija. Za tu je namjenu planiran proračunski trošak od 105 mln. kuna, koji zasigurno neće biti i jedini. Daleko veći problem je to što će ove novele otvoriti mogućnost stjecanja invalidnina za novooboljele od PTSP-a. Takvu dijagnozi oboljeli su mogli prijaviti nadležnim tijelima do 2002. godine samo uz vještačenje. Međutim, novo Ministarstvo je, navodno, izdalo preporuku liječničkim komisijama da novooboljelima od te bolesti bez vještačenja priznaju invaliditet između 20 i 40 posto. Ako je tome tako, ukupni broj HRVI u Hrvatskoj će se uskoro povećati s 33 na najmanje 40 tisuća, a proračunski izdaci za oko 500 mln. kuna koje će dodatno trebati osigurati u državnoj blagajni.

Izjednačiti prava invalida NOB-a i Domovinskog rata

Po mišljenju zastupnika korektna revizija dosad nije bio posebno izražen problem (pravi invalidi nemaju ništa protiv toga, čak štoviše, i sami pozivaju na reviziju). Daleko većim problemom smatra ukidanje dijela tzv. stečenih prava. Primjerice, HDZ-ova vlast je 1991. godine oduzela takva prava mnogim borcima NOR-a s područja Istre, Rijeke i Primorsko-goranske županije. Bilo bi pošteno, kaže, da se invalide NOB-a barem izjednači s invalidima Domovinskog rata. Uostalom, Istra, Rijeka, otoci, itd. reintegrirani su u nacionalni korpus hrvatskog naroda zaslugom tih ljudi koji su sudjelovali na strani antifašističke koalicije. "Kada premijer iz Jasenovca upućuje jednu civilizacijsku poruku osuđujući zločin, Sabor bi se morao izdići iznad te geste i te ljude izjednačiti u pravima sa sudionicima Domovinskog rata. Dok se to ne učini, bolna podjela na ovu ili na onu ideologiju bit će prisutna u Hrvatskoj i po tome će nas, na neki način, ocjenjivati i svijet. "Prema tim ljudima, nažalost, ni bivša vlast nije bila previše korektna", tvrdi Kajin.

Korektna revizija dosad nije bila posebno izražen problem. Uostalom, pravi invalidi nemaju ništa protiv toga, čak štoviše, i sami pozivaju na reviziju.

Spomenuo je i obrazloženje premijera da se zbog prenapregnutosti proračunskih rashoda za 2004. godinu ne mogu osigurati sredstva za sve korisnike, pripadnike partizanskih postrojbi i domovinske vojske, civilne invalide 2. svjetskog rata i Domovinskog rata te mirnodopske vojne invalide (ukupno oko 70 mln. kuna). Smatra da taj argument nije prihvatljiv, jer se radi o "smiješnoj" svoti. To je samo pitanje dobre volje da se na taj način ispravi povijesna hipoteka bivših vlada. Isto tako, mišljenja

je da branitelji iz Bosne i Hercegovine koji su u ratu izvršavali naloge hrvatskih časnika ili dužnosnika, zaslužuju da im Hrvatska isplaćuje invalidnine (u ranijim državnim proračunima su bila predviđena sredstva za tu namjenu).

Nakon kontroverznog preispitivanja invalidnina, sada se predlaže isto tako kontroverzni zakon koji reviziju u potpunosti obustavlja. Nema sumnje da se time više kupuje naklonost branitelja, nego što se ispravljaju određene pogreške, a pojačava se i distinkcija između boraca Domovinskog rata i invalida iz NOB-a.

Postojeći zakon, podsjeća dalje zastupnik predviđa umanjene osobnih invalidnina, zatim neke izmjene kod dodataka za ortopedsku pomagala te isplate naknada za tuđu njegu i pomoć, ako nečiji ratni put ne dokazuje da je do ranjavanja došlo na bojišnici, itd. Smatra da se u to nije smjelo dirati, što pokazuju i presude Upravnog suda. Sve u svemu, nakon kontroverznog preispitivanja invalidnina, sada se predlaže isto tako kontroverzni zakon koji reviziju u potpunosti obustavlja. Njegovo donošenje zacijelo će podržati braniteljske udruge, pogotovo kad je riječ o vraćanju stečenih prava (to podupiru i zastupnici IDS-a). Nema sumnje, međutim, da se predloženim zakonom više kupuje naklonost branitelja nego što se ispravljaju određene pogreške, a pojačava se i distinkcija između boraca Domovinskog rata i invalida iz NOB-a, zbog čega će ideesovci biti suzdržani kod glasovanja.

Ivan Jarnjak (HDZ) opovrgnuo je njegovu tvrdnju da je jedan od mogućih razloga za promjenu ovog zakona pokušaj da se diskriminira bivšeg ministra branitelja. Konstatirao je da je kroz svoju raspravu Kajin sam sebe demantirao.

Predložene mjere palijativne

Pero Kovačević, glasnogovornik Kluba zastupnika HSP-a, podsjetio je na činjenicu da je do ovih izmjena došlo i na inicijativu njihova Kluba. Naime, još u siječnju ove godine uložili su, kaže, amandmane na postojeći Zakon, ali ih je potpredsjednica Vlade zamolila da ih povuku, jer će Vlada pripremiti njegove izmjene i dopune. Već tada je bilo govora o tome da treba prekinuti postupak prevođenja invalidskih prava jer je to, zapravo, jedan dodatni oblik revizije i stvara državi ogromne troškove. Kako reče, zastupnici HSP-a su se uvijek zalagali za reviziju kojom bi se utvrdilo je li netko ostvario braniteljski status na temelju nevjerodostojnih isprava (do tih se podataka lako može doći, samo treba napraviti registar branitelja). Uostalom, za vrijeme ministra Njavre to se i radilo i na taj način je ukinuto 4 i pol tisuće braniteljskih statusa. Takva rješenja nisu padala na Upravnom sudu RH, za razliku od onih koja je donijelo Vladino povjerenstvo (ukinuto ih je više od 80 posto).

U nastavku je izrazio zadovoljstvo što je Vlada prihvatila i druge dijelove njihova programa za poboljšanje položaja hrvatskih branitelja. Primjerice, invalidima Domovinskog rata i njihovim obiteljima omogućila je da privremeno usele u stanove koje namjeravaju kupiti kreditom (do donošenja novog Zakona plaćat će najamninu, a nakon toga će se to pitanje cjelovito riješiti). Osim toga, uvažila je prijedlog da se smanji cijena stambenih kvadrata za branitelje, doduše, samo na područjima posebne državne skrbi, ali i to je nešto. Međutim, sve su to palijativne mjere koje imaju ograničen doseg, i kojima se rješava samo kap u moru problema koji muče hrvatske branitelje i njihove obitelji (primjerice, više od 40 tisuća ih je nezaposleno, a bez posla su čak i djeca poginulih branitelja).

Kada novi zakon

Napomenuo je da haespeovci imaju svoj zakonski prijedlog o pravima hrvat-

skih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, koji je već prošao prvo čitanje. Vlada je najavljivala da će izaći sa svojim zakonom, a sad ispada da na njemu tek treba raditi. Budući da je državni proračun već donesen, izgleda da ove godine nema mogućnosti za popravljavanje pravnog položaja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. U svakom slučaju, nakon proteka 100 dana od promjene vlasti, njihov Klub uputit će svoj zakonski prijedlog u saborsku proceduru. Mišljenja su, inače, da postoje unutarnje rezerve uz pomoć kojih bi se njihov položaj mogao poboljšati još ove godine, budući da više od 5 tisuća korisnika vojnih mirovina nema status hrvatskog ratnog vojnog invalida, a oko tisuću čak ni status hrvatskog branitelja.

Problemi s kojima se suočava braniteljska populacija iz dana u dan su sve veći, a novog zakona još nema na vidiku (nude se samo palijativne mjere kojima se ništa ne rješava).

U nastavku je spomenuo nekoliko konkretnih slučajeva iz prakse koji rječitro svjedoče o tome kako je "vraćeno dostojanstvo hrvatskim braniteljima". Primjerice, branitelj koji je zbog bolesti propustio rokove u kojima je trebao ishoditi svoja prava, i dandanas dobiva civilnu mirovinu od 700 kuna (riječ je o obitelji s troje djece, a nitko od njih ne radi). Naime, prvostupanjskim rješenjem najprije mu je priznato pravo na opskrbninu, da bi mu Ministarstvo za vrijeme ove vlasti to rješenje ukinulo, uz obrazloženje da je radno sposoban.

Problemi s kojima se suočava braniteljska populacija su iz dana u dan sve veći, a novog zakona još nema na vidiku (nude se samo palijativne mjere kojima se ništa ne rješava)-negoduje zastupnik. Osim toga, ponuđene zakonske izmjene napravljene su prilično površno, tako da će Odbor za zakonodavstvo i ovaj put morati zatražiti tri amandmanske kore-

kcije. Apsurdno je, kaže, da je postojećim Zakonom o pravima hrvatskih branitelja razdoblje Domovinskog rata utvrđeno od 1.1.91. do 31. prosinca 95., dok prema Zakonu o obrani obuhvaća period od 30. svibnja 90. do 30. lipnja 96. godine. Ako se to ne promijeni, moglo bi se dogoditi da onima koji su nastradali prije 1. siječnja 1991. ili do završetka mirne reintegracije, u sklopu obnove postupka budu oduzeta braniteljska prava.

Na kraju je podsjetio i na to da je na prijedlog HSP-a Sabor donio odluku da se osnuje stručno povjerenstvo za pružanje pravne i druge pomoći braniteljima generala protiv kojih su podignute optužnice u Haagu. Kako reče, oni imaju u pripremi još takvih konstruktivnih prijedloga, jer ne mogu dopustiti da se u svijetu ne sazna prava istina o Domovinskom ratu.

Dosadašnje izmjene na štetu branitelja

Po riječima **Mate Brletića**, predstavnika Kluba zastupnika HSLS-a i DC-a, veći broj ratnih vojnih invalida ostvaruje pravo na mirovinu temeljem Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Međutim, u međuvremenu su se promijenili kriteriji za stjecanje invalidskih mirovina, tako da su nastale velike razlike između tadašnjih i današnjih mirovina, što je dovelo do razmirica i netrpeljivosti i među samim braniteljima. Sa svakom promjenom vlasti u Hrvatskoj mijenjao se i spomenuti zakon, ali na štetu branitelja. Zbog toga mnogi od njih vode sporove protiv države za ostvarivanje svojih prava. Dakako, ti sporovi traju po više godina, a za to vrijeme oni i njihove obitelji žive u bijedi, bez ikakvih primanja (česti su i slučajevi suicida, jer mnogi se ne mogu nositi s tom situacijom). Naime, većina ih dobiva negativne odgovore na svoje molbe, a razlog je zastarjela liječnička dokumentacija, nepotpisani ratni putovi od ratnih zapovjednika (ispada da su bili u postrojbama koje uopće nisu postojale), itd.

Neki ne mogu ostvariti status branitelja jer ih se zapovjednik ne sjeća, a spisak postrojbe je zagubljen i sl.

Za to su krive sve dosadašnje vlade i njihove institucije, tromost birokratskog aparata i pojedinaca koji su zaduženi da rade na ostvarenju prava branitelja a umjesto toga izmišljaju načine kako da im se ukinu stečena prava (formiraju se razna povjerenstva i provode revizije, kako bi im se postotak invalidnosti smanjio ispod 20 posto i ukinula mirovina).

Mnogi branitelji koji su proveli 6 godina na prvoj crti bojišnice, a nisu ranjeni, danas su prijavljeni Zavodu za zapošljavanje i bezuspješno traže posao. Starije nitko ne želi primiti u radni odnos, a dio ih je dobio civilnu mirovinu u iznosu od 700 do 1500 kuna.

Sa svakom promjenom vlasti u Hrvatskoj mijenjao se i zakon o pravima branitelja, ali na njihovu štetu.

Po riječima zastupnika Klub zastupnika DC-a i HSLS-a podržava predložene izmjene i dopune postojećeg Zakona, te predlaže da se svim braniteljima dragovoljcima dodijeli spomenica dragovoljaca Domovinskog rata i novčana nagrada hrvatske Vlade u iznosu od tisuću do 1500 tisuća kuna, ovisno o dužini ratnog staža.

Na kraju je izrazio uvjerenje da će nova Vlada predložiti prava rješenja za dobrobit branitelja i da će Sabor konsenzusom donijeti zakon s kojim će oni biti zadovoljni. Uostalom, mnogi od sadašnjih zastupnika su i sami bili branitelji, ili su im članovi obitelji poginuli u Domovinskom ratu.

Trebalo je nastaviti s postupkom prevođenja

Iako je to bilo očekivano, u Klubu zastupnika HSS-a iznenađeni su načinom na koji se predlažu novele ovog zakona, rekao je njihov predstavnik **Zdenko Haramija**. Mišljenja su, naime, da

je postupak prevođenja pokrenut Zakonom iz listopada 2001. ipak u suštini bio pozitivan, jer je ukazao na nepravilnosti ili nezakonitosti u donošenju izvjesnog broja rješenja temeljem kojih su se koristila braniteljska prava koja se financiraju iz državnog proračuna. To je išlo direktno na štetu onih korisnika koji su taj status stekli na valjan način, a zbog nedostatka proračunskih sredstava svoja prava ne koriste do maksimuma, kaže zastupnik.

Podsjetio je na to da je uvođenje tog instituta naišlo na povoljan odjek u dije-lu javnosti, poglavito u redovima branitelja i njihovih udruga, koji su i sami inicirali preispitivanje pojedinih rješenja, budući da je postojala sumnja da svi korisnici prava po prijašnjim propisima nisu stekli ta prava temeljem valjane i vjerodostojne dokumentacije. Već sama činjenica da je broj osoba koje koriste različita prava na osnovi Zakona o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji s vremenom narastao na više od 35 tisuća, a ukupni broj branitelja na više od 440 tisuća, pobuđuje sumnju u osnovanost ostvarivanja tih prava.

Postupak prevođenja je u suštini ipak bio pozitivan, jer je ukazao na nepravilnosti ili nezakonitosti u stjecanju braniteljskih prava.

A da je postupak prevođenja ipak bio opravdan, svjedoči i to što se među 35 tisuća korisnika našlo i onih koji koriste prava koja im ne pripadaju. Naime, promatra li se 4 tisuće upravnih predmeta kojima je obavljeno prevođenje na novi zakon kao reprezentativni uzorak, brojka od 150 negativno riješenih ili neodgovarajuće za korisnike, čini se velikom (to je oko 35 posto svih obrađenih predmeta). Dakako, jedan dio takvih rješenja završio je na Upravnom sudu. Do kraja 2002. godine, dakle godinu dana od početka tzv. prevođenja, podneseno je 319 tužbi, od čega je 53 odbijeno, a 150 uvaženo.

Zastupnik se u nastavku osvrnuo na članak 7. zakonskog prijedloga kojim se propisuje da se poništavaju rješenja donesena u postupku prevođenja priznatih prava navedenih u članku 1, kada je utvrđen prestanak priznatog prava ili je to pravo priznato u manjem opsegu, ako je konačnim rješenjem prije prevođenja status i pravo priznato za stalno. Neprihvatljivo je, kaže, da se na taj način ozakonjuju rješenja koja su ukinuta pravomoćnim odlukama, kako upravnih organa, tako i Upravnog suda RH. Najavio je da će njegovi stranački kolege, ne razmotri li predlagatelj nelogičnost ove odredbe, sami zatražiti od Ustavnog suda Hrvatske utvrđivanje zakonitosti spomenute odredbe.

Neprihvatljivo je da se ozakonjuju rješenja koja su ukinuta pravomoćnim odlukama, kako upravnih organa, tako i Upravnog suda RH.

Naime, oni i dalje stoje na stanovištu da je s postupkom prevođenja trebalo nastaviti, jer je svrha tog postupka da se iz redova korisnika brišu oni koji ne zaslužuju stečena prava HRVI, kako bi se pravim invalidima te korisnicima invalidskih mirovina, kao i oboljelima od posttraumatskog sindroma omogućilo da u punom opsegu koriste prava koja im je zakonodavac dao.

Iz navedenih razloga, Klub zastupnika HSS-a glasovat će protiv predloženih izmjena, zaključio je Haramija.

Bezrezervna podrška

Po riječima **Josipa Đakića**, Klub zastupnika HDZ-a bezrezervno podržava Vladin prijedlog, budući da se dosadašnjim prevođenjem stečenih prava u praksi vršila revizija svih stečenih prava. Na taj je način nanesena ogromna šteta populaciji hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji. Naime, nepotrebno je stvorena pravna nesigurnost što je izazvalo neza-

dovoljstvo svih onih korisnika koji su prava propisana ovim Zakonom i drugim propisima stekli na zakonit način. Uostalom, brisanjem odredbi kojima je uređen institut prevođenja, eventualne nezakonitosti u stjecanju prava o kojima je riječ otklanjat će se primjenom drugih pravnih instituta koji vrijede i za sve ostale građane u pogledu različitih prava koja su im priznata rješenjem nadležnih tijela.

Napomenuo je da njegovi stranački kolege pozdravljaju ponuđena rješenja prema kojima se obustavljaju svi postupci prevođenja koji nisu dovršeni konačnim ili pravomoćnim rješenjima, poništavaju rješenja kojima je utvrđen prestanak prava ili to pravo priznato u manjem opsegu te uspostavljaju ranije stečena prava (kao i povratno djelovanje odredbe prema kojoj će im se ustegnuta novčana prava isplatiti u roku od 3 godine od dana stupanja na snagu Zakona. Pozitivno su ocijenili i predviđenu mogućnost zadržavanja stečene razine prava iz mirovinskog osiguranja prema ranijim propisima, ako je to povoljnije za korisnika. To će, kaže, onemogućiti različita tumačenja određenih zakonskih odredbi (svaki ured državne uprave je dosad postupao na svoj način). Zahvaljujući ovim izmjenama hrvatski branitelji, kao i obitelji poginulih živjet će mirno, bez stalnog prozivanja i preispitivanja stečenih prava. Primjerice, generala Marinovića, koji ima šrapnel u glavi, bivši ministar Pančić javno je proglasio lažnim invalidom, kao i časnog hrvatskog branitelja Darka Bešteka.

Dosadašnjim prevođenjem se u praksi vršila revizija svih stečenih prava HRVI, što je nanijelo ogromnu štetu populaciji hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji.

Ispravljaajući njegove navode, **Ivica Pančić (SDP)** je rekao da nikada nije

koristio termin lažni invalidi, nego da je uvijek govorio samo o nalazima Vladinog povjerenstva. Ako je netko u tom kontekstu govorio o hrvatskim ratnim vojnim invalidima to su bili pripadnici tada oporbenog, a danas vladajućeg HDZ-a, tvrdi zastupnik. Preporučio je Đakiću da u vezi sa spomenutim slučajem pročita presude Upravnog i Ustavnog suda koji su potvrdili nalaz tog Vladinog povjerenstva u kojem su sjedili dužnosnici koji i danas obavljaju iste poslove u aktualnoj HDZ-ovskoj Vladi.

Riječ je o političkoj odluci

Po riječima **Joze Radoša**, glasnogovornika Kluba zastupnika LIBRE, očito je donesena politička odluka da se više ne ide u reviziju prava hrvatskih ratnih vojnih invalida, budući da Vlada nije predočila nikakve argumente o tome zašto bi taj proces, odnosno postojeći zakon, bio loš (osim ocjene da se time izaziva nezadovoljstvo branitelja i uništava njihovo dostojanstvo). Krajnje je vrijeme, kaže, da se to pitanje napokon zatvori, jer je od agresije na Hrvatsku već proteklo 12 godina. Problem je u tome što ponuđenim izmjenama to nije riješeno na pravi način, zbog čega zastupnici LIBRE neće podržati ovaj zakon.

Očito je donesena politička odluka da se više ne ide u reviziju prava HRVI, budući da Vlada nije predočila nikakve argumente koji bi dokazali da je taj proces, odnosno postojeći zakon, bio loš.

Podsjetio je na to da je revizija invalidskih prava HRVI započela još prije 7 ili 8 godina kada je taj status imalo ukupno 15 tisuća osoba (čelnik tada većinske Udruge HRVI u Saboru je izjavio da je među njima najmanje 30 posto lažnih invalida). Provodila ju je tzv. Červenкова komisija koja je djelovala samo godinu dana jer nije imala dovoljno političke

potpore, a bila je i zakonski loše regulirana. Za to vrijeme nije uspjela provesti reviziju prava svih, nego samo polovine ukupnog broja HRVI, što je mnoge od njih dovelo u neravnopravan položaj. Vlada RH je 2000. godine donijela, po njegovu mišljenju krivu, odluku da se taj opsežan posao nastavi putem izvanredne institucije, Vladinog povjerenstva, što je izazvalo puno prašine u javnosti (tadašnja Vlada i ukupna politika bili su izloženi optužbama za uništavanje dostojanstva hrvatskih branitelja). Dakako da nije bilo govora o nekakvoj sustavnoj reviziji, budući da je tim procesom bio obuhvaćen vrlo mali broj invalida.

Veći dio posla je već trebao biti obavljen

Zakonom donesenim prije tri godine predviđeno je da se pitanje revizije HRVI sustavno riješi u roku tri godine. Budući da taj rok istječe ujesen, po svemu sudeći, više od 70 posto tog procesa trebalo je već biti završeno. Međutim, sada se ovaj Zakon ukida, iako je to pitanje njime bilo regulirano na odgovarajući način, i opet se invalidi Domovinskog rata dovode u neravnopravan položaj, tvrdi zastupnik. U prilog tome spomenuo je da je dosad uglavnom izvršena revizija kod onih korisnika čiji je invaliditet najčešće nesporan ili manje sporan (riječ je o onima s većim stupnjem invaliditeta) dok kategorija s manjim stupnjem invaliditeta vjerojatno time nije ni zahvaćena (Smatra da je Vlada trebala predočiti pregled dosad učinjenog, te precizirati kako je došla do brojke od 105 mln. kuna koliko će koštati provođenje noveliranog Zakona). Nakon ovoga više neće biti mogućnosti, a nema ni potrebe 12 godina nakon što su neki, pravno ili nepravno, dobili status HRVI, to ponovno preispitivati.

Što se, pak, tiče optužbi o navodnom ugrožavanju digniteta Domovinskog rata i dostojanstva hrvatskih branitelja, naglasio je da dostojanstvo istinskih hrvatskih branitelja i HRVI ni jednog časa u proteklih 12 godina nije bilo ugroženo, bez obzira na sve krive pote-

ze vlasti. Ne samo da se nisu osjećali ugroženima, nego su upravo željeli da se dogodi revizija, zaključio je Radoš.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Niko Rebić (HDZ)**.

Nije točno, kaže, da je osnovna intencija predloženih izmjena i dopuna ukiđanje revizije. Istina je nešto drugo - i prevođenje i revizija koja je dosad bila na djelu, više su bili politička hajka na moralna i materijalna prava hrvatskih branitelja. Stoga će novelirani Zakon o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji napokon unijeti malo mira u tu populaciju.

Gospodin Radoš očito ne razumije razliku između revizije u smislu oduzimanja statusa stečenog na temelju nevjerodostojne dokumentacije i "prevođenja" koje košta državu, konstatirao je **Pero Kovačević**. Treba napomenuti da je prema odredbama koje se ukidaju samo neznatan broj korisnika invalidskih prava HRVI preveden na prava utvrđena postojećim zakonom (svega oko 10 posto). Preostali broj slučajeva ne može se riješiti ni u propisanom roku, a to bi stvorilo i nove troškove državi. Po njegovim riječima spomenuta svota od 105 mln. kuna ne odnosi se samo na taj dio, nego i na mirovine za 97. godinu koje je država ostala dužna korisnicima.

Jozo Radoš je konstatirao da je Kovačević prekršio Poslovnik jer uopće nije ispravio njegov navod. Bilo bi dobro, kaže, da gospodin Kovačević, koji je u mnogome kreirao politiku odnosa prema hrvatskim braniteljima, govori o svom (ne)razumijevanju stvari, jer po njegovom vlastitom kazivanju stanje očito nije dobro.

Nije točno da se pravi invalidi nisu osjećali nesigurno i nezadovoljno, prigovorio mu je **Josip Đakić**. Tako se osjećao i gospodin Beštek, kojega je bivši ministar Pančić prozvao lažnim invalidom, a njegova invalidnost uopće nije sporna. Po riječima zastupnika predlagatelj je točno prezentirao koliko je revizija prihvatila postupaka, a koliko je HRVI izgubilo stečeni status.

Marija Bajt (HDZ) je rekla da neće ispravljati politička mišljenja i ocjene kolege Radoša s kojima se ne slaže,

već samo njegov netočni navod kako u proteklom razdoblju nije bilo ugroženo dostojanstvo branitelja iz Domovinskog rata. Naime, u razdoblju od 2000. do 2002. godine u Hrvatskom saboru se, kaže, vezano uz njih, najčešće spominjale riječi: "lažni invalidi, lažnjak, povlastice, privilegije," itd. Svrha je predloženog Zakona vratiti dostojanstvo toj populaciji i to su opravdani razlozi za njegovo donošenje hitnim postupkom, zaključila je.

Ne radi se ni o kakvoj političkoj, već o moralnoj odluci, jer je krajnje vrijeme da se poslije toliko godina napokon prekine s revizijom prava HRVI, konstatirao je **Željko Krapljan**, ispravljajući navode zastupnika Radoša. Vladino povjerenstvo uopće nije imalo svrhe, kada se zna da se svaki zahtjev rješava u prvostupanjskom i drugostupanjskom postupku, donosi se privremeno rješenje, postoji revizija revizije, pa superrevizija, itd. To je - kaže - bilo najobičnije maltretiranje branitelja, čemu se i sam protivio još kao vojnik i časnik, a i u prošlom mandatu kad se donosio ovaj zakon.

Jozo Radoš je prigovorio da se kolege ponovno koriste institutom ispravka netočnog navoda da bi s njim polemizirali, čime krše Poslovnik. Napomenuo je da politička odluka o kojoj je govorio u sebi ima i moralne dimenzije, koje nije dovodio u pitanje. A što se tiče navoda gospođe Bajt sreo je, kaže, brojne hrvatske branitelje i HRVI (riječ je o pravim braniteljima i invalidima) kojima dosadnje revizije nisu ugrožavale dostojanstvo.

Državni tajnik **Tomislav Ivić** opovrgnuo je njegovu tvrdnju da je dosad obavljeno pola posla. Kako reče, obavljeno je nešto više od 10 posto posla jer je "prevedeno" svega 4 tisuće i 400 slučajeva a sudske presude još nisu ni stigle. Stigla je samo prva, ali se može pretpostaviti da će i sve ostale biti iste.

Pojasnio je, također, da je iznos od 105 mln. kuna izračunao Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje koji ima točne podatke za svakog korisnika.

Jozo Radoš je pojasnio da nije tvrdio da je izvršeno pola posla, nego da

je rekao kako je nakon gotovo tri godine otkako je donesen Zakon trebalo biti obavljeno više od toga. Bilo bi dobro, kaže, da su podaci koje je iznio državni tajnik sadržani i u obrazloženju zakonskog prijedloga.

Neosnovane optužbe

Ivica Pančić je u ime Kluba zastupnika SDP-a kategorički odbacio optužbe koje su se čule u proteklom mandatu, ali i na sjednicama Sabora u ovom sazivu, kako SDP ne vodi računa o hrvatskim braniteljima, kriminalizira Domovinski rat, i sl. Nema sumnje, kaže, da je Domovinski rat bio obrambeni i oslobodilački, odnosno pravedan rat u kojem je, zahvaljujući hrvatskim braniteljima i cijelom narodu, Republika Hrvatska oslobođena i danas je, uz sve probleme, izgrađujemo kao demokratsku i pravnu državu. Međutim, ne može se pobjeći od činjenice da je svaki rat zlo i da se u njemu događaju i stvari s kojima se nitko pošten i čestit ne može ponositi. Upravo zbog toga zadaća prošle Vlade i SDP-a je bila zaštititi temeljne vrijednosti Domovinskog rata, te dignitet pravih hrvatskih branitelja i svih stradalnika, HRVI, te obitelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja. Upravo radi zaštite istinskih hrvatskih branitelja, u sustavu skrbi za tu populaciju trebalo je ispraviti greške koje su svjesno ili nesvjesno, sa ili bez političke pozadine, napravljene u 90-im godinama. Naime, u SDP-u smatraju neprihvatljivim da ograničena sredstva za tu namjenu idu i onima koji su na razne načine, mimo i protivno postojećim zakonskim i moralnim normama, stekli braniteljski status.

Po riječima zastupnika, osnovni uzrok nezadovoljstvu većine hrvatskih branitelja bilo je raslojavanje hrvatskog društva uslijed nepoštene i nepravedne privatizacije (dok su jedni ginuli, drugi su se bogatili). Oni koji su imali sreću da prežive, po povratku s fronte bili su osuđeni sjediti kod kuće, jer više nije bilo radnih mjesta gdje su radili prije rata.

Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz 97. godine bio je pokušaj da se određenim kategorijama, prije svega

stradalničkim, pomogne da se u tim novim okolnostima snađu. Namjera je bila dobra, kao i pojedina rješenja, ali Zakon je počeo generirati i ono loše. Doveo je do raslojavanja i među samim braniteljima, a nemogućnost njegove realizacije (već 98. su neke obveze iz njega suspendirane) stvorila je i dodatna nezadovoljstva. Zbog toga se 2001. godine donosi novi, realniji i pravedniji Zakon. Istina, nekim kategorijama korisnika su primanja nešto smanjena, ali su zato drugima dana dodatna prava. Primjerice, nezaposlenim hrvatskim braniteljima nesposobnim za privredivanje priznato je pravo na opskrbninu u iznosu od oko tisuću i 100 kuna. Nadalje, dodatnim mjerama za zapošljavanje smanjen je broj nezaposlenih branitelja s 32 tisuće na ispod 27 tisuća, na čemu treba raditi i dalje. Jer, jedino rješenje za poboljšanje njihova položaja u društvu je razvoj gospodarstva, privredni rast i otvaranje novih radnih mjesta, naglašava Pančić.

”Prevođenje” nije nikakva novost

Novim zakonom - kaže - uvedeno je i to famozno prevođenje, što nije nikakva novost na ovim prostorima (to je u više navrata napravljeno i za veterane II. svjetskog rata). I kad je taj sustav s puno muke ustrojen i profunkcionirao, ovim zakonskim prijedlogom se razara i postupak zaustavlja. To, međutim, nije neočekivano, jer kako od onih koji su stvarali nepravilnosti očekivati da ih razrješuju, pita Pančić. Smatra da bi se isto dogodilo i s revizijom privatizacije koju bivša Vlada nije sprovela, a trebala je. Interesantno je - kaže - i to da se kao argumentacija za zaustavljanje prevođenja koriste podaci koji dokazuju upravo suprotno, da taj postupak treba nastaviti (spominjali su ih i državni tajnik, a i potpredsjednica Vlade). Još skandaloznije je to što su, prema dostupnim informacijama, svakodnevno na djelu pritisci na članove liječničkih komisija, kojima se daju nalozi kako da riješe pojedine predmete. To se u bivšem Ministarstvu hrvatskih branitelja iz Domovinskog

rata nije moglo dogoditi, tvrdi Pančić (iz naziva novog ministarstva čak je izbačen atribut ”hrvatski”).

Po riječima zastupnika krajem 2003. godine u Hrvatskoj je bilo oko 33 tisuće korisnika invalidskih prava HRVI, ili 500 više nego početkom 2000. Naime, 3 tisuće osoba je u međuvremeno steklo status HRVI , budući da je novi zakon, koji je, navodno, tako nepravedan, priznao dodatna prava oboljelim od PTSPA, ali je istodobno 2500 osoba izgubilo taj status u prevođenju ili redovitim postupkom, uz uobičajeni upravni postupak i uz poštivanje presuda Upravnog suda. Na temelju toga se može zaključiti da je cilj postupanja u Ministarstvu hrvatskih branitelja bila provedba zakona i zaštita pravih HRVI i članova obitelji poginulih, kaže Pančić te napominje da se jedino na taj način grade institucije pravne države i štite prava građana, a ne političkim voluntarizmom. O tome najbolje svjedoči i ovaj zakonski prijedlog koji istovremeno odbacuje rezultate prevođenja kad su negativni, ali ih prihvaća ako su povoljniji za korisnika. Po ocjeni Kluba zastupnika SDP-a predloženo ne pridonosi zaštiti vrijednosti Domovinskog rata i ne ide u prilog istinskim hrvatskim braniteljima, zbog čega ovaj zakon ne mogu prihvatiti.

Dr.sc. Krešimir Čosić je opovrgnuo njegovu tvrdnju da je u protekle četiri godine obranjen dignitet Domovinskog rata. Po njegovoj ocjeni u tom se razdoblju ništa konstruktivnog i dobronamjernog nije događalo prema hrvatskim braniteljima, što je ozbiljan problem hrvatske političke scene i društva u cjelini. Naime, iz presjeka medijskih naslova iz tog razdoblja vidljivo je da su u člancima o Domovinskom ratu i hrvatskim braniteljima dominirali izrazi poput :”lažni invalidi, kriminalci, neškolovali i nestručni ljudi”, itd.

Željko Krapljan apelirao je na Pančića da ne priča ono što nema veze s točkom dnevnog reda o kojoj se raspravlja. Po njegovoj ocjeni revizija privatizacije nema nikakve veze sa izmjenama Zakona o pravima hrvatskih branitelja. Kako reče, kolega očito zaboravlja što

se događalo u Vukovaru od 91. do 97. godine (tamo nije bilo privatizacije).

Josip Đakić reagirao je na Pančićevu tvrdnju da nitko iz bivšeg Ministarstva hrvatskih branitelja nije vršio pritisak na liječničke komisije koje su rješavale o statusu invalida. "To nije bilo ni potrebno jer ste vi postavili komisije prema vašoj stranačkoj podobnosti i uz njih tjelesne čuvaru (u jednom slučaju oni su, čak, fizički nasrnuli na 100-postotnog invalida, slijepog, i povrijedili ga).

Nije istina gospodine Pančiću, da je ova ili bilo koja HDZ-ova Vlada činila nepravde prema braniteljima, negodovao je **Niko Rebić**. To ste radili upravo vi i vaša Vlada, koja si je, čak, uzela za pravo da ocjenjuje koje su to braniteljske udruge politički podobne da bi dobile novac iz proračuna.

Nije točno, kaže, **Željko Nenadić (HDZ)**, da je postojeći zakon bio pravedan (o tome treba pitati one na koje se njegove odredbe odnose). Mi koji smo bili zapovjednici na prvoj crti bojišnice i kojima su se branitelji obraćali tijekom provođenja vašeg zakona, gospodine Pančiću, vrlo dobro znamo koliko je taj zakon bio pravedan.

Tomislav Ivić je izrazio žaljenje što gospodin Pančić nije bio nazočan na sjednici saborskog odbora na kojoj su bili predstavnici svih udruga iz Domovinskog rata, pa nije čuo njihovo razmišljanje o spomenutom zakonu. Odlučno je demantirao tvrdnju da su iz Ministarstva vršeni bilo kakvi pritisci na liječnička povjerenstva. Toga neće biti ni ubuduće, jer ne želimo političkim dekretima određivati koliko će u Hrvatskoj biti vojnih invalida, posebice onih oboljelih od PTSP-a (što je, čini se, bio slučaj u proteklom sazivu). Broj oboljelih od PTSP-a u Hrvatskoj ni po čemu ne odudara od svjetskog prosjeka, bez obzira na to o kojim se ratovima radilo, kaže Ivić. Umjesto da se zamislimo nad činjenicom da su slučajevi suicida kod hrvatskih branitelja 3 do 5 puta brojniji nego kod preostalog dijela populacije, mi izlazimo s ovakvim konstatacijama, negodovao je.

Činjenica da se s prevođenjem toliko odugovlačilo (do kraja prošle godine

riješeno je samo nešto više od 10 posto slučajeva) rječito svjedoči o tome da se uvidjela greška pa se taj "vrući kesten" htio prepustiti novoj vlasti.

To nije točno, prosvjedovao je **Ivica Pančić**. Ustrojavala su se liječnička povjerenstva koja su napokon počela raditi, a sada se mijenja zakon. Vi ste možda novi pa ne znate što se događa u Upravi za branitelje (naloženo je da se sva negativna rješenja vrate liječnicima, kako bi ih pozitivno ocijenili). Čak i branitelju koji je napao službenicu u Ministarstvu (što se u bivšem ministarstvu nikada nije dogodilo) ministrica je obećala (barem su novinari to tako prenijeli), da će njegov status biti pozitivno riješen.

Tomislav Ivić ga je ispravio da gospođa Kosor nije rekla da će se slučaj pozitivno riješiti, nego je samo obećala da će se osobno založiti za to da se što prije riješi. Ponovno je ustvrdio da nije bilo nikakvih intervencija prema liječničkim povjerenstvima.

Postojeći zakon nepravedan

Kao hrvatskom branitelju nije mi drago slušati ovakve polemike, jer sam uvjeren da o statusu i pravima hrvatskih branitelja ne bi trebalo polemizirati, rekao je **Vlado Jukić (HSP)**. Podsjetio je na to da je Zakon o pravima hrvatskih branitelja 1997. godine donesen jednoglasno /zanj su glasovali svi parlamentarni klubovi, pa i većina kolega danas nazočnih i u poziciji i u oporbi i njihove političke stranke). Četiri godine kasnije predložena je izmjena tog zakona, uz obrazloženje da zbog teške materijalne situacije treba smanjiti izdvajanja za prava hrvatskih branitelja za 18 posto (o tome danas nije bilo ni govora, već oni isti ljudi to argumentiraju potrebom revizije, pravednošću i sl.). Nema sumnje - kaže - da je zakon iz 2001. godine promašen, veći i zbog toga jer su zastupnici prilikom njegova predlaganja bili obmanuti, ili je predlagatelj, svjesno ili nesvjesno, dao potpuno krivu informaciju vezano uz financiranje provedbe tog propisa. Naime, otada su donesena već tri proračuna i u sva-

kome od njih su sredstva za tu namjenu rapidno povećavana. To je bio jedan od razloga zbog kojih je Klub zastupnika HSP-a u prošlom mandatu predložio svoj Zakon o pravima hrvatskih branitelja, ocijenivši da je postojeći zakon u većini svojih odredbi neprovediv, što je utjecalo na pravnu nesigurnost većine korisnika te izazvalo veliko nezadovoljstvo među hrvatskim braniteljima. To potvrđuju i podaci o velikom postotku poništenih rješenja istog Ministarstva (više od 70 posto), pa i činjenica da je od središnje službe HZMO-a zatraženo vjerodostojno tumačenje spomenutog propisa. Navedeni argumenti govore u prilog tome da taj Zakon valja mijenjati i stoga treba podržati predložene izmjene, kako bi se dobilo na vremenu da se izradi novi zakon, kaže Jukić. Doduše, vladajuća stranka je u predizbornoj kampanji obećavala da će vratiti dostojanstvo hrvatskim braniteljima i tvrdila da ima spreman novi Zakon. Ispostavilo se, međutim, da je radna skupina koja ima zadaću izraditi njegov nacrt održala tek jednu ili dvije sjednice.

Osim toga, pitanje vraćanje dostojanstva hrvatskim braniteljima je vrlo široko i nije vezano isključivo za njihova materijalna prava. Riječ je, općenito, o njihovom statusu u društvu, u svakoj prilici kad pokušavaju ostvariti svoja prava. U prvom redu, resorno Ministarstvo mora hitno poduzeti mjere za uvođenje reda među svojim djelatnicima, jer je njihovo ponašanje, kao i nepotrebno birokratiziranje, velikim dijelom uzrok nezadovoljstvu hrvatskih branitelja. Što više vremena protiče od Domovinskog rata u provedbi zakona sve se češće ne poštuje njihovo dostojanstvo i dignitet. Primjerice, carinska služba se svojim napatcima jednostavno "lopta" s braniteljima. Apsurdno je i da neki od njih moraju svake godine ponovno vaditi potvrde da nisu bili u neprijateljskim postrojbama. Osim toga, novi zapovjednici postrojbi koje su pravne sljednice ratnih postrojbi nerado ponovno pišu ratne putove. Te potvrde nerijetko dobivaju i posve drugačiji kontekst, pa na temelju njih birokracija pojedinim braniteljima uskraćuje prava.

Ivica Pančić javio se za ispravak netočnog navoda da su saborski zastupnici bili obmanuti prilikom donošenja novog Zakona. Pojasnio je da su se sredstva za njegovo provođenje povećala isključivo zbog toga što je financiranje prava iz mirovinskog osiguranja u potpunosti prebačeno iz Mirovinskog fonda na Državni proračun. Nije točno, kaže, **Josip Đakić**, da vladajuća garnitura nema Zakon o pravima hrvatskih branitelja. On je već pripremljen, a nakon što ga novoosnovano povjerenstvo još jednom proanalizira, bit će predstavljen i usuglašen sa svim parlamentarnim klubovima te upućen u proceduru.

Stalne revizije unose nesigurnost

Ruža Lelić (HDZ) je podržala predložene novele postojećeg Zakona naglasivši da je to u skladu s predizbornim obećanjima HDZ-a. Kako reče, Domovinski rat je dio naše dične prošlosti koju bi neki htjeli da zaboravimo, ali mi to ne želimo. Kako da zaboravimo patnje Vukovara, tužnu kolonu iz Iloka, ratnu bolnicu u Županji i strah od okupacije? Za obranu zemlje zaslužan je hrvatski narod i svi građani, a najviše hrvatski branitelji kojih ima ukupno 141,5 tisuća. Usporedi li se broj korisnika invalidskih i prava na obiteljsku mirovinu (oko 40 tisuća) s korisnicima mirovina iz NOB-a (66,5 tisuća) može se zaključiti da odgovarajuća i dostojna skrb o onima koji su to najviše zaslužili neće osiromašiti hrvatsku državu i građane.

Sudeći po dosadašnjim rezultatima prevođenja invalidskih prava taj bi postupak trajao jako dugo, a potom bi uslijedili i sudski postupci. Osim toga, nema smisla stalno preispitivati ta prava jer revizije izazivaju pravnu nesigurnost, nezadovoljstvo i utječu na psihički zdravlje ove posebno osjetljive grupe stanovništva, zaključila je zastupnica.

Činjenica da u Saboru po tko zna koji put raspravljamo o zakonima koji se tiču hrvatskih branitelja svjedoči o tome da je konsenzus oko Domovinskog rata samo deklarativne prirode, konstatirao

je **Drago Prgommet (HDZ)**. -Ako je predlagatelj već htio uštedjeti proračunska sredstva, ispraviti nepravde ili kazniti zloupotrebe, trebao je biti principijelan pa sve korisnike državnog proračuna tretirati na isti način. A ovako se čini da je, zahvaljujući nezakonitostima kojih je bilo, populacija branitelja na određen način žigosana, i da država na njoj "trenira strogoću".

Kako reče, slaže se s tim da treba sankcionirati nezakonito stečena prava, ali se protivi anatemiziranju hrvatskih branitelja. Apelirao je na Vladu da u pripremi novog zakona, umjesto uvođenja raznoraznih instituta kakve smo imali dosad, precizira prilično nejasne odredbe o stjecanju statusa hrvatskog branitelja, odnosno HRVI. Naime, upravo zahvaljujući širokom tumačenju tih zakonskih odredbi dio javnosti je stekao negativnu predodžbu o toj problematici.

Na kraju je zaključio da se dostojanstvo hrvatskih branitelja najbolje može zaštititi donošenjem cjelovitog zakona, a ne da se svaki čas predlažu nekakve parcijalne promjene.

Za ispravak netočnog navoda javio se dr. **Josip Leko** napomenom da se zakon koji traži razlučivanje pravde od nepravde ne može okvalificirati kao "treniranje strogoće".

O braniteljima bez politiziranja

Branitelji invalidi o kojima je ovdje riječ zaslužuju da se o njima raspravlja s više uvažavanja i bez politiziranja, primijetio je **Željko Kurtov (HNS)**. Kako reče, hrvatskim braniteljima nitko ne može vratiti dignitet i ponos jer oni to oduvijek imaju i imat će ga uvijek, bez obzira na to koliko se vlada promijenilo. Uostalom, oni su to dokazali svojim djelima u obrani domovine. Isto tako, ni Hrvatski sabor ni Vlada neće im "dati pravo" da boluju od PTSP-a," budući da su oni tu bolest zaradili na ratištu. Naime, prema dosadašnjim iskustvima u Americi, ta se bolest može javiti i 20 godina nakon rata, i to se ne može ograničavati zakonskim rokom od godinu ili mjesec dana.

Najavio je da će podržati predložene zakonske izmjene kako bi se zaštitilo hrvatske branitelje, jer oni više nemaju živaca i snage stalno iznova dokazivati svoj status, odnosno bolest. Uložio je, međutim, amandman za dopunu članka 7. koji ide za tim da se s isplatom neisplaćenih primanja korisnicima, temeljem konačnih rješenja kojima su im status i prava priznati za stalno, započne već od 1. siječnja 2005. godine. Na taj bi se način, kaže, manifestirala politička volja za provedbu ovog zakona i spriječila opasnost da se s isplatom čeka do zadnjeg časa, i onda proračun za 2007. jednokratno optereti cjelokupnim iznosom ili, pak, da se cijela stvar dodatno prolongira.

Restriktivan Zakon iz 2001.

Predloženim zakonom Hrvatski je sabor na sebe preuzeo ulogu suca i sudnice što se ne bi smjelo dogoditi, naglasio je mr. sc. **Mato Arlović (SDP)**. Ukoliko se žele brisati odredbe o prevođenju propisane Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji tada treba propisati da državno tijelo ponovno provede odgovarajući postupak, odnosno u upravnom, odnosno sudbenom postupku riješi pitanje. Ovako ozakonjuju se i slučajevi gdje je na protupravan način eventualno došlo do ostvarivanja nekog prava branitelja, a na štetu drugog branitelja. Prema zakonskom prijedlogu poništavanjem rješenja donesenih u postupku prevođenja uspostavljaju se ranije stečena prava, a korisnicima će se isplatiti neisplaćena primanja temeljem konačnog rješenja kojima je status i pravo priznato za stalno u roku od tri godine od stupanja na snagu ovog Zakona. Budući da je riječ o ostvarivanju osobnih prava ne može se reći da će se isti ostvariti u roku od tri godine nego da će se to ostvariti od dana stupnja na snagu ovoga Zakona, podvlači Arlović. U takvoj situaciji pitanje je trebalo riješiti drugačijom izmjenom i dopunom ovoga Zakona tj. zakonskim putem naložiti državnim tijelima da obave odgovarajući postupak. Predloženi je zakon potpu-

no neprovediv, izazvat će velike probleme, i predstavljat će jedan presedan koji će pokazati kako se zakonodavnom (nametnutom) voljom većine praktički može zadirati u ustavnu podjelu vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu. Na taj način bitno će se remetiti funkcioniranje temelja vladavine prava i pravne države. Predloženim zakonom Sabor na sebe preuzima ulogu izvršne i sudbene vlasti na što nema prava po sili Ustava. Sve su to razlozi zbog kojih nije moguće podržati predloženi Zakon već bi bilo najbolje pretvoriti ga u prvo čitanje.

Zakon iz 2001. bio je restriktivan u svim pitanjima vezanim uz naše branitelje, a u njegovoj primjeni nastojalo se na ponižavajući način to još više otežati i tako zapravo na krajnje perfidan način onemogućiti ostvarivanje zakonom utvrđenih prava koja su ionako umanjena.

Usljedio je ispravak netočnog navoda. Za **Josipa Đakića (HDZ)** netočan je navod da se predloženim zakonom ozakonjuju sva protupravno stečena rješenja. Eventualne nezakonitosti u stjecanju tih prava otklanjati će se primjenom pravnih instituta koji važe za sve druge građane u Republici Hrvatskoj, zaključio je Đakić.

U primjeni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji iz 2001. godine prisutni su veliki problemi i nepravde zbog temeljnog negativnog pristupa rješavanju svih pitanja vezanih uz ostvarivanje prava branitelja, ali i obitelji poginulih branitelja, upozorila je zastupnica **Božica Šolić (HDZ)**. Zakon je bio restriktivan u svim pitanjima vezanim uz ovu osjetljivu populaciju, a u samoj njegovoj primjeni nastojalo se to na ponižavajući način još više otežati i tako na jedan krajnje perfidan način zapravo onemogućiti ostvarivanje zakonom utvrđenih prava koja su ionako umanjena. Tako

se krenulo u tzv. prevođenje postojećih prava 100-postotnih ratnih vojnih invalida od 1. do 10. skupine, revizije su dugo trajale i provedene su nekoliko puta, a najpoznatiji je primjer gospodina Bešteka, ali i nekih drugih najtežih invalida. Cijeli je jedan sustav bio uključen u ponižavanje i bespravljeno ljudi koji su svoj život i zdravlje dali u obranu suvereniteta Republike Hrvatske, da bi se na njih obušila lavina ponižavajućih objeda u stilu da su svi lažni invalidi te da majke, djeca i udovice poginulih hrvatskih branitelja imaju prevelike privilegije i invalidnine te da to treba smanjiti uvođenjem poreza na te iznose. Međutim, isti se taj zakonodavac nije zapitao je li bila privilegija kada su branitelji bez ikakvih pitanja odlazili na ratište, a vraćali se svojim obiteljima teško ranjeni ili u mrtvačkim sanducima, nastavlja zastupnica Šolić. Tijekom primjene takvog krajnje ponižavajućeg Zakona mnogi su od branitelja počinili suicid jer naprosto nisu mogli podnijeti način na koji se postupa s njima. Njima i njihovim obiteljima nije niti bila pružena odgovarajuća skrb.

Primjena Zakona iz 2001. odvijala se istovremeno s velikim otpuštanjem zaposlenih u MORH-u i MUP-u, odnosno slanjem u mirovinu, u najvećem broju slučajeva baš onih koji su bili naši branitelji. To je još više otežavalo njihovu ionako tešku situaciju jer su njihove mirovine, odnosno naknade bile ponižavajuće niske, a status HRVI nisu mogli ostvariti budući da je cijeli postupak bio toliko kompliciran da je zakonom propisanu dokumentaciju bilo gotovo nemoguće prikupiti. Ukoliko bi liječničko povjerenstvo donijelo pozitivnu ocjenu o nekom slučaju tada bi, kaže zastupnica, nastupili mehanizmi Pančičevog ministarstva koji bi pronašli način da onemoguće ostvarivanje prava branitelja. Najveće poniženje zabilježeno je kod revizija prava HRVI jer im se uporno nastojalo dokazati da su lažni invalidi i kako su dobili nešto što im ne pripada te su veliko opterećenje za državni proračun. Kao institut zaštite najtežih slučajeva (nezaposlenih branitelja) uvedena je opskrbnina, ali je propisano da

u tom slučaju branitelj ne smije primati socijalnu pomoć. Kod donošenja novih zakonskih rješenja mora se voditi računa da se na jednostavniji način ostvaruju statusna pitanja branitelja, a napose poginulih branitelja i njihovih obitelji. Predloženi zakon potvrđuje i dokazuje da je Vlada i resorno ministarstvo odlučno krenulo u rješavanje nepravdi koje su učinjene proteklih godina invalidima, braniteljima i njihovim obiteljima, zaključila je zastupnica Šolić.

Usljedom su ispravci netočnih navoda. **Antun Peruško (SDP)** drži da je netočan navod da je dosad važeći Zakon onemogućio ostvarivanje zakonom zajamčenih prava hrvatskih branitelja. Samo se nastojalo, kaže zastupnik, omogućiti časnim hrvatskim braniteljima ostvarivanje njihovih prava temeljenih na zakonu, te ih odvojiti od lažnih invalida i ratnih profitera. Reagirala je zastupnica **Šolić** konstatacijom da je prethodnik povrijedio članak 209. Poslovnika jer je iznio svoje mišljenje, a nije ispravio njezin navod.

Netočno je da branitelj koji želi primiti opskrbninu ne smije primati socijalnu pomoć, kategoričan je **Ivica Pančić (SDP)** te pojasnio da socijalna pomoć iznosi oko 400 kuna i u ovom slučaju branitelju se isplaćuje razlika do 1100 kuna. Glede opaske da je Zakon donesen krajem 2001. krajnje ponižavajući, zastupnik upozorava da se isti zasniva na zakonu donesenom 1997. godine i na Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih žrtava rata iz 1992. godine te da nema gotovo ničega novog u Zakonu iz 2001. a što nisu sadržavala spomenuta dva prethodna zakona. Zastupnica **Šolić** rekla je kako nije ispravljen niti jedan njezin netočan navod. Opskrbinu od 1100 kuna dobivaju najteži slučajevi ali je istovremeno uveden institut ukidanja socijalne pomoći, ustrajala je zastupnica.

Za **Šimu Lučina (SDP)** netočan je navod da je Zakon iz 2001. ponižavajući za hrvatske branitelje te da je bivša Vlada radila sve da ponizi HRVI i hrvatske branitelje. Podsjeća da je o lažnim invalidima prvi progovorio HDZ, a i udruge su u tom smislu do 2000. i nakon toga upozoravale da u njihovim redovi-

ma ima takvih invalida tražeći od HDZ-ove vlasti, a potom koalicijske da uvede reviziju.

Zastupnica **Šolić** je ustrajala na tom da zastupnik Lučin stalno iznosi svoje mišljenje, a ne ispravlja niti jedan njezin netočan navod.

Zakon je pravno nekonzistentan i neprovediv

Zakon iz 2001. godine kojim je uveden institut "prevođenja" **Živko Nenadić (HDZ)** okarakterizirao je kao Zakon o privođenju hrvatskih branitelja, a napose na stup srama. Za bivšeg je ministra rekao da je bio antiministar hrvatskih branitelja te ustvrdio da branitelji ne smiju biti žrtva politike, a pogotovo ideologije pa tako niti one prošle. Također je pozdravio zakonski prijedlog Vlade. Predsjedateljica ovog dijela sjednice upozorila je zastupnika da je u raspravi koristio malo "težak" termin "antimistar" te zamolila nazočne da vode računa o dignitetu kolega zastupnika. Prozvani bivši ministar hrvatskih branitelja, a sada zastupnik - **Ivica Pančić** rekao je da misli kako je posao ministra časno i pošteno odradio. Bio je, kaže i član Savjeta za suradnju sa Haagom, ali u protekle četiri godine niti jedan hrvatski branitelj i general nije završio u Haagu. "Koliko je u protekla tri mjeseca završilo hrvatskih generala pred Sudom u Haagu, a nije se čuo prosvjed saborskog zastupnika HDZ-a", zaključio je Ivica Pančić.

Predsjedateljica **Đurđa Adlešić** opomenula je zastupnika jer je vrlo teško zlorabio ispravak netočnog navoda, a s tim se složila i **Marija Bajt (HDZ)** tvrdeći da je zastupnik Pančić povrijedio Poslovnik. Za **Šimu Lučina (SDP)** netočan je navod da su branitelji bili žrtve ideologije bivše Vlade jer bivša Vlada nije bila nikakva ideologijska Vlada, poručuje Lučin. Na kraju krajeva prosvjedi hrvatskih branitelja nisu počeli u borbi za njihova prava dolaskom bivše koalicijske Vlade na vlast nego je prvi veliki, možda jedan od najvećih skupova branitelja, bio 1997. godine.

Zastupnik **Davorko Vidović (SDP)** slaže se da ideologija ne smije biti u igri kada je riječ o hrvatskim braniteljima, ali se ne slaže da se tobože u ime otklanjanja ideologije predloženim izmjenama i dopunama Zakona, a napose načinom na koji se one tumače i brane zapravo uvodi ideologija na velika vrata za pitanja koje to ne bi moralo biti.

Predloženi je zakon pravno nekonzistentan i neprovediv, a osim geste i poruke koja je tek puka politička fraza njime hrvatski branitelji ništa ne dobivaju.

Predloženim se zakonom želi sugerirati da su postojali neki koji su srozavali braniteljska prava, ponižavali ih i radili protiv njihovih interesa, ali i da postoje oni drugi koji ispravljaju takve nepravde i poniženja. "Ako je tome tako onda smo na vrlo lošem putu kada je riječ o zaštiti digniteta tih branitelja, upozorava zastupnik Vidović i iznosi vlastiti primjer kada je kao hrvatski branitelj imao prigodu čak i u vrijeme Domovinskog rata slušati pokušaje da se ideološki dijele hrvatski branitelji, a te priče i pokušaji podjele neprestano traju. "Zar mislite, gospodo, da bi Engleska bila pobjednička sila da su se engleski vojnici dijelili na laburiste, konzervativce ili torijevce, i zar mislite da su se hrvatski branitelji u to vrijeme ideološki dijelili" pita Vidović. Zbog žrtve koju su podnijeli naši branitelji i ozbiljnosti s kojom su sudjelovali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske drži da je nepristojno jeftino politizirati Domovinski rat, i stoga odriče bilo kakav način stigmatiziranja bivše Vlade i njezine namjere da zaštiti dostojanstvo branitelja. Istodobno zastupnik ne negira da je bilo narušeno dostojanstvo hrvatskih branitelja, a bilo je narušeno nezaposlenošću, birokratskom osionošću i ponižavanjem koje su trpjeli naši branitelji kao uostalom i svi ostali građani ove države. Uvjeren je da je predloženi zakon pravno nekonzistentan i

neprovediv, a osim geste i poruke koja je tek puka politička fraza njime branitelji ništa ne dobivaju.

Reagirao je **Branimir Glavaš (HDZ)** pitajući predsjedatelja sjednice, gosp. Darka Milinovića zašto nije reagirao i upozorio zastupnika da se ne drži Poslovnika nego čita lekcije jednoj političkoj stranci. Potpredsjednik Hrvatskog sabora gospodin Milinović rekao je kako misli da nije povrijedio Poslovnik jer je tijekom rasprave upozorio SDP-ovog zastupnika da se drži teme rasprave. **Šime Lučin (SDP)**, pak, smatrao je da je došlo do povrede članka 214. Poslovnika po kojem se zastupniku izriče opomena ako omalovažava ili vrijeđa predsjedatelja ili druge zastupnike. "Cijelo jutro ovdje slušamo uvrede na osobni račun i na račun bivše Vlade o tobožnjem omalovažavanju hrvatskih branitelja", primijetio je Lučin. **Ivica Pančić (SDP)** smatra da je predsjedatelj prekršio Poslovnik kada je udijelio opomenu zastupniku SDP-a, a istovremeno nije čuo da je opomena udijeljena članu Kluba zastupnika HDZ-a. "Ovdje se govori da je nedopustivo da članovi HDZ-a slušaju lekcije koje im dolaze od strane SDP-a, a zastupnici potonje stranke najmanje su dva sata uredno slušali uvrede i omalovažavanje HDZ-a i nikom ništa, zaključio je Pančić. Potpredsjednik Milinović podsjetio ga je da on osobno nije udijelio tu opomenu zastupniku SDP-a, a radi tolerancije to nije učinio ni kod zastupnika Glavaša. Upravo zbog tolerantnosti u sabornici zastupnik **Mato Gavran (SDP)** pozvao je potpredsjednika Milinovića da doslovno i dostojno poštuje članak 207. stavak 1. Poslovnika. Drži da je puno strasti uneseno u ovu raspravu te dodaje kako istina najviše vrijeđa. Još je jedanput pozvao predsjedatelja sjednice da omogući kvalitetnu raspravu kako bi se donijela kvalitetna odluka.

Zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** upozorila je na narušavanje odredbi Poslovnika sadržanih u članku 214. Napomenula je ujedno da se zastupnik Vidović nije držao zadane teme, a ujedno je iznio uvrede i omalovažavanje na račun parlamentarne većine u Saboru. Predsjedateljica

vajući je podsjetio na okolnosti u kojima je protekla dotadašnja rasprava, te napomenuo da u ime načela tolerancije nije dodijelio opomene zastupnicima Vidoviću i Glavašu. Na ovakvo razumijevanje zastupnici neće moći računati u nastavku rada, te će u slučaju narušavanja Poslovnika dobiti opomenu, naglasio je predsjedavajući.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Jure Bitunjac (HDZ)**. Napomenuo je da je zastupnik Vidović govorio o ideološkoj komponenti koju je predbacio predlagatelju zakona, a istovremeno je i njegovo izlaganje bilo prožeto ideologijom kao da je još uvijek 3. siječanj 2000. godine. Zastupnik **Josip Đakić (HDZ)** ispravio je netočan navod u izlaganju zastupnika Vidovića koji se odnosi na konstataciju o "alibi – zakonu". Upozorio je da ova tvrdnja nije točna, dodajući da su predloženi zakonski tekst podržale sve udruge koje su bile prisutne na raspravama nadležnih radnih tijela.

Voditi računa i o obiteljima poginulih branitelja

Slijedeći se za raspravu javio zastupnik **Petar Mlinarić (HDZ)**. On je upozorio na niz posljedica i problema na koje nailaze branitelji prilikom permanentnog provjeravanja i ispitivanja o okolnostima stradavanja i ostalih statusnih prava hrvatskih branitelja. Ne dvoji o mogućnosti da su pojedini pripadnici možda došli do prava na način koji je suprotan odredbama zakona, ali su ovdje istovremeno pogođene i obitelji poginulih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja. Osvrnuo se zatim i na prijedlog zastupnika Kajina, koji je predložio da se izjednače prava svih stradalnika. Smatra da bi ovoj soluciji trebala prethoditi revizija partizanskih mirovina i invalidnina koje do sada nitko nije osporio ni doveo u pitanje. Upozorio je na brojne neriješene probleme branitelja, ukazujući i na vlastito nedavno iskustvo iz Tordinaca u kojemu roditelji danonoćno nazoče najnovijim ekshumacijama tijela branitelja u masovnim grobnicama. Ove obitelji ne traže mate-

rijalne pogodnosti, već prvenstveno čast i dostojanstvo za svoje nestale i poginule sinove. Smatra ujedno da zastupnik Pančić nije osjetio istinsku povezanost s vukovarskim stradalnicima zbog pojedinih detalja iz životne biografije i studiranja u Beogradu. Prenio mu je ujedno i poruku da nekoliko vukovarskih branitelja nije doživjelo realizaciju svojih zakonskih prava zbog propusta i slabosti u radu nadležnog ministarstva za hrvatske branitelje u mandatu prošle vlasti.

Možda bi trebalo razmotriti reviziju i partizanskih mirovina koje nitko nije dovodio u pitanje.

Za ispravak navoda odlučio se zastupnik **Šime Lučin (SDP)** koji je podsjetio da je postupak revizije započet još 1996. godine izlaganjem Marinka Liovića koji je govoreći kao zastupnik HDZ-a, upozorio da oko 30% hrvatskih vojnih invalida ima rješenja koja su donijeta na temelju manjkavih priloga i tražene dokumentacije. Ove podatke HVIDRE nitko do sada nije demantirao. Zastupnik dr.sc. **Slaven Letica (neovisni)** ispravio je navod da je najmlađi partizan star 80 godina. Naveo je da je njegova punica koja je otišla u partizane stara 76 godina. Napomenuo je ujedno da ima puno partizana koji su hrvatski usmjereni, pripadaju HDZ-u i mlađi su od 80 godina. Na povredu Poslovnika upozorio je i zastupnik **Ivica Pančić (SDP)** ukazujući predsjedavajućemu da je i sam povrijedio ovaj dokument ne dajući mu mogućnost ispravljanja netočnog navoda. Predsjedavajući ga je upozorio da nije dobio riječ, a zatim je govorio zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**.

Potrebno je približavanje stavova

On je, kaže, iznenađen nepotrebno oštrom retorikom, ocjenjujući da se nikada do sada u Saboru nisu čule teže ocjene i razmimoilaženja. Smatra da ne postoje razlozi za takav stu-

panj političkih strasti, jer svaka stranka može nesmetano iznositi vlastite stavove i ocjene o zadanoj temi. Podsjetio je da se Deklaracija o Domovinskom ratu donijela jednoglasnom odlukom, pa nema razloga da se i ovom prilikom ne postigne visoki stupanj približavanja stavova. Ovakvom cilju, međutim, ne pridonosi izjava pomoćnika Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Darka Bešteka koji je svojedobno medijima prenio povijesno netočne dojmove, kako je "Račanova Vlada htjela prikazati da je Hrvatska stvorena na zločinu".

Bez obzira na osobnu povrijeđenost, ovakve su ocjene neprihvatljive i netočne, budući da je i ranija Vlada uživala povjerenje većine hrvatskih birača i političke javnosti.

Deklaracija o Domovinskom ratu svojedobno je donesena jednoglasnom odlukom Hrvatskog sabora.

U nastavku izlaganja založio se da se uredi zakonska prava onim pomorcima koji su tijekom rata poginuli na trajektu "Vladimir Nazor", spominjući imena mornara Kalapić Jure i Mara Zdinka. I on je podsjetio na dijelove izlaganja ranijeg zastupnika Liovića, te potvrdio da su se partizani iz Dalmacije oružjem borili kako bi se otrgnuti dijelovi Hrvatske vratili i pripojili matici zemlji. U tom svjetlu treba sagledavati i opravdana očekivanja da se u pogledu zakonskih prava izjednače s braniteljima iz Domovinskog rata.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Josip Đakić (HDZ)**. Upozorio je da je apostrofirana izjava pomoćnika ministra Bešteka iznesena u kontekstu ranijih ocjena i prikazivanja hrvatskih branitelja kao zločinaca. I zastupnica **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** javila se zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da nije točan navod da je premijer govoreći o politici hrvatske Vlade prema braniteljima politizi-

rao. On je iznio službene stavove prema braniteljima, koji su dobro prihvaćeni u hrvatskoj javnosti, pa se takve ocjene ne mogu karakterizirati nikakvim politiziranjem.

Neprihvatljive su restriktivne zakonske odredbe prema istinskim braniteljima

Zastupnik **Tomislav Čuljak (HDZ)** iznio je i vlastita razmišljanja koja počivaju i na činjenici da je i sam bio hrvatski branitelj i dragovoljac Domovinskog rata. Smatra da su pojedine odredbe Zakona o pravima hrvatskih branitelja bile restriktivne prema stradalnicima koji su morali neprekidno pružati dokaze o okolnostima svog stradavanja u ratu. Zbog tih je okolnosti Zakon o prevođenju donio toliko osporavanja, pa bi ga možda trebalo nazvati "Zakonom o uznemiravanju branitelja". Ovakva je praksa ujedno dovela i do određenog broja suicida branitelja koji su bili nezadovoljni pozivanjem na brojne komisije i stalno dokazivanje svoga statusa. Revizija o pojedincima koji su iznevjerili zakonske odredbe mogla se obaviti i mimo ovakvih postupaka na račun svih invalida Domovinskog rata. Time se zapravo htjelo pokazati da su tobože svi branitelji na određeni način sumnjivi. Na kraju je podržao predložene izmjene ovog Zakona kao i konsenzus braniteljskih udruga vidljiv i na sastancima nadležnih radnih tijela Hrvatskog sabora.

Zastupnik **Ivica Pančić (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda iznijetog u prethodnim diskusijama. Ispravio je navode vezane uz njegov ratni put u Vukovaru, napominjući da je u njemu bio do zadnjega dana. Izišao je s ostalim hrvatskim braniteljima "Sajmišta" 17. studenoga, a ujedno "nikada nije navijao za fudbalski klub "Partizan", već oduvijek za "Dinamo". Na posljednje iznijete konstatacije reagirao je predsjedavajući, ocjenjujući da o njima uopće nije bilo riječi, a takvoj se konstataciji pridružila i zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Zatražila je da se zastupniku Pančiću

izrekne opomena, procjenjujući da je svojim riječima uvrijedio predsjedavajućega i ostale zastupnike. Sličnu je ocjenu zatim iznio i zastupnik **Tomislav Čuljak (HDZ)**, a zatim je govorio zastupnik **Anto Đapić (HSP)**.

Hrvatsku se optužuje za nepostojeće zločine, odnosno samoobranu

On je ocijenio da je rasprava o hrvatskim braniteljima kompleksna i zahtjevna tema, pa je onda razumljivo da koji puta izađe iz zadanih okvira. Zatražio je ujedno od svih zastupnika da rečenoj problematici pristupe krajnje odgovorno jer rasprave imaju široki odjek i u hrvatskoj javnosti. Smatra da je Vlada trebala pripremiti i Izvješće o provedbi zakona o pravima hrvatskih branitelja, pa bi onda i rasprava počivala na čvršćim ocjenama i bila znatno kvalitetnija. Govoreći o potrebi zaštite dostojanstva hrvatskih branitelja, istaknuo je da

Hrvatski branitelji imaju pravo na rješavanje statusa i zaštitu dostojanstva.

je pravedno rješenje njihovog statusa, preduvjet rješavanja i ostalih nagomilanih problema. Pozivajući se na ocjene pravnih stručnjaka, procijenio je zatim da i privatizacija spada u oblik ratnog profiterstva. Upozorio je da materijalna komponenta kod istinskih branitelja nije dominantna, već se prvenstveno radi o potrebi čuvanja dostojanstva ovih ljudi. Taj se imperativ može sagledati i kroz probleme koji se talože oko otežanog zapošljavanja hrvatskih branitelja, odnosno birokratskog aparata prema njihovim pravima i potrebama, te kroz izgrađivanu sliku pojedinih javnih medija. Ukazao je zatim i na povijesno netočne ocjene i kvalifikacije kojima se branitelji optužuju za provođenje etničkog čišćenja u Hrvatskoj, te za tobožnju agresiju u odnosu na ratne sukobe koji su se odigravali u Bosni i Hercegovini.

Zbog iznijetih okolnosti, potrebno je donijeti novi Zakon o pravima hrvatskih branitelja u kojemu bi postojalo i poglavlje koje bi govorilo o Domovinskom ratu. Deklaracija očito nema zakonsku snagu, a u potrebne odredbe bilo bi dobro unijeti i "nultu stopu snošljivosti kada se radi o Domovinskom ratu i o njegovom karakteru". U protivnom će se ponavljati ocjene da je čak i pokojni predsjednik Republike bio sudionikom jednog zločina za kojega svi znamo da se nije dogodio, već se radilo o legitimnom pravu Hrvatske vojske da oslobodi svoju državu. Upozorio je ujedno na pogrešan dojam koji se stvara oko branitelja i njihovih zakonskih prava, jer se pojedinačni incidenti i zakonski propusti tumače kao opće pravilo i zloraba. Smatra ujedno da se Domovinski rat u ideološkom smislu ne bi trebao izjednačavati i dovoditi u usporedbu s ranijim političkim pokretima, jer je ovaj događaj izvorište hrvatskog društva i države. Njemu nema presedana u hrvatskoj povijesti, pa predstavlja vrijednost koju svi moramo čuvati. Podsjetio je zatim na raniju intervenciju vezanu uz pojedine odredbe Zakona o pravima hrvatskih branitelja koju je Vlada prihvatila i ugradila u zakonski tekst. Predložio je ujedno i zaključke vezane za promicanje istine o Domovinskom ratu, o kojima će govoriti u nastavku izlaganja, unutar vremenske kvote koju ima Klub zastupnika HSP-a. Nagovijestio je da će u trenutku glasovanja podržati predložene izmjene Zakona, ocjenjujući ujedno da je potrebno postići visok stupanj suglasnosti oko pitanja hrvatskih branitelja i Domovinskog rata.

Potrebna je standardizacija zakonskog postupka

Zastupnik **Tonino Picula (SDP)** smatra da hrvatski branitelji, a pogotovo ratni vojni invalidi imaju pravo na osjetljivost kada se govori o Domovinskom ratu i zaštiti njegovih vrijednosti. Pored opravdane potrebe državne politike da nadzire i promiče ostvarivanje njihovih prava, javlja se i sekundarna potreba dijela politike da manipulira

unutar braniteljske zajednice. Predloženi zakonski tekst proizvodi ne samo pravne i financijske, nego i moralne i političke učinke. Manjkavost ovog Prijedloga zakona ogleda se i u činjenicama vezanim uz institut prevođenja kojega se ne boje istinski stradalnici, već osobe koje imaju problematična rješenja. Loše stanje u gospodarskom i socijalnom segmentu društva, ne ugrožava samo dostojanstvo hrvatskih branitelja, nego i radnika, umirovljenika i ostalih građana. Trajno rješenje oko naznačenih dvojbi, treba tražiti unutar standardizacije postupka i njegovom cjelokupnom pojednostavljivanju. Citirao je zatim dopis jednog hrvatskog branitelja, koji je upozorio da "Domovinski rat nikome ne smije služiti kao paravan za profiterstvo, bilo u političkom, bilo u materijalnom pogledu". Istinu o Domovinskom ratu ujedno treba štiti i braniti činjenicama koje valja utvrditi u Hrvatskoj, a država ne može stajati nezainteresirana u slučaju kršenja zakonskih odredbi. Prevođenje ili revizija ujedno može biti i forma borbe protiv korupcije, a budući da sam bio hrvatski branitelj, mogu iznijeti ocjenu da temelji Republike Hrvatske počivaju na stradanjima i ranama hrvatskih branitelja, zaključio je zastupnik Picula.

Istinski stradalnici nemaju razloga za strahovanje od korektnog i zakonskog provođenja revizije.

Zastupnik dr.sc. **Krešimir Ćosić (HDZ)** potvrdio je kako postoji istinska potreba da se dobije što kvalitetniji Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Njegove odredbe moraju biti što funkcionalnije i u interesu hrvatskih branitelja, a potrebna su i sredstva kako bi se zakonska prava i realizirala. Uz materijalna prava, potrebno je donijeti i braniti potpunu povijesnu istinu o Domovinskom ratu koja je sada više nego ikada ugrožena. Istina predstavlja elementarno pravo, ne samo hrvatskih branitelja, nego i svih sadašnjih i budućih hrvatskih generacija.

Iz tih je razloga potrebno upozoriti na pojedine nedostatke oko zaštite povijesne istine, te je ujedno nedopustivo da nemamo ozbiljnu nevladinu organizaciju koja bi se znanstveno i profesionalno zalagala na tom polju. Nedopustivo je da po tom pitanju u Hrvatskoj dominiraju neistinite i dvojbene ocjene koje izlaze iz udruge "Veritas", koju vodi David Štrbac. Hrvatska mora uključiti vlastite potencijale kako bi odgovorila na netočne ocjene, koristeći i Ministarstvo znanosti i Ministarstvo kulture. Pitanje je ujedno u kojoj mjeri hrvatski nacionalni znanstveni program uključuje istraživanja koja su vezana uz Domovinski rat, upozorio je zastupnik Ćosić na kraju izlaganja.

Hrvatski branitelji imaju pravo na korektan tretman u svojim zahtjevima

Zastupnik **Mate Gavran (SDP)** smatra da se splet zakonskih odredbi oko prava hrvatskih branitelja treba osloboditi ideoloških procjena. Sva kompleksnost problema vezanih uz hrvatske branitelje najbolje se očitava u činjenici da je Vlada u svojim prvih 100 dana drugi put na dnevni red stavila izmjene i dopune navedenog Zakona. Potvrdio je ujedno da se dignitet Domovinskog rata štiti i u ranijim, odnosno svim sazivima Hrvatskog sabora. Ocijenio je da se prevođenjem ili revizijama namjeravalo otkloniti sve sumnje i prije svega pomoći istinskim hrvatskim braniteljima i invalidima Domovinskog rata. Očito je međutim, da je u procesu operacionalizacije došlo do pogrešaka i propusta što je izazvalo negodovanje jednog dijela braniteljske populacije. Upozorio je da su brojni branitelji koji su se vratili s ratišta ostali bez radnog mjesta, najčešće uslijed pretvorbe i privatizacije tvornica u kojima su ranije radili. Budući da i osobno dijeli iskustva hrvatskih branitelja kao dragovoljac Domovinskog rata, upozorio je na probleme koji su prethodili kasnije čestom dijagnozom oko povrede PTSP-a. Treba uvažavati socijalnu ugroženost hrvatskih brani-

telja i njihovih obitelji, a ovaj problem bit će uklonjen ozbiljnijim oporavkom hrvatskog gospodarstva. Hrvatski branitelji ne traže povlašteni položaj u društvu, već se zalažu za pravo na dostojanstveni život. Ovoj populaciji potrebna je solidarna pomoć, a i predloženi zakonski tekst nedvojbeno se nalazi na putu traženja trajnog i kvalitetnog zakonskog rješenja.

Prevođenjem se otklanjaju sve sumnje, a tom prilikom treba izbjegavati i sve uočene pogreške.

U nastavku rada govorio je zastupnik **Zvonimir Mršić (SDP)**. I on je, kaže, hrvatski branitelj, pa će iznijeti i neke vlastite prosudbe i ocjene o tom problemu. Smatra da je sudjelovanjem odradio dug prema Domovini, pa ne očekuje da mu se mora bilo čime uzvraćati. Upozorio je, međutim, da su se pojedinci nezasluzeno i mimo zakonskih odredbi domogli statusa hrvatskog branitelja i određenih pogodnosti i privilegija. Iznio je zatim i upozorenja brojnih građana koji su mu govorili o pojedinačnim nepravdama i ponudili popise ljudi koji su stekli nezasluzena prava, iako nisu sudjelovali u Domovinskom ratu. Smatra ujedno da je riječ o pojedincima koji su do određenih pogodnosti došli zloupotrebama i mimo zakonskih odredbi. Njima bi trebalo ukinuti zakonska prava, ali i prekršajno i kazneno goniti zbog dokazanih zloupotreba. Ukoliko postoje problemi oko postupka prevođenja i revizije, onda je potrebno ispraviti nedostatke, a taj proces nikako se ne smije ukidati. Ukoliko se ukinu ove zakonske odredbe, nikada nećemo moći ispraviti nepravdu prema onim braniteljima koji zaslužuju zakonske pogodnosti i skrb države. Potrebno je dakle postaviti sustavan model, kako bi se identificirali oni koji zloupotrebljavaju zakonska prava, zaključio je zastupnik Mršić.

U ime Kluba zastupnika HSP-a zatim je govorio zastupnik **Pero Kovačević**.

Hrvatska država nije nastala na zločinu

On je uvodno istaknuo da će glasovati za predloženi zakonski tekst. Upozorio je zatim da haaške optužnice protiv generala Gotovine, Bobetka, Markača, Čermaka, kao i predstojeće protiv Praljka i Petkovića, Hrvatsku nezasluženo predstavljaju kao zemlju nastalu na zločinu. Istovremeno se pokojnom predsjedniku Tuđmanu, zajedno s političkim i vojnim vrhom pripisuje pravna fikcija oko tobožnjeg udruživanja u zločinački pothvat političara i vojnih zapovjednika. Hrvatski branitelji proglašavaju se ratnim zločincima i kriminalcima, a u pitanje se dovode temeljna prava države koja počivaju na odrednicama Povelje Ujedinjenih nacija. Smatra ujedno da nije dovoljno pravno ili politički rušiti sve neprihvatljive sadržaje haaških optužnica, već usporedo treba uključiti i sve druge prijedloge aktivne samoobrane.

U pitanje se neopravdano dovode i temeljna prava hrvatske države.

Kako bi događaji vezani uz Domovinski rat bili istinito interpretirani, potrebno je utemeljiti stručna tijela koja će prikupljati i prezentirati znanstvene i činjenične podatke vezane uz ovaj period. Moramo ove činjenice predložiti svijetu, jer nam to u protivnom neće oprostiti naši unuci i prauunci. Dosadašnjim propustima na ovom području, Hrvatska se sama dovela u podređeni položaj i dopustila Tribunalu da sustavno krivotvori povijest o Domovinskom ratu. Ova se istina na svim svjetskim jezicima mora širiti, uključujući zalaganje i posredovanje hrvatske diplomacije kao i samih zastupnika, zaključio je zastupnik Kovačević.

Završnu riječ dao je zatim i državni tajnik u Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Tomislav Ivić**. On se zahvalio na sudjelovanju u raspravi, ocjenjujući da je usprkos pojedinim povišenim tonovima, protekla u konstruktivnoj atmosferi. Ocijenio je da će se ukidanjem prevođenja ukloniti jedan značajan problem. No takvim se postupkom problemi ne otklanjaju u potpunosti, pa bi uskoro trebalo donijeti novi cjeloviti zakonski tekst. Nada se ujedno da će takav dokument biti prihvatljiv svim braniteljima i po mogućnosti donesen konsenzusom. Smatra da hrvatski branitelji zaslužuju ovakav pristup, s obzirom na sve ono što su učinili za domovinu. Ujedno je iznio očekivanje da će zastupnici Hrvatskog sabora u predstojećem glasovanju usvojiti predložene izmjene. Predsjedavajući je zatim zaključio raspravu o ovoj točki dnevnog reda.

U nastavku rada, sukladno članku 154. Poslovnika dao je na glasovanje slijedeći zaključak: Za povratno djelovanje članka 7. stavka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o braniteljima iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji postoje osobito opravdani razlozi. Predloženi zaključak donesen je većinom glasova (91 “za” i 33 “protiv”).

Nakon toga konstatirao je da su amandmane podnijeli **Odbor za zakonodavstvo** i zastupnik **Željko Kurtov (HNS)**, te je pozvao potpredsjednicu Vlade i ministricu **Jadranku Kosor** da se očituje o njima. Prihvatila je amandman na članak 6. kojega je podnio Odbor za zakonodavstvo. Vladi je prihvatljiv i amandman na članak 7. od istog podnositelja, uz napomenu da se riječ “temeljem” odnosi na treći red članka 7. Ovakvu je korekciju u ime Odbora prihvatio i njegov predsjednik, zastupnik **Florijan Boras**. Ministrica **Kosor** zatim je potvrdila da Vlada prihvaća dobru namjeru koja izvire iz

teksta amandmana zastupnika **Željka Kurtova**. Ne može ga, međutim, prihvatiti u predloženoj formulaciji, jer će po službenoj dužnosti Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, odnosno Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti donijeti pojedinačna rješenja u kojima će se decidirano navesti da će korisnicima započeti isplata neisplaćenih primanja od 1. siječnja slijedeće godine. Zastupnik Kurtov zatražio je da se o podnesenom amandmanu ipak glasuje. Amandman nije dobio dovoljan broj glasova, a zatim se pristupilo glasovanju o predloženom zakonskom tekstu.

Većinom glasova (96 “za”, 18 “protiv” i 18 “suzdržanih”) zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Potpredsjednica Vlade i ministrica Kosor, zatim se očitovala i o Zaključcima koje je predložio Klub zastupnika HSP-a. Napomenula je da se Vlada u potpunosti slaže s rečenim prijedlogom. Istovremeno predlaže da se Zaključci predlože u okviru skorašnje rasprave o kojoj su se dogovorili klubovi parlamentarnih stranaka i temeljem koje će se i pisati zaključci. U tom kontekstu Vlada će u potpunosti prihvatiti ove zaključke Kluba zastupnika HSP-a. Predložila je da se slijedom ovog prijedloga zaključci povuku, uz obećanje Vlade da će biti prihvaćeni nakon skorašnje rasprave. Ovakvu je sugestiju u ime Kluba zastupnika HSP-a prihvatio i zastupnik mr.sc. Miroslav Rožić. Napomenuo je da povlači zaključke koji će biti stavljeni u odgovarajuću proceduru, u skladu s najavama predstavnice Vlade Republike Hrvatske.

M.Ko; J.Š; V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POSEBNIM UVJETIMA ZA STAVLJANJE BRAŠNA NA TRŽIŠTE (VLADA RH); PRIJEDLOG ZAKONA O UREĐENJU TRŽIŠTA BRAŠNA (KLUB ZASTUPNIKA HSS-a)

Cjelovitim uređenjem tržišta brašna onemogućiti zloporabe

O zakonskom prijedlogu Vlade RH (Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o posebnim uvjetima za stavljanje brašna na tržište) i Kluba zastupnika HSS-a (Prijedlog zakona o uređenju tržišta brašna) vodila se objedinjena rasprava. Tijekom rasprave predstavnik Kluba povukao je zakonski prijedlog HSS-a pa su do kraja rasprave zastupnici davali primjedbe samo na Vladin prijedlog. Na kraju zastupnici su jednoglasno donijeli Zakon o posebnim uvjetima za stavljanje brašna na tržište u tekstu kako ga je predložila Vlada i korigiran nekim usvojenim amandmanima. Sudionici rasprave podržali su Vladin prijedlog uz obrazloženje da se njime uvodi red u tržište brašna. Zakonom se uvodi markica za brašno kako bi se suzbila "siva ekonomija", a stupio bi na snagu 1. srpnja 2004. godine.

O PRIJEDLOGU VLADE I ...

Vlada RH je uvođenje markica za brašno predložila u okviru prijedloga mjera za suzbijanje nelegalnog gospodarstva, kao jednu od mjera nadzora proizvodnje i prometa brašna, a time i krajnjih proizvoda – kruha i ostalih pekarskih proizvoda. Naime, tijekom provođenja mjera za suzbijanje nelegalnog gospodarstva krajem 1999. i početkom 2000. Državni inspektorat je u 1039 inspeksijskih nadzora poreznih obveznika koji se bave proizvodnjom i prometom pekarskih proizvoda utvrdio 1103 prekršaja, te je u zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka predloženo izricanje zaštitne mjere oduzimanja imovinske koristi u iznosu od

2.595.974,28 kuna. Najveći broj prekršaja odnosio se na neevidentiranje vrijednosti stvarno proizvedenih i prodanih količina proizvoda i na netočno prikazivanje stvarnog utroška sirovina, radi izbjegavanja plaćanja zakonskih obveza.

Donošenje zakona tek je prvi korak u uvođenju reda na kaotično tržište brašna.

Brojne nepravilnosti u radu utvrđene su i u ožujku 2002. tijekom nadzora zakonitosti poslovanja obavljanja pekarske djelatnosti koju su u okviru svoje nadležnosti obavili inspektori za rad i radne odnose (u 350 nadzora utvrđeno 208 prekršaja) i inspektori zaštite na radu (nakon 349 nadzora izdano je 128 rješenja radi otklanjanja nepravilnosti u radu i 14 zabrana rada dok se nepravilnosti ne otklone). Istovremeno je inspeksijskim nadzorom pravilnosti primjene zakonskih propisa pri proizvodnji i prometu pekarskih proizvoda kod poreznih obveznika koji se bave pekarskom djelatnošću utvrđeno da :nedostaju dokumenti o nabavi brašna (brašno bez porijekla), postoje viškovi i manjkovi osnovnih sirovina za proizvodnju, posebice brašna, primjenom normativa za proizvodnju iz nabavljenih količina osnovnih sirovina za proizvodnju pekarskih proizvoda nije evidentirana stvarna (već znatno manja) količina gotovih proizvoda. Također je utvrđeno nepoštivanje propisa o izdavanju računa i evidentiranju prometa, netočno utvrđivanje iznosa pretporeza kod obračuna poreza na dodanu vrijednost i

drugih propisa, te da su zbog loše kvalitete neevidentiranog brašna pekarski proizvodi neodgovarajuće kvalitete. Tijekom 479 nadzora obavljenih u ožujku 2002. samo su gospodarski inspektori utvrdili 669 prekršaja i imovinsku korist od 1.256.056,05 kuna.

Tijekom prošle godine nastavljen je kontinuirani nadzor nad prometom pekarskih proizvoda te utvrđeno da se u registriranim objektima i dalje obavljaju razni oblici nelegalnog poslovanja (u 229 nadzora utvrđeno je 198 prekršaja i podneseno 117 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, utvrđena je vrijednost proizvedenih, a neevidentiranih pekarskih proizvoda u vrijednosti od 492.748,54 kune i izrečeno 16 novčanih kazni u iznosu od 11.400,00 kuna). Inspektori Porezne uprave su lani utvrdili da je djelatnost pekara, sa 211 prekršaja i 102 pečačenja poslovnih prostorija poreznih obveznika, jedna od djelatnosti s najviše utvrđenih prekršaja u poslovanju. Kontinuiranim nadzorom poreznih obveznika koji se bave proizvodnjom i prometom pekarskih proizvoda od 1999. utvrđuje se da je stvarna potrošnja kruha i ostalih pekarskih proizvoda znatno veća od one prikazane u poslovnim knjigama poreznih obveznika, što znači da se velike količine kruha i pekarskih proizvoda proizvode i prodaju izvan nadzora nadležnih organa, i na taj se način izbjegava plaćanje zakonskih obveza. Osim toga u toj je djelatnosti prisutan rad neprijavljene radne snage i izbjegavanje plaćanja poreza i doprinosa.

Vlada smatra da će se uvođenjem markice za obilježavanje brašna u rinfuzi i pakovinama omogućiti efikasnija kon-

trola prometa brašna u Republici Hrvatskoj. To znači da se kod pravnih ili fizičkih osoba (proizvođača brašna, trgovaca, pekara, mlinara, prijevoznika brašna i dr.) koje stavljaju na tržište brašno odmah prilikom rutinske kontrole može ustanoviti posjedovanje neevidentiranog brašna, odnosno nelegalno nabavljenog brašna. Vlada drži da bi se na taj način smanjila mogućnost "sive ekonomije" u području prometa brašnom i pekarskim proizvodima.

Vlada predlaže da zakon stupi na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama", a primjenjuje se od 1. srpnja 2004. godine.

... KLUBA ZASTUPNIKA HSS-A

I Klub zastupnika HSS-a upozorava da smo posljednjih godina svjedoci potpunog nereda i teškog poremećaja na tržištu brašna, a potom i tržištu proizvođača od brašna, tako da je prema statistici proizvodnja brašna čak za 1/3, a pekarska proizvodnja za 2/3 manja od stvarne potrošnje. Velike količine kruha i pekarskih proizvoda proizvode se izvan kontrole nadležnih institucija, dakle nelegalno i bez plaćanja PDV-a i ostalih davanja, bez plaćanja poreza i doprinosa fondovima mirovinskog i zdravstvenog osiguranja za veliki broj radnika "na crno". Stoga očigledno postoji prijevika potreba da se hitno poduzmu odgovarajuće mjere radi suzbijanja sive ekonomije u proizvodnji i prometu brašna, a time i krajnjih proizvoda – kruha i pekarskih proizvoda, smatraju u Klubu. Više je zakonskih odredbi u predloženom zakonskom aktu Kluba, a mi izdvajamo neke. Posebnom odredbom npr. navode se vrste žitarica na čije se brašno odnosi ovaj Zakon. Tako bi se brašnom, u smislu ovog Zakona, podrazumijevao proizvod dobiven mljevenjem očišćene i pripremljene pšenice, raži, ječma, zobi, kukuruza, riže, prosa, heljde, sirka i hibrida raži i pšenice. Detaljno se precizira što se podrazumijeva prometom brašna, određuje na koje pravne i fizičke osobe se primjenjuje Zakon te izdavanje i kontrola markica u prometu brašna,

napose sankcije za stavljanje brašna u promet bez propisanih markica.

Potrebno je uvesti red na svim područjima pa tako i na ovom kojeg tretira predloženi zakon ali ne kažnjavanjem i sankcioniranjem nego prevencijom.

Za razliku od Vlade Klub zastupnika HSS-a predlaže da njegov zakon o uređenju tržišta brašna stupi na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

RADNA TIJELA

U svojstvu matičnog radnog tijela Odbor za poljoprivredu i šumarstvo proveo je objedinjenu raspravu o oba zakonska akta. Odbor je dao potporu donošenju Vladinog zakona budući da će isti omogućiti da se cjelovito uredi tržište brašna kako bi se postigla efikasnija kontrola prometa te onemogućile zloporabe. Odbor je posebno podržao operativnu provedbu ovog Zakona kroz donošenje podzakonskih akata u vrlo kratkom roku.

Izneseno je da definicija brašna obuhvaća samo nekoliko žitarica (pšenica, kukuruz, raž), a očekuje se da će se u pekarskoj proizvodnji u dogledno vrijeme pojaviti potreba i za drugim vrstama brašna, tržište koje se mora na odgovarajući način urediti. Neki članovi Odbora smatraju da ne bi bilo dobro propisivati količine brašna koje se mogu dobiti meljavom pšenice, kukuruza i raži jer to može biti različito ovisno o tehnologiji i sirovini. Rečeno je također da su visine kazni za pojedine prekršaje neprimjerno određene.

Iako su članovi Odbora podržali Vladin Prijedlog o posebnim uvjetima za stavljanje brašna na tržište jer ovu materiju regulira drugačije i cjelovitije od zakonskog prijedloga Kluba zastupnika HSS-a, za predloženi zakon Kluba ocijenili su kao hvalevrijednu inicijativu, ali isto tako smatraju da predložena rje-

šenja u njemu nisu do kraja razrađena. Stoga, većina članova Odbora nije dala potporu prihvaćanju Prijedloga zakona o uređenju tržišta brašna Kluba zastupnika HSS-a.

U raspravi o Vladinom zakonskom prijedlogu u Odboru za gospodarstvo, razvoj i obnovu iznesena je primjedba po kojoj usmeno rješenje zabrane obavljanja djelatnosti koje ima pravo izdati gospodarski inspektor, nije dobro rješenje, jer njime temeljem usmenog naloga može doći do prestanka obavljanja cjelokupne djelatnosti jednog gospodarskog subjekta. Slijedom navedenog, kaznene mjere predviđene u ostalim odredbama ovoga zakonskog prijedloga trebale bi biti dovoljne za sankcioniranje prekršitelja ovoga Zakona. Isto tako, nije utvrđen rok do kada se treba donijeti provedbeni propis za uvođenje evidencijskih markica, a postavljeno je i pitanje potrebe preispitivanja primjene ovoga Zakona, te je zbog početka žetve sugerirano da se Zakon počne primjenjivati od 1. lipnja ove godine. Ukazano je i na činjenicu da će uvođenje obveze evidencijskih markica povećati troškove proizvodnje i prometa brašna, pa članovi Odbora smatraju da bi bilo dobro da je predlagatelj dao izračun troškova uvođenja ove mjere.

Za većinu članova Odbora argumenti izneseni u mišljenju Vlade bili su valjani razlozi da ne prihvate zakonski prijedlog Kluba zastupnika HSS-a.

Donošenje Vladinog zakonskog prijedloga podupro je i Odbor za zakonodavstvo i nije se protivio prijedlogu Vlade da se taj zakon donese hitnim postupkom. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor je podnio osam amandmana kojima se uglavnom pravno i nomotehnički uređuju neki izričaji. Mi pak izdvajamo amandmanski prijedlog na članak 7. kako bi se otklonila obveza usklađivanja zakona u slučaju promjene naziva ministarstva. Amandmanom se također otvara mogućnost za slučaj da posebnim propisom, ako se takav propis donese, i ovlaštene osobe primjerice financijske policije ili slično mogu obavljati Zakonom predviđen nadzor.

Amandmanom na članke 9. i 11. predlaže se obvezno izricanje zaštitnih mjera oduzimanja brašna koje nije obilježeno evidencijskom markicom kao i oduzimanja imovinske koristi ostvarene prometom ili korištenjem toga brašna.

Sukladno zaključku Odbora prema kojem se propis primjenjuje danom njegova stupanja na snagu, Odbor mijenja odredbu članka 14. precizirajući da će se ovaj Zakon objaviti u "Narodnim novinama", a stupiti na snagu 1. srpnja 2004. godine.

Isti Odbor nije podupro donošenje Zakona o uređenju tržišta brašna Kluba zastupnika HSS-a iz razloga iznesenih u mišljenju Vlade RH.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH predlaže da se ne prihvati zakonski prijedlog Kluba zastupnika HSS-a budući da je u saborsku proceduru po hitnom postupku dostavila svoj Prijedlog u kojem su detaljno razrađeni način i postupak evidentiranja i obilježavanja evidencijskim markicama brašna koje se proizvodi i stavlja na tržište, uvozi i izvozi.

AMANDMANI

Sa četiri amandmanska prijedloga javila se zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)**. Ukoliko bi se vodila evidencija samo o zalihama, a ne i preradi žitarica i prometu brašna ne bi se postigli željeni efekti pa je zato potrebno propisati i obvezu vođenja evidencija u proizvodnji i prometu, stoji u obrazloženju amandmanskog zahtjeva zastupnice na članak 6. točku 1. S obzirom na to da se kazne za pravnu i fizičku osobu razlikuju samo u visini novčanog iznosa zastupnica je mišljenja da je to moguće riješiti jednim člankom pa u tom smislu intervenira u odredbi članka 8. stavka 1. Iz tog razloga posljednjim svojim amandmanom predlaže da se u članku 9. iza riječi "pravnoj" dodaju riječi "i fizičkoj" te brisanje članaka 10. i 11. Konačnog prijedloga zakona.

Jedan je amandman imala i zastupnica **Đurđa Adlešić (HSL)**. Odredbama

stavaka 3, 4. i 5. članka 7. Konačnog prijedloga zakona o posebnim uvjetima za stavljanje brašna na tržište, daje se ovlast inspektorima Državnog inspektorata i Porezne uprave da donesu usmeno rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti u trajanju od 30 dana i pečaćenje poslovnih prostorija kao i onemogućavanje korištenja postrojenja, uređaja i druge opreme za rad; mjere koje se mogu poduzimati kada se u prostorijama odnosno prijevoznom sredstvu nalaze pokvarljive namirnice i žalbu protiv takvog rješenja koja ne odgađa izvršenje rješenja. Istovremeno članak 9. Konačnog prijedloga ovoga zakona predviđa da se u prekršajnom postupku mogu izreći iste zaštitne mjere. Zastupnica podsjeća da je Ustav odredbom članka 30. utvrdio da samo kaznena osuda za teška i osobito nečasna kaznena djela može imati za posljedicu gubitak stečenih prava ili zabranu stjecanja na određeno vrijeme nekih prava na obavljanje određenih poslova, ako to zahtijeva zaštita pravnog poretka. Prijevoz od jednog kilograma do jedne tone brašna neoznačenog markicom zasigurno ne predstavlja Ustavom utvrđeno osobito nečasno i teško kazneno djelo kojim se ugrožava pravni poredak Republike Hrvatske, upozorava zastupnica i ujedno ukazuje da se prema Konačnom prijedlogu zakona o posebnim uvjetima za stavljanje brašna na tržište u ovom slučaju radi o prekršajima, a ne o kaznenim postupcima (kaznene mjere nisu predviđene, već samo prekršajne novčane kazne i zaštitne mjere), te samim time nije ispunjen uvjet za donošenje usmenih rješenja pojedinih inspektora. Iz tih razloga zastupnica predlaže da se brišu stavci 3, 4. i 5. u članku 7. Konačnog prijedloga zakona.

Istovjetne amandman podnijeli su i zastupnici **Zvonimir Mršić (SDP)** i **Željko Pecek (HSS)** te **Klub zastupnika HNS-PGS-a**.

Zastupnik dr. sc. **Ivo Josipović (neovisni)** amandmanski je precizirao članak 14. prijedlogom da Zakon stupi na snagu 1. srpnja 2004. Postojeća formulacija u Vladinom zakonu kojom se razdvaja stupanje na snagu zakona i dan

početka njegove primjene suprotna je pravilima nomotehnike, te teorijskom i praktičnom značenju termina "stupanje na snagu", upozorava zastupnik Josipović. Naglašava da temeljno značenje stupanja na snagu nekog zakona znači početak njegove primjene, a u zakonu predložena nomotehnički i teorijski neutemeljena formulacija, protiv koje se već jasno odredio Odbor za zakonodavstvo, a i Hrvatski sabor prihvativši slične amandmane, može dovesti do neželjenih praktičnih posljedica, poručuje Josipović obrazlažući svoj amandman.

RASPRAVA

S obzirom na to da oba zakonska prijedloga različitih predlagatelja na određen način obuhvaćaju istu materiju, predsjednik Hrvatskog sabora **Vladimir Šeks** predložio je da se provede objedinjena rasprava. O Vladinom prijedlogu uvodno je govorio ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, **Petar Čobanković**. Predloženi zakon o posebnim uvjetima za stavljanje brašna na tržište ocijenio je kao vrlo bitan zakon s obzirom na čvrsto uvjerenje Vlade da se konačno zaustavi "siva ekonomija" u dijelu određenih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. U tom smislu ovo je prvi takav zakon, a u narednom periodu mogu se očekivati i drugi zakoni koji će rješavati pitanje trženja ostalih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

Nakon pšenice i brašna potrebno je sređivanje stanja i kod drugih poljoprivrednih proizvoda.

O prijedlogu Kluba zastupnika HSS-a govorio je mr. sc. **Božidar Pankretić**. Zakonski prijedlog Kluba u prvom čitanju zasigurno zavrđuje neke preinake, rekao je Pankretić, te izrazio žaljenje što se o njemu nije raspravljalo prije mjesec dana, a možda i prije toga, s obzirom na to da je takav prijedlog dat u proceduru još prije gotovo dvije godine. Izrazio je žaljenje što Vladin predstavnik nije zahvalio HSS-u na odrađenom poslu jer

je aktualna Vlada zatekla gotovo kompletno zakon kojeg je trebalo samo tehnički doraditi. Prema Vladinom prijedlogu brašnom se smatra proizvod dobiven meljavom pšenice, raži i kukuruza što je za Klub prihvatljivo jer se tako obuhvaća gotovo 98 posto ukupnog tržišta brašna. Vjeruje da će prijedlog Vlade RH uz određene amandmanske intervencije dobiti "zeleno svjetlo" Sabora. Također vjeruje u primjenu zakona do ovogodišnje zetve. Činjenica da je Vlada uputila u saborsku proceduru hitnim postupkom svoj prijedlog, a da prije toga nije bio raspravljani prijedlog Kluba zastupnika HSS-a ponukala je zastupnika Pankretića da iz procedure povuče Prijedlog zakona o uređenju tržišta brašna.

Klub zastupnika SDP-a smatra da bi bilo bolje da se jedan i drugi zakonski prijedlog razmatraju u prvom čitanju, izvijestila je **Dragica Zgrebec**, ali s obzirom na to da je Vladin prijedlog upućen hitnim postupkom u saborsku proceduru vjeruje da će ga Sabor donijeti. Stoga je zastupnica svoje izlaganje usmjerila na Vladin prijedlog te s tim u vezi podsjetila na amandmane koje je podnijela na Konačni prijedlog zakona o posebnim uvjetima za stavljanje brašna na tržište (o tome smo pisali u prvom dijelu ovoga teksta). Rekla je kako se Klub zastupnika SDP-a ne protivi donošenju toga zakona te da smatra da je dobro što se uz neke proizvode koje već prati obilježavanje markicama (alkohol i cigarete) sada to predlaže i za brašno, a bilo bi dobro uvesti i za kavu.

Klub zastupnika HSP-a protivi se hitnom postupku u donošenju zakona predlagatelja Vlade RH zbog činjenice da je opet riječ o zakonu koji nije dovoljno simuliran, i ne pruža dovoljno jamstvo da će kao takav biti proveden u djelo na način da se zaštite prihodi državnog proračuna, rekao je **Pero Kovačević**. Stav je Kluba da državni proračun mora pobrati prihode koji mu pripadaju i da u tom smislu svim sredstvima valja suzbiti "sivu ekonomiju". Kaže kako je imao prilike čuti na sjednici jednog radnog tijela da će država donošenjem ovoga zakona dobiti oko 35 milijuna kuna, ali zastupnik smatra da

će taj iznos biti daleko veći. Kao ilustraciju o snazi «sive ekonomije» iznio je podatak o godišnjoj službenoj proizvodnji i potrošnji brašna i pekarskih proizvoda u 2002. godini. Ukupna godišnja potrošnja brašna u Hrvatskoj iznosila je oko 440 tisuća tona, ali toj količini valja dodati još najmanje 10 posto potrošnje brašna u hodu pa se tako stiže do cifre o potrebnih oko 630 tisuća tona brašna, a službeni podaci pokazuju da je proizvedeno 376 tona pšeničnog brašna i pšenične krupice. Isto tako postoji razlika u proizvodnji i potrošnji pekarskih proizvoda – proizvedeno je 136 tisuća tona, a prema potrošenoj količini (87,3 kilograma po stanovniku) trebalo je proizvesti 392.850 tona tih proizvoda. Radi se o bitnoj razlici u proizvodnji i potrošnji pekarskih proizvoda, što se, dakako, reflektira i na prihode državnog proračuna a zastupnik je došao do cifre od 112 milijuna 914 tisuća EUR-a što je gotovo milijarda kuna. Doda li se svemu rad na crno, neplaćanje doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje tada je na djelu ogromna "siva ekonomija" na štetu državnog proračuna, zaključuje Kovačević. Državni proračun trebao bi obuhvatiti sve prihode koji mu pripadaju i tada ne bi trebalo uводити dodatne poreze pa stoga zastupnik pozdravlja ovaj zakon očekujući od Vlade da isto učini i glede naftnih derivata i još za neke proizvode. Podržao je amandmane Odbora za zakonodavstvo. Prijedlog da se pravnoj osobi uz novčanu kaznu može izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti smatra vrlo opasnim diskrecijskim pravom inspektora pa bi trebalo, kaže, točno propisati kada i u kojim uvjetima će se izreći takva mjera. Zaključujući raspravu Kovačević je ustvrdio da se mora uvesti red na svim područjima pa tako i na ovom kojeg tretira ovaj zakon ali ne kažnjavanjem i sankcioniranjem nego prevencijom. "Napravimo i uvedimo red u funkcioniranje pravne države kako bismo mogli financirati projekte koji znače pokretanje Hrvatske", zaključio je Kovačević.

U ponovnom istupu ministar **Čobanković** ustvrdio je da se procjena o 35 milijuna kuna koristi koju bi imao drža-

vni proračun donošenjem Vladinog zakona odnosi samo na prvu godinu primjene zakona te ustajao na podatku da je realna potrošnja brašna u Hrvatskoj između 400 i 440 tisuća tona brašna. Vlada ima razumijevanja za HSS-ovu inicijativu, a svojim je zakonskim prijedlogom željela unijeti red na tržište brašna, zaključio je ministar Čobanković.

Nakon mr. sc. **Božidara Pankretića (HSS)** koji je u ime svoje stranke prihvatio zahvalu ministra, u ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je **Željko Pavlic**. Rekao je da će Klub uz određene amandmane podržati Vladin zakon smatrajući da je njegovo donošenje tek prvi korak u uvođenju reda na kaotično tržište brašna. Također misli da bi obvezu takve kontrole tržišta trebalo uvesti i za ostale poljoprivredne proizvode, pogotovo na tržištu mesa, i raduje stav Vlade da će u tom cilju ići dalje. Da je situacija na tržištu brašna zabrinjavajuća govore neke procjene kako se na godinu u Hrvatskoj na sivom tržištu brašna i pekarskih proizvoda okrene oko 2 milijarde kuna. Da na tržištu brašna vlada prava anarhija potvrđuju podaci da je gotovo uobičajeno da kod velikog broja poreznih obveznika koji se bave pekarskom djelatnošću nedostaju dokumenti o nabavi brašna, brašno je bez porijekla, a pekarska djelatnost jedna od djelatnosti s najviše utvrđenih prekršaja u poslovanju itd. Osim smanjenja "sive ekonomije" Pavlic kaže da će kontrola kretanja pšenice unijeti reda i u robne zalihe (čuvanje pšenice u silosima).

Klub zastupnika HDZ-a smatra da je neophodno zakonom urediti uvjete za stavljanje brašna na tržište. Uvođenje markica za brašno samo je jedna od mjera nadzora proizvodnje i prometa brašna, a time i krajnjih proizvoda od brašna - kruha i ostalih pekarskih proizvoda, naglasio je mr. sc. **Marko Širac**.

Uvođenjem markica za obilježavanje brašna u rinfuzi i u pakovinama omogućit će se efikasnija kontrola prometa robe u Republici Hrvatskoj kako bi se smanjila "siva ekonomija" u području prometa brašna i pekarskih proizvoda. Rekao je još kako Klub nema posebnih

primjedbi na predložena rješenja u zakonu i podržava njegovo donošenje.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Ivan Kolar**. Najprije je objasnio zašto HSS inzistira na uređenju tržišta brašna te upozorio na probleme tog tržišta. Glede HSS-ove inicijative primijetio je da je to već drugi pokušaj da uredi tržište brašna, a sada Vlada konačno izlazi sa svojim zakonskim prijedlogom. HSS inzistira na uređenju tržišta brašna gdje je prisutna "siva ekonomija", a u konačnici to dovodi do bogaćenja određenog broja ljudi ili određene skupine građana. Bili smo svjedoci pšeničnih afera koje su uvjetno rečeno produkt nesređenog tržišta pšenice. Kaže kako je iluzija da mlinarsko-pekarska proizvodnja ima totalnu kontrolu nad proizvodnjom pšenice. Misli kako se ostavlja jedan manevarski prostor izvan domašaja zakona i porezne presije upozoravajući da su sanirane tvrtke više puta bile inkubator "sive ekonomije" gdje su za svoje potrebe stavljale na tržište brašno ispod svake ekonomske računice. Klub podupire donošenje Vladina zakona i drži za riječ ministra da je ovo tek početak apsolutnog uređenja tržišta i ostalih poljoprivrednih proizvoda. Također očekuje da ovakav i slični zakoni budu putokaz kako pomoći selu, seljacima odnosno poljoprivrednim proizvođačima. Uredimo li tržište brašna uredili smo i tržište pšenice, kaže Kolar.

Željko Kurtov podržao je Vladin zakon u ime Kluba zastupnika HNS-a uz nadu da će se nakon pšenice i brašna početi sređivati i stanje u proizvodnji drugih poljoprivrednih proizvoda. Vrlo je bitno prije ulaska Hrvatske u EU srediti stanje na poljoprivrednom zemljištu i tržištu, zaključio je Kurtov.

Iako **Josip Leko (SDP)** podupire potrebu donošenja zakona kojim bi se reguliralo tržište brašna i sve vezano s tim, ali ga zanima zašto je Vlada predložila hitan postupak u njegovom donošenju kada materija koju regulira nije simulirana u praksi niti je potvrđeno da će njegova primjena riješiti probleme u praksi. Ako je "sivo tržište" brašna toliko zavladao službenim tržištem tada takvo stanje zahtijeva od Vlade

da promptno na temelju inspeksijskog nadzora dostavi podatke koji odgovaraju stvarnom stanju na terenu. Ne treba zanemariti financijske efekte nesređenog tržišta brašna ali je, drži Leko, socijalni efekt daleko veći jer riječ je o kruhu našem svagdašnjem. Nema preciznih izvješća o financijskim efektima pšeničnih afera. Dodatni problem u Hrvatskoj je i stavljanje na tržište genetski modificiranih proizvoda, a oni su velika i nelojalna konkurencija proizvodima koji nisu genetski modificirani. S tim u vezi postavlja se pitanje kakvi su ti efekti utjecaja na proračun. Podsjeća da svaki proizvod na tržištu mora imati deklaraciju, a što je to nego marika, kaže Leko. Nakon svega iznesenog postavlja pitanje zašto bismo imali dvostruko reguliranje jedne materije, i je li to baš smisao jasnoće poruke kupcima i tržištu. Osobno misli da to nije smisao i stoga je ponovio apel da se odustane od hitnog postupka u donošenju zakona i simulira narav njegovih efekata primjene. Zastupnik je za to da se zaštiti tržište brašna i interes državnog proračuna, a ne kumuliraju zakoni radi normativnog optimizma nego radi rješavanja stvarne situacije na tržištu i u društvu.

Početak borbe za sustavno suzbijanje "sive ekonomije"

Do pojave "sive ekonomije" na području prometa brašnom i pekarskim proizvodima očito je došlo jer u proteklom razdoblju inspekcije nisu dovoljno odradile svoj posao, primijetio je **Miroslav Korenika (SDP)**. Netko bi u ovoj državi trebao biti odgovoran i objasniti kako to da inspekcija rada koja je trebala odraditi svoj dio posla nije uspjela na djelu uhvatiti dovoljan broj onih koji u ovoj djelatnosti "rade na crno". Postojala je već ranije i postoji dobra volja inspekcije da odradi svoj dio posla jer je očito određena protupravna stečena korist ipak oduzeta prekršiteljima, kaže Korenika, ali drži da je to u slučaju pšenice i brašna bilo nedovoljno. U pekarskoj industriji, a pogotovo kod malih pekara najveća dobit i profit ostvare se proizvodnjom svih vrsta peciva pa bi,

kaže Korenika, trebalo definirati koje se kvalitete brašno može upotrebljavati za proizvodnju određenih proizvoda od brašna. To se pitanje ne može regulirati temeljnim zakonom nego je potrebno vrlo brzo donijeti potrebne podzakonske akte pa u tom smislu apelira na Vladu da to učini prije nego zakon stupi na snagu. Smatra da će se i dalje javljati problem kupovine odnosno stavljanja u promet brašna u rinfuzi gdje se daleko teže može kontrolirati prodaja brašna na "crno" pa to svakako treba posebno sagledati. Stoga misli da bi logičnije i pametnije bilo da se Zakon ne donosi hitnim postupkom. Uz to, kontrola pekarske i mlinarske industrije bila bi precizna ako bi se točno propisalo doziranje postotka vode koja ide u sirovinu (brašno). Glede prijedloga kojim se daje pravo inspektoru da usmenim rješenjem zabrani obavljanje djelatnosti zastupnik se boji da će takvo davanje subjektivnog i diskrecijskog prava inspektoru dovesti do anomalija na terenu.

Nužno je zaštititi tržište brašna i državnog proračuna, ali ne treba kumulirati zakone radi normativnog optimizma nego radi rješavanja stvarne situacije na tržištu i u društvu.

Tržište brašna u Hrvatskoj te evidentiranje stvarno proizvedenih i prodanih količina proizvoda, kao i netočno iskazivanje utroška sirovina kod pekarskih proizvoda pravi je Eldorado za brzu i nezakonitu zaradu s jedne strane te gubitak prihoda države s druge strane, primijetio je **Zdravko Sočković (HDZ)**. Zastupnik očekuje da će primjena zakona biti tek početak borbe za sustavno suzbijanje "sive ekonomije" na tržištu poljoprivrednih proizvoda i da će omogućiti ravnomjerno oporezivanje svih gospodarskih subjekata, a napose izjednačavanje uvjeta njihova privređivanja na tržištu s jedne strane, te bolje punjenje državnog proračuna s druge strane. Isto tko smatra da se bez drastičnih kaznenih

mjera teško može uvesti red na tržištu brašna. Nakon konstatacije zastupnika HSS-a da su još prije dvije godine imali inicijativu vezanu uz sređivanje odnosa na tržištu brašna, Sočković se pita zašto to nisu realizirali u vrijeme dok su bili u koalicijskoj vlasti. Ali kada je čuo izlaganje SDP-ovih zastupnika koji predlažu da se zakon još ne donosi već odloži na neko vrijeme, tada se, kaže, više ne čudi zašto ovaj zakon nije donesen u vrijeme bivše vladajuće koalicije.

Zvonimir Mršić (SDP) podržao je donošenje Vladinog zakona ali istovremeno izrazio bojazan da njegovim donošenjem pomalo ne zatvaramo oči pred suštinskim problemom koji se svodi na to da ne priznajemo neefikasnost inspeksijskog nadzora u Hrvatskoj, kao i to da ne postoji efikasan način nadzora određenih dijelova hrvatskog tržišta. Ovako u konačnici nekome zbog kilograma neoznačenog brašna može biti onemogućen daljnje obavljanje djelatnosti, ali zato može učiniti cijeli niz drugih društveno puno opasnijih radnji zbog kojih neće biti zatvoren, kaže Mršić. Sada se neravnomjerna tržišna pozicija poravnava ovim zakonom ali samo na jednoj vrsti proizvoda, a to je brašno, i zastupnik se boji da u poljoprivredi ima dosta takvih proizvoda. Hoćemo li od sada stavljati evidencijsku markicu na svaki sanduk jabuka ili vreću mrkve da bismo mogli kontrolirati tržište tih sirovina ili bi bilo bolje da pojačamo inspeksijski nadzor, odnosno učinimo ga efikasnijim, pita Mršić. U tom smislu upozorava da se ne može sve rješavati posebnim označavanjem proizvoda ili grupe proizvoda nego da sustav mora djelovati tako da se inspeksijskim nadzorom spriječi takvo postupanje (prevenira zloraba položaja i neravnomjerna tržišna pozicija). Ovaj nas zakon upozorava da ne možemo sve rješavati posebnim označavanjem proizvoda ili grupe proizvoda nego sustav mora djelovati tako da inspeksijskim nadzorom spriječi takvo postupanje ili novčanim kaznama prekršitelje primora da tako postupaju.

Zvonimir Puljić (HDZ) zamjerio je nekim zastupnicima što suprotstavljaju

uvođenje markica kao instrumenta kontrole tržišta brašna djelovanju inspeksijskih službi kao da jedno drugo isključuje. To nije tako, kaže Puljić, i drži da će uvođenjem evidencijskih markica sasvim sigurno inspeksijske službe biti efikasnije, a rad će im biti olakšan. Najbolji dokaz za to je uvođenje markica za duhanske proizvode i alkohol što se odmah osjetilo kroz priljev novca u državni proračun.

Ovim je okončana lista prijavljenih govornika, a predsjednik Hrvatskoga sabora **Vladimir Šeks** zahvalio je Klubu zastupnika HSS-a što je povukao svoj zakonski prijedlog iz saborske procedure. Zatim je u završnoj riječi u ime Vlade RH ministar **Petar Čobanković** zahvalio zastupnicima što su dali podršku donošenju Zakona o posebnim uvjetima stavljanja brašna na tržište te dodao da će Vlada kod izjašnjavanja o amandmanima uzeti u obzir amandmanske zahtjeve nomotehničke naravi. Predloženim je zakonom Vlada željela pokazati svoju odlučnost da i na ovakav način bez obzira što to izgleda kao da je riječ o drastičnim mjerama, raščisti na neki način s onima koji ne žele raditi pošteno. To ne znači da će se nekome koji ima kilogram, 10 kilograma ili možda 100 kilograma neobilježnog brašna uslijediti zabrana obavljanje djelatnosti nego će onaj koji se odlučuje na tu mjeru procijeniti težinu prekršaja i u skladu s tim se i ponašati. Vlada ne želi da njezin zakon bude "sveta vodica" već želi pokazati odlučnost primjene zakona u praksi te da preko zakona uvede red i nauči ljude da rade sukladno zakonu. Hitnost postupka pravdao je potrebom da se što prije pripreme provedbeni propisi koji će pratiti primjenu zakona, te dizajnira i izradi markica. Na kraju najavio je namjeru Vlade da pred zastupnike Sabora izađe s još nekim sličnim zakonskim prijedlozima koji će obuhvatiti određene robe poljoprivredne i prehrambene industrije.

GLASOVANJE

Hrvatski sabor je jednoglasno (sa 127 glasova) donio Zakon o posebnim uvjetima za stavljanje brašna na trži-

šte u tekstu predlagatelja - Vlade RH i s usvojenim amandmanima. U ime Vlade ministar Čobanković prihvatio je sve amandmane Odbora za zakonodavstvo osim na članak 8. stavak 1. koji je djelomično prihvaćen, zatim amandmanske prijedloge zastupnice **Dragice Zgrebec (SDP)** na članak 6. uz opasku da je ovdje riječ o stavku 1. a ne točki 1. članka 6. kako je navela zastupnica te amandmanski zahtjev dr. sc. **Ive Josipovića (neovisni)** na članak 14. (identičan prihvaćenom amandmanu Odbora za zakonodavstvo). **Ministar Čobanković** odbio je prihvatiti amandman Kluba zastupnika HNS-PGS-a na članak 7. stavke 3, 4. i 5. jer je to, kaže, u koliziji s već prihvaćenim amandmanskim zahtjevom **Odbora za zakonodavstvo** na stavke 3. i 4. članka 7. Uz to, Vlada želi djelotvoran zakon. Nije pomogao niti zahtjev **Dragutina Lesara (HNS)** da se glasuje o amandmanu jer ministar nije bio uvjerljiv u obrazloženju odbijanja amandmana. Zastupnici su se glasovanjem priklonili stavu Vlade. Amandmanski zahtjev zastupnika **Đurđe Adlešić (HSLs)**, **Zvonimira Mršića (SDP)** i **Željka Peceka (HSS)** bio je identičan amandmanu ovoga Kluba pa se o njima nije glasovalo. Na kraju ministar Čobanković nije prihvatio amandman zastupnice Dragice Zgrebec (SDP) na stavak 1. članak 8. uz opasku da je on dijelom već prihvaćen amandmanom Odbora za zakonodavstvo na istu zakonsku odredbu. Nije pomoglo ni dodatno obrazloženje ove zastupnice da je amandmanom samo željela izjednačiti izrečenu novčanu kaznu za fizičke osobe s visinom novčanog iznosa kazne za odgovornu pravnu osobu jer su se zastupnici i ovom prilikom priklonili stavu Vlade. Predlagatelj nije uvažio niti amandman iste zastupnice na članak 9. uz obrazloženje da je on praktički u vezi s amandmanskim zahtjevom Odbora za zakonodavstvo na isti članak. Nakon tog objašnjenja zastupnica Zgrebec povukla je ne samo taj svoj amandman nego i onaj na članke 10. i 11. jer su, tvrdi, u vezi s već odbijenim njezinim amandmanom na članak 8. stavak 1. Konačnog prijedloga zakona.

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O HRANI

Izmještanje sjedišta Agencije

Ocijenivši opravdanim Vladin prijedlog, zastupnicu Hrvatskog sabora jednoglasno i hitnim postupkom donijeli su ovaj zakon kojim se sjedište Hrvatske agencije za hranu premješta u Osijek.

O PRIJEDLOGU

Podnositelj ovog zakonskog prijedloga je Vlada Republike Hrvatske, a razlog za njegovo donošenje zastupnicima je uvodno obrazložio **Petar Čbanković**, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. Ovim se Zakonom osniva Hrvatska agencija za hranu sa sjedištem u Zagrebu. Budući da Agencija još uvijek nije ustrojena, a imajući u vidu činjenicu da je nužno razvoj tog tijela i ustanove Republike Hrvatske formirati i u drugim regionalnim centrima Vlada predlaže da sjedište Agencije bude u Osijeku. Kod toga je Vlada uzela u obzir činjenicu da Osijek odnosno šira regija ima dugu tradiciju u proizvodnji hrane te znanstveni i stručni potencijal potreban za buduću djelatnost Agencije. Ovime se Osijeku daje opravdani značaj kao regionalnom centru područja prepoznatljivog po poljoprivredi i prehrambenoj industriji, zaključio je ministar.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo te Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu podupiru donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku te da stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama". Istog je mišljenja bio i **Odbor za poljoprivredu i šumarstvo**. Većina članova Odbora smatra opravdanim premještanje sjedišta Hrvatske agen-

cije za hranu u Osijek naglašavajući da taj grad i šira regija sudjeluju u proizvodnji hrane u značajnom postotku i u tome imaju veliku tradiciju. Međutim, izneseno je i mišljenje da, zbog suradnje koju Hrvatska agencija za hranu treba imati s mnogim znanstvenim institucijama sa sjedištem u Zagrebu, nije dobro da se sjedište iste premješta. Neki članovi Odbora smatraju da bi, u cilju institucionalnog približavanja poljoprivrednoj proizvodnji, bilo dobro pojedine uprave Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva izmjestiti u Osijek. Na temelju provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio Saboru da donese ovaj Zakon.

Ovim Zakonom određuje se sjedište buduće Hrvatske agencije za hranu u Osijeku. Time se Osijeku daje opravdani značaj kao regionalnom centru područja prepoznatljivog po poljoprivrednoj i prehrambenoj industriji.

Konačno, donošenje predloženog zakona podržali su i članovi **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** ocijenivši korisnim prijedlog da sjedište Agencije bude u Osijeku, budući da je to područje značajne poljoprivredne proizvodnje i prehrambene industrije s dugom tradicijom. Upravo iz tih razloga Osijek i šira regija imaju i znanstveni i stručni potencijal za djelatnost Agencije. Kako su sredstva za osnivanje i početak rada Agencije osigurana u državnom proračunu, a ovo izmještanje sjedišta Agencije ne iziskuje dodatna sredstva, članovi Odbora su ga

ocijenili korisnim i prihvatljivim. Međutim, upozoreno je da treba čim prije poduzeti i sve druge neophodne radnje kako bi Hrvatska agencija za hranu mogla čim prije početi s radom.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, prvi sudionik rasprave, dr. sc. **Vilim Herman** predstavnik Kluba zastupnika LIBRE, pozdravio je Vladin prijedlog. Osijeku s pravom pripada obveza, ali na neki način i zadovoljstvo da preuzme sjedište Agencije ne samo zbog dobre infrastrukture već i zbog činjenice da taj grad i regija imaju dugu tradiciju u proizvodnji hrane te znanstveni i stručni potencijal potreban za buduću djelatnost Agencije (u sklopu Osječkog sveučilišta već dugo djeluje Prehrambeno-tehnološki fakultet, Poljoprivredni fakultet, napose Poljoprivredni institut). Raspravu o ovoj temi zastupnik je iskoristio da bi upozorio na članak 30. Zakona o hrani, prema kojemu hrana, a time i GMO, ne smije biti opasna za zdravlje krajnjeg potrošača niti kod njega stvarati zabludu. U Zakonu o hrani to se pokušava riješiti na način da se hrana koja u sebi sadrži genetski modificirane organizme mora na odgovarajući način deklarirati, ali se to kod nas ne radi, odnosno ne radi u dovoljnoj mjeri ili mi to ne znamo. No, kada stigne upozorenje kao što je nedavno stiglo upozorenje iz Zavoda za javno zdravstvo u Osijeku da neke namjernice sadrže u sebi povećanu količinu GMO-a nastaje neka vrsta političke panike, a za takve se informacije kaže da uznemiruju javnost. Stoga bi se pred zastupnicima Sabora uskoro morale naći izmjene i dopune Zakona o hrani kojim će to pitanje regulirati.

Budući da se u Slavoniji proizvodi većina prehrambenih proizvoda logično je da Agencija za hranu ima svoje sjedište u Osijeku kao glavnom industrijskom i kulturnom centru te naše regije, naglasio je **Ivan Drmić (HDZ)**. Na već spomenutim fakultetima u Osijeku radi niz uglednih stručnjaka koji su vrlo dobro upućeni u poslove koje će obavljati novoustrojena Agencija za hranu. Osim toga, u Osijeku neće biti nikakav problem pronalazjenja zadovoljavajućeg prostora za rad Agencije što u Zagrebu nije slučaj s obzirom na prenapučenost određenih državnih službi. Premještanje sjedišta Agencije u Osijek omogućit će da ona što skorije počne s radom, a to je u interesu svih naših građana. Konačno, predložena izmjena Zakona o hrani je u duhu decentralizacije države za koju se većina zalaže, rekao je Drmić i u tom smislu pozvao zastupnike da podrže predložene izmjene Zakona o hrani.

Iako je Zakon o hrani donesen još prije osam mjeseci nažalost nije osnovana i ustrojena Agencija za hranu pa je to ostalo tek mrtvo slovo na papiru i izgubljeno dragocjeno vrijeme, primijetio je mr. sc. **Vladimir Šišljagić (HDZ)**. Kakvoća hrane od izuzetnog je značenja glede kvalitetne i zdrave ishrane stanovništvom, ali i sprječavanja oboljenja vezanih uz promet i konzumaciju hrane, pa i mogućih epidemija (trihinelozu u Slavoniji npr.). Stoga je hitni osnutak Agencije naš prioritet od posebnog značenja i interesa za zaštitu i podizanje razine zdravlja stanovništva. I ovaj je zastupnik upozorio na činjenicu da Osijek ima opremu i zavidan znanstveni i

stručan potencijal potreban za djelatnost Agencije, a već ima riješeno i pitanje lokacije za rad Agencije. Premještanje sjedišta Agencije na najbolje mogući način odražava volju i namjeru aktualne Vlade za ravnomjernim razvitkom svih područja u Republici Hrvatskoj u gospodarskom, kulturnom i znanstvenom smislu. Stoga pozdravlja i podržava predloženi zakonski tekst.

Bivša je Vlada predložila i prošli je saziv Sabor donio Zakon o hrani, podsjetio je mr. sc. **Božidar Pankretić (HSS)**. U svojoj operacionalizaciji ovaj Zakon, baš kao i Agencija za hranu, ima dugoročniji karakter. Zakon je predvidio i Upravno vijeće Agencije ali bivša Vlada nije imenovala to vijeće smatrajući da to ne bi bilo korektno učiniti pred predstojeće izbore, pa je taj zadatak ostavljen novoj Vladi. Nažalost od tada je prošlo dosta vremena, te je ponovno raspisan natječaj za Upravno vijeće, primjećuje Pankretić i ujedno izražava nadu da će tri vanjska člana biti najstručniji ljudi na tom području. On osobno, kao i Klub zastupnika HSS-a kaže podržat će predložene izmjene Zakona o hrani s tim da treba ubrzati sve procese koji su vezani za uspostavu Agencije. Upozorio je na mišljenje stručnjaka koje su oni iznijeli na sjednici Odbora za poljoprivredu i šumarstvo postavljajući Vladi i resornom ministru pitanje što će značiti premještanje sjedišta Agencije s obzirom na suradnju koju bi ista trebala imati s mnogim znanstvenim institucijama sa sjedištem u Zagrebu.

Radi ispravka netočnog navoda javio se **Zvonimir Mršić (SDP)**. Decentra-

lizacija ne znači da se neka institucija premješta iz jednog u drugo mjesto nego da se prenose ovlasti pa i novac na neke druge – niže upravne jedinice u državi, tj. na županije i gradove, pojasnio je Mršić. Nakon **Petra Mlinarića (HDZ)** koji je pohvalio Vladin prijedlog govorio je ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, **Petar Čobanković**. U kraćem istupu ministar se zahvalio na iskazanoj podršci ovom zakonu te ustvrdio da će Ministarstva kojem je na čelu nastojati uvažiti potrebe naših poljoprivrednih proizvođača ali isto tako i potrebu zaštite potrošača. Ovo je samo mali korak kojim se sjedište Agencije izmiješta u regiju koja je prepoznatljiva po proizvodnji hrane i izuzetno stručnom kadrovskom potencijalu te znanstvenim institucijama koje mogu pratiti jednu ovakvu instituciju. Ministarstvo je raspisalo natječaj za popunu tri člana iz rada znanstvenika u sastav Upravnog vijeća Agencije i zalaže se da to budu znanstvenici koji najbolje poznaju ovu problematiku. Agenciju baš kao i Zakon o hrani što prije treba staviti u funkciju jer je to jedan od načina zaštite naših poljoprivrednih proizvođača i domaće proizvodnje od prekomjernog uvoza nekvalitetnih proizvoda jedne strane, a s druge strane potrošača od konzumiranja nekvalitetnih proizvoda.

Rasprave više nije bilo, a zastupnici su jednoglasno sa 128 glasova "za" donijeli Zakon o izmjeni Zakona o hrani u tekstu kako ga je predložila Vlada RH.

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POSTUPNOM ISKLJUČENJU IZ PLOVIDBE TANKERA BEZ DVOSTRUKE OPLATE

Zaštita Jadranskog mora od mogućeg onečišćenja

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli Zakon o postupnom isključenju iz plovidbe tankera bez dvostruke oplate u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Na zahtjev oporbe, odnosno Kluba zastupnika HNS-a, koji je zahtijevao još rigoroznije mjere zaštite Jadrana na području zaštićenih zona obavljeno je pojedinačno glasovanje.

Također se glasovalo o Prijedlogu zaključka Kluba zastupnika HSS-a da se odgodi glasovanje, ali predloženi zaključak nije prihvaćen.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog Vlada Republike Hrvatske predložila je po hitnom postupku, napominjući ujedno da se time zakonodavstvo Republike Hrvatske usklađuje s pravnim normama Europske unije. U prilogu je dostavljena i Izjava o njegovoj usklađenosti s "acquis communautaireom". Predloženim se tekstem propisuje sustav postupnog uvođenja u plovidbu tankera s dvostrukom oplatom ili drugim jednakovrijednim zahtjevima za gradnju. On je sukladan zahtjevima Međunarodne konvencije o zaštiti mora od onečišćenja, 1973/78 – MARPOL 73/78, zabrana prijevoza teških frakcija ulja u ili iz luka Republike Hrvatske tankerima s jednostrukom oplatom.

Time se uređuje i postupno isključivanje iz plovidbe, te postupnu zabranu upisa u Upisnik brodova Republike Hrvatske tankera s jednostrukom oplatom, pitanja nadzora plovidbe tih brodova, a sve u cilju podizanja razine sigurnosti pomor-

ske plovidbe kao i sprečavanja onečišćenja Jadranskog mora.

Potrebno je naglasiti da je ovaj Zakon u cijelosti usklađen s Uredbom (EC) broj 1726/2003. Europskog parlamenta Vijeća od 22. srpnja 2003. godine o izmjeni Uredbe (EC) br. 417/2002., o ubrzanoj primjeni zahtjeva za dvostrukom oplatom ili drugih odgovarajućih zahtjeva za gradnju na tankere s jednostrukom oplatom, a koja Uredba je stupila na snagu 20. listopada 2003. godine. Izmjene ove Uredbe predstavljaju skup mjera donesenih nakon pomorske nesreće tankera "Prestige", u cilju unapređenja sigurnosti na moru i poglavitosti zaštite mora od onečišćenja uljima. Zbog opasnosti od mogućeg onečišćenja neophodno je bilo odmah zabraniti najrizičnijoj skupini tankera prijevoz teške nafte, te definirati rokove postupnog isključenja i drugih kategorija tankera za ulja, kako je to učinjeno i u Europskoj uniji.

Donošenjem ovog Zakona podižu se standardi ekološke zaštite Jadrana, te se Republika Hrvatska djelatno svrstava u europske pomorske zemlje s najvišim standardima zaštite mora od onečišćenja s tankera. Inspekcijski nadzor nad provođenjem ove Uredbe provodit će inspekcija sigurnosti plovidbe, a nadzor plovidbe provodi se kroz sustav nadzora plovidbe Jadranom i Sustav obaveznog javljanja brodova. Predlagatelj je ocijenio da provedba ove Uredbe ne zahtijeva dodatna sredstva u Državnom proračunu, a predložio je donošenje po žurnom postupku, jer se time propisi Republike Hrvatske usklađuju s propisima EU.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje predloženoga teksta, ne protiveći se primjeni hitnog postupka. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor je podnio više amandmana nomotehničke naravi. Amandmanima se uređuje i precizira pravni izričaj u člancima; 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 13. i 14. predloženoga zakonskog teksta. Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša podnijeti je zakon razmatrao u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Saslušano je uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja, a najavljen je i amandman Vlade RH na članak 13. U raspravi koja je uslijedila, zatraženo je da se zabrana uplovljavanja, osim u luke, proširi na teritorijalno more i zaštićeni ekološko-ribolovni pojas. Podržana je intencija iznesenog prijedloga, uz sumnju da bi proširenje zabrane na zaštićenu ekološko-ribolovnu zonu bilo u suprotnosti s međunarodnim ugovorima i konvencijama. Napomenuto je da je u Jadranu utvrđena zona usmjerene plovidbe, odnosno koridor koji je samo za plovidbu bez zaustavljanja. Izvan te zone, koja manjim dijelom zadire u teritorijalno more, tankerima je zabranjena plovidba. Predloženo je da Odbor utvrdi amandman kojim se zabrana uplovljavanja iz člana 4. i 5. Konačnog prijedloga zakona proširuje i na teritorijalno more, izuzev zone usmjerene plovidbe. Odbor, međutim, nije utvrdio amandman jer je rezultat glasovanja bio: 5 "za" i 6 "protiv". U nastojanju jače ekološke zaštite Jadranskog mora i sprječavanja mogućih havarija, Odbor je jednoglasno zaključkom zatražio od

Vlade Republike Hrvatske i resornih ministarstava da intenziviraju diplomatske aktivnosti sa susjednim priobalnim državama radi uspostave zajedničke kontrole uplovljavanja u Jadran. Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio Saboru donošenje Zakona o postupnom isključenju iz plovidbe tankera bez dvostruke oplate.

AMANDMAN VLADE

Vlada je svojim amandmanom predložila da se u članku 13. stavku 1. iza riječi: "upravni i/ili inspekcijski nadzor" stavlja točka, a drugi se dio rečenice briše. U obrazloženju je istaknuto da navedeni dio odredbe propisuje sankciju za djelo koje nije opisano materijalnim odredbama, pa ju je potrebno brisati.

PRIJEDLOG ZAKLJUČKA HSS-A

Klub zastupnika HSS-a predložio je Hrvatskom saboru donošenje slijedećeg zaključka: "Ogđađa se glasovanje o Prijedlogu zakona o postupnom isključenju iz plovidbe tankera bez dvostruke oplate, s Konačnim prijedlogom zakona do završetka konzultacija o mogućim posljedicama i pravnom aspektu proširenja zabrane uplovljavanja i u teritorijalno more i zaštićeni ribolovno – ekološki pojas izvan međunarodno utvrđenih plovnih koridora.

RASPRAVA

O predloženom zakonskom tekstu uvodno je u ime predlagatelja govorio državni tajnik Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, **Branko Bačić**. On je napomenuo da je potrebno ranije donesenu Uredbu pretočiti u predloženi zakonski tekst, koji je inače utemeljen na Međunarodnoj konvenciji o zaštiti mora od onečišćenja s brodova ili "MARPOL". Njime su ujedno propisane odredbe koje tankeri moraju zadovoljiti u određenim rokovima kako bi mogli ploviti. Nakon pojedinih havarija tankera, Europska je zajednica svojom uredbom skratila rokove koje je utvr-

dila međunarodna pomorska organizacija. Time je praktično svojim članicama naložila da ovakve propise usklade s direktivom EU. Predloženo je da propisani rokovi teku od sada, a zaključno sa

Predloženi zakonski tekst utemeljen je na Međunarodnoj konvenciji o zaštiti mora od onečišćenja.

2010. godinom kada bi i posljednji tanker koji nema dvostruku oplatu trebao biti isključen iz prometa i mogućnosti uplovljavanja u hrvatske luke.

Usklađivanje s propisima EU

Podsjetio je zatim zastupnike na sadržaj i smisao Vladinog amandmana na članak 13. , te ocijenio da se provedbom ovog Zakona na snagu gotovo neće izazvati nikakav problem Hrvatskoj trgovačkoj mornarici. Naime, naši tankeri udovoljavaju gotovo svim odredbama koje je propisao "MARPOL", kao i ovaj Zakon. Time im se omogućava plovidba ne samo u naše luke, nego i u sve luke na koje se odnosi direktiva Europske zajednice i sama Međunarodna konvencija, zaključio je predstavnik Vlade Republike Hrvatske.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zatim zastupnik **Živko Nenadić** koji je pozdravio činjenicu što se i na ovom području naše zakonodavstvo izjednačava s propisima Europske unije. Ovi su propisi važni kako bi se podigla razina sigurnosti pomorske plovidbe i spriječile moguće havarije. Dobro je što su njime propisane i novčane kazne, jer se i time potvrđuje da će se tražiti odgovornost mogućih prekršitelja. Podržao je donošenje predloženoga teksta.

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorila je zastupnica **Dorothea Pešić-Bukovac**. Ona je upozorila da čistoća Jadranskog mora treba predstavljati zajednički imperativ. Ove vrijednosti dijelimo i sa susjedima pa ne treba očekivati zastoj u provedbi i realizaciji navedenog zakon-

skog teksta. Hrvatska treba voditi računa o vlastitim resursima jer tankeri koji plove prema Kopru i Trstu, kao i našem "JANAFU" plove previše blizu istarske obale. Govorila je zatim o interesima vlasnika starih brodova, koji zbog veće zarade usporavaju provedbu pozitivnih zakonskih propisa, a moguće havarije osobito bi tešku štetu nanijele zatvorenim morima u koje spada i naš Jadran. Zbog ovih okolnosti trebamo voditi rigoroznu kontrolu svake situacije, a treba se pripremiti i za transport plina metana koji bi u budućnosti trebao služiti kao zamjena za naftu. Budući da postoje projekcije prema kojima bi sjeverni Jadran bio glavni terminal za zemlje srednje i jugoistočne Europe, predložila je da se već sada provedu pripreme oko zaštite prirodnog okoliša.

Ukloniti i najmanju mogućnost rizika

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je zastupnik **Tonči Tadić**, koji je uvodno pozdravio dosadašnju raspravu i usvajanje ovog Zakona. Podsjetio je zatim na pojedine rizične situacije u nedavnoj prošlosti, opisujući probleme koje je imao albanski tanker star 45 godina, a koji je zatečen u našim teritorijalnim vodama. Ocijenio je da bi se predloženi tekst trebao uskladiti i s odredbama Barcelonske konvencije čije se odredbe primjenjuju za mediteranske zemlje istočno od Bospora. I po njoj je zabranjeno ispuštanje zauljenih voda iz tankera ili drugih plovila u mora. Podsjetio je zatim da je Hrvatski sabor prošle godine, na prijedlog HSP-a prihvatio prijedlog zaključka da se pokrene diplomatska inicijativa za proglašenje Jadranskog mora posebno osjetljivim područjem Mediterana. Moguće tankerke katastrofe u Jadranu, koji ima plitko more i 1185 otoka, otočića i hridi, donijele bi katastrofalne posljedice za našu zemlju, upozorio je zastupnik Tadić. Potonuće samo jednog tankera značilo bi kraj za turizam, ribarstvo i marikulturu na Jadranu. Da bi se nadoknadi-la moguća šteta trebalo bi proći čitavo desetljeće, a u međuvremenu bi trebalo

zaboraviti na prihode navedenih važnih gospodarskih djelatnosti. Bez obzira na propise kojima se uređuje pitanje odšete, turizam i ribarstvo podnijeli bi nenadoknadive štete. Zato je potrebno vrlo strogo provoditi odredbe i rizične tankere jednostavno isključivati iz našeg akvatorija. Napomenuo je da će HSP uskoro podnijeti u proceduru prijedlog kojim bi Hrvatska trebala istupiti

Ovaj zakonski prijedlog treba harmonizirati i s odredbama Barcelonske konvencije.

iz sporazuma "Družba – Adrija" jer bi se između ostalih rizika, znatno povećao promet tankerima. Trebalo bi ujedno obavijestiti javnost o tome kolika je naša opremljenost u slučaju incidentnih situacija. Da je prema inicijativi HSP-a proglašen gospodarski pojas, hrvatske bi vlasti mogle iz prometa isključivati sva plovila koja ne udovoljavaju najvišim svjetskim standardima kojima se uređuje plovidba tankera. U sadašnjim okolnostima Hrvatska trebala ustrajati na regulativi koja se provodi na rijeci sv. Lovrijenca u Kanadi, na putu od Atlantika prema Velikim jezerima. Ujedno je potrebno formirati Obalnu stražu i službu za izvanredna stanja kako bi se svako plovilo odgovarajuće nadziralo. Ukazao je da se ovakve ustanove ne mogu zamisliti bez službe poput "Brodospasa", koji je prije nekoliko godina privatiziran i više nije u vlasništvu države. Bez mehanizama kojima bi se osigurala provedba zakonskih propisa, bilo bi neozbiljno usvojiti ovakav zakon, upozorio je zastupnik Tadić.

Na kraju izlaganja dao je punu potporu od strane HSP-a, uz zamolbu da se što prije pripremi zakonski prijedlog o Obalnoj straži.

Iz plovidbe isključiti sve rizične tankere

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Anton Peruško**. Podsjetio je na kronologiju donošenja kom-

plementarnih zakonskih odredbi koje je započela prethodna Vlada, te ocijenio da Jadransko more predstavlja najvažniji resurs Republike Hrvatske. Zbog svoje zatvorenosti ovo more je ujedno podložno rizicima pa je potrebno prihvatiti i provoditi sve međunarodne deklaracije i zakonske propise o zaštiti mora. Zbog šteta uzrokovanih tankerskim havarijama, Europska komisija predložila je paket mjera usmjerenih na prevenciju rizika, što je Europski parlament i usvojio. Ovi zakonski propisi poznati su i sadržani pod nazivom Erica 1 i Erica 2. Prethodno se nažalost dogodila havarija tankera "Prestige" koji je prevezio 77 tisuća tona nafte 130 milja od obala Galicije. Ova teška katastrofa pridonijela je da se ubrza donošenje i provedba zakonodavne infrastrukture. Jedna od prvih mjera koja je bila predviđena, odnosila se na postupno isključenje iz plovidbe svih tankera bez dvostruke oplate. Potrebno je da Hrvatska kao i sve jadranske zemlje donesu iste propise kako bi se efikasno zaštitio cjelokupan akvatorij Jadrana.

Prihvatio je amandman predlagatelja, ocjenjujući da su predložene zakonske mjere u ovom trenutku zaista dovoljne. Uz omogućavanje visokih standarda ekološke zaštite, istovremeno je potrebno sačuvati načelo slobodne plovidbe, imajući na umu sve karakteristike Jadranskog mora i obale. Podsjetio je zatim na velike kapacitete gospodarskih terminala u Veneciji, Trstu i Koprnu, kao i terminala Omišalj na Krku. Zbog ovih je visokih brojki potrebno zahtijevati i odgovarajuće kapacitete kojima bi se izgradio sustav obrane od mogućih pomorskih havarija. Budući da se brodarstvo privatiziralo, država mora ustrajati na provođenju zakonskih propisa, te iz prometa isključivati ona plovila koja ne zadovoljavaju postavljene ekološke i sigurnosne standarde. Upozorio je na havariju tankera "Tomislavgrad" u kojemu su stradali pomorci, ali su profiteri nastavili sa svojim radom. Klub zastupnika SDP-a podržava donošenje predloženoga teksta, zaključio je zastupnik Peruško na kraju izlaganja.

Dodatna zaštita unutar zaštićenih zona

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Zlatko Tomčić**. I on je na početku izlaganja podsjetio na uredbu prethodne Vlade, ocjenjujući da se time potvrđuje zrelost i narasla svijest o potrebi stvarne zaštite mora. Hrvatska mora na djelotvoran način zaštititi svoje najveće prirodno bogatstvo, pa je logično da se ustrajava na dvostrukoj oplati tankera. Upozorio je međutim, da postoji potreba donošenja zabrane uplovljavanja u teritorijalne vode i zaštićenu ekološko-ribolovnu zonu. Slične propise imaju i Italija i Slovenija, pa bi i

Hrvatska mora djelotvorno zaštititi svoje najveće prirodno bogatstvo – Jadransko more.

Hrvatska morala zaštititi svoja područja. Upozorio je na opasnost koja prijeti od tankera koji plutaju na određenom području čekajući da se javi najpovoljniji kupac, a ponekad se brodovi zbog raznih razloga i napuštaju. Iako se ova opasnost može činiti minimalnom, Hrvatska mora zaštititi svoje teritorijalno more i zaštićene zone, upozorio je zastupnik Tomčić. Pojasnio je zatim smisao predloženog amandmana HSS-a, te konstatirao da će se samo dosljednim provođenjem propisa sačuvati Jadransko more. Podsjetio je i na važan događaj iz 1993. godine, kada je kao tadašnji ministar za zaštitu okoliša i graditeljstvo Republike Hrvatske, na Malti primio priznanje za najčišće more na Mediteranu. Zatražio je da se još jednom razmotri prijedlog HSS-a, držeći da će njegovim usvajanjem ovaj zakonski prijedlog naići na jednoglasnu podršku u Saboru.

Treba provesti vlastite zakonske propise

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a govorio je zastupnik **Radimir Čačić**. Smatra da se nitko u Saboru ne

dvoumi o potrebi donošenja ovog Zakona, budući da je na tragu ranije donesene Uredbe, te da se time u potpunosti približavamo propisima Europske unije po tom pitanju. Podsjetio je zatim i na amandmane koje je zajedno sa zastupnikom **Željkom Pecekom (HSS)** podnio na matičnom Odboru, a koji su bili na tragu onih amandmana o kojima je prethodno govorio zastupnik Tomčić. Ovi se prijedlozi svode na dodatak kojima bi se na odgovarajući način uredila i plovidba teritorijalnim morem i zaštićenim ekološko-ribolovnim pojasom. Podsjetio je zatim na atmosferu koja je u Saboru vladala kada se donosila odluka o proglašenju suvereniteta hrvatske države nad ekološko-ribolovnim pojasom. Tada su oporbene stranke smatrale da se tim činom ide ispod razine nacionalnog interesa, a tadašnja saborska većina proglašavana je izdajnicima hrvatskog naroda. Situacija se danas radikalno promijenila, jer saborsku većinu tvori HDZ, HSLs i DC, dakle prijašnja oporba, pa se može govoriti o potpunoj promjeni pozicija. Smatra da bi se i prilikom donošenja rečenog zakonskog teksta trebala uvažiti činjenica da je Sabor donio odluku o proglašenju ekološko-ribolovnog pojasa. Ne smije se dozvoliti niti najmanja mogućnost rizika da se recimo zbog incidenta uništi turistička djelatnost. Svi smo u današnjoj ekonomskoj situaciji svjesni golemog značenja ove djelatnosti, pa je turizam točka na kojoj Hrvatska prolazi ili pada.

Ne smijemo zbog straha pred međunarodnom zajednicom izbjegavati vlastite zakonske propise oko zaštite navedene zone, zaključio je zastupnik Radimir Čačić.

Pravo neškodljivog prolaza

Zatim je riječ ponovno dobio državni tajnik **Branko Bačić** i odgovorio na dio postavljenih pitanja. On je upozorio da je Vlada u članku 52. predloženoga Zakona, potvrdila činjenicu da je Hrvatski sabor donio ekološko-ribolovni pojas i da odredbe tog zakona tražimo i primjenjujemo i u navedenom Zakonu. Prema tome, Hrvatska Vlada ne bježi od

ove činjenice, a upravo ovih dana radi se i na donošenju Odluke o učinkovitom nadzoru ribolovno-ekološkog pojasa o čemu će ubrzo biti upoznat i Hrvatski sabor. Vlada ima namjeru da od 3. listopada kontrolira čitav ribolovno-ekološki pojas. Ova Vlada nije željela ograničavati najvažnije pravo na moru, koje se odnosi na pravo neškodljivog prolaza i to iz razloga kako ovim zakonom ne bi došli u određenu konfrontaciju s Međunarodnom pomorskom organizacijom. Podsjetio je zatim da su Španjolska i Francuska imale problema s Međunarodnom pomorskom organizacijom i Europskom zajednicom upravo zbog donošenja otežavajućih propisa po tom pitanju. Vlada Republike Hrvatske podnijela je isti prijedlog kao i susjedna Italija i Slovenija prema kojemu niti jedan tanker koji uplovi u Jadran ne smije uploviti niti u jednu luku izuzev luke iskrcaja. Osim toga, cijeli je Jadran podijeljen u 4 sektora i svaki se brod mora najavljivati lukama koje nadziru ove sektore u Brindiziju, Baru, Rijeci i Anconi. To su dovoljna jamstva da se ova plovila upućuju u najavlvenu luku. Zbog navedenih razloga ocijenili smo da brodovi koji uplovljavaju u Jadran imaju pravo na korištenje neškodljivog prolaza, te ne smiju plutati, a postojeći propisi u punoj mjeri štite i navedene teritorijalne zone. Smatra da je svojedobno ipak trebalo donijeti odluku o proglašenju cjelovitog gospodarskog pojasa. Međutim, i sadašnja Vlada uvažava postojeće stanje kao i činjenicu da postoji ekološko-ribolovni pojas, zaključio je predstavnik Vlade Republike Hrvatske.

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila govorio je zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**. Uvodno je podržavao one argumente koje su u svojim izlaganjima iznijeli zastupnici Tomčić i Čačić, te ocijenio da ni Španjolska ni Francuska nisu podnijele nekakve sankcije zato što su zaštitili svoje more. Upozorio je ujedno da je Jadransko more, kao zatvoreno more u mnogo nepovoljnijem položaju, pa postoji opravdani razlog za dodatnu zaštitu. Zatražio je ujedno od Vlade da navede koje je diplomatske mjere poduzela kako bi se osigurala potpuna zašti-

ta interesa. Procijenio je istovremeno da Vlada varira vlastite kriterije oko ekološko-ribolovne zone s obzirom na unutrašnju i vanjsku upotrebu, te nedovoljno ističe pravo naše države na zaštitu vlastitog područja. I on je ukazao na sve opasnosti i probleme koji bi se nagomilali u slučaju da se dogodi havarija samo jednog tankera. Pravo neškodljivog prolaza ne treba narušavati, ali se treba izričkom navesti zabrana uplovljavanja u druge luke osim luke iskrcaja. U tom je slučaju potrebno zaštititi teritorijalno more i ekološko-ribolovnu zonu kako bi se brod mogao odmah zaustaviti. Predložio je Vladi da još jednom razmisli o predloženoj odredbi, odnosno da tu odredbu provjeri i putem diplomatskih aktivnosti. Smatra ujedno da su navedene kaznene odredbe od 500.000 kuna za brodarku preniske, pa postoji opravdana bojazan od mogućeg narušavanja propisanih zakonskih odredbi, zaključio je zastupnik Stazić.

Na odgovarajući način treba urediti sigurnu plovidbu teritorijalnim morem i ekološko-ribolovnim pojasom.

Za riječ se zatim javila i zastupnica mr.sc. **Alenka Košiša Čičin - Šain (HNS)** te predloženi zakonski tekst pozitivno ocijenila. Ipak, ocijenila je da se njime ne reguliraju sve situacije, pa bi trebalo proširiti ingerenciju zaštite i na onaj dio koji se odnosi na teritorijalno more i ekološko-ribolovni pojas. Ovakvi bi postupci bili potpuno opravdani, imajući u vidu da će se predloženi propisi realizirati u periodu do 2015. godine. Moramo biti svjesni činjenice da se nafta često puta kupuje na otvorenom tržištu, pa tankeri provedu u plovidbi ili stajanju dio vremena kako bi pro našli najpovoljnijeg kupca. Kako bi se onemogućili rizici ove vrste, potrebno je zakonski onemogućiti uplovljavanje u navedene zone. I ona je zatim ukazala na velike rizike koji prijete turizmu i ribolovnom sektoru u slučaju havarije,

pa su tim više potrebne cjelovite mjere zaštite našeg područja. I naši bi susjedi onda mogli zakonski urediti slične propise u svom zakonodavstvu, zaključila je zastupnica.

U ime Kluba zastupnika HNS-a u 5-minutnoj je raspravi govorio zastupnik **Radimir Čačić**, te uvodno pojasnio proceduru oko tankera koji plutajući čekaju najpovoljnijeg kupca. Tržišna utakmica u opskrbi naftom ima mnoge prednosti, ali i pojedine mane. Ta se opasnost zrcali u činjenici da su upravo plutajući tankeri zbog svoje dotrajalosti i starosti najčešće i ekološki najopasniji. Napomenuo je zatim da Slovenija, za razliku od Italije neće i ne može zbog poznatih razloga proglasiti odgovarajući ekološko-ribolovni, kao ni gospodarski pojas budućići da nema pravnu osnovu. Podsjetio je zatim da je Slovenija poslala svoj prijedlog međunarodnoj zajednici iz Portoroža u kojem traži da Republika Hrvatska povuče svoju jednostranu odluku. Ovakvu je gestu Slovenije podržala i Italija tražeći da se uredi pitanje ribolova kao uvjet za hrvatski pristup EU. Smatra da nitko od prijevoznika ne bi bio financijski oštećen ukoliko bi Hrvatska zaštitila svoj pomorski pojas, pa ne bi uslijedile tužbe i sporovi koji su bili razlog kažnjavanja Španjolske i Francuske od strane međunarodne zajednice pomoraca. Istovremeno procjenjuje da je ovaj prijedlog dobar i koristan za Hrvatsku u svim mogućim situacijama, pa bi ga svakako trebalo prihvatiti.

Državni tajnik **Branko Bačić** dao je završnu riječ, te napomenuo da je Vlada poduzela određene mjere koje se navode u Barcelonskoj deklaraciji, a koje je u svojoj raspravi izdvojio zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić**. Uređen je dio koji se odnosi na rukovanje opasnim tvarima i plovidbu teretima kroz Jadran. Hrvatskom saboru bit će predloženo na ratifikaciju i materija koja se odnosi na postupanje oko zauljenih i balastnih voda. Neovisno o postupku potpisivanja Konvencije o upravljanju balastnim vodama, mi smo zajedno s Republikom Slovenijom i Republikom Italijom pri Međunarodnoj pomorskoj organizaciji pokrenuli postupak oko utvrđivanja Jadrana osjetljivom

zonom. Ocijenio je da bi ovaj prijedlog mogao biti usvojen već slijedeće godine, što će omogućiti pooštavanje postojećih i donošenje novih mjera zaštite. Neovisno o navedenom procesu, smatra da se pravo neškodljivog prolaza ne može propisati nacionalnim propisom, kako bi se izbjegao konflikt s Međunarodnom pomorskom organizacijom. Dodatnoj zaštiti Jadrana pridonijet će i Državna geodetska uprava koja sredstvima koje subvencionira Kraljevina Norveška, kreće u aerofotogeometrijsko snimanje cjelokupnog pomorskog dobra, koje bi se okončalo izradom katartra pomorskog dobra. Ovaj pilot-projekt već je ranije dogovoren u Zadarskoj županiji. Također se zajedno s Italijom i Slovenijom uređuje sustav odijeljene plovidbe koji će značajno pridonijeti sigurnosti plovidbe Jadranom. Istovremeno se provode radnje oko utemeljenja pravne osobe, agencije ili koordinacije koje bi provodilo sustav nadzora na terenu, zajedno sa čitavom opremom Hrvatske ratne mornarice. Imajući na umu opisane mjere, možemo ocijeniti da ne postoje mogućnosti izigravanja zakonskih propisa. Predloženim zakonskim tekstom Vlada Republike Hrvatske može učinkovito provoditi zaštitu hrvatskih nacionalnih interesa na području Jadrana koji je pod njenom jurisdikcijom, zaključio je izlaganje državni tajnik **Branko Bačić**.

Predsjedavajući je potom napomenuo da će se rasprava nastaviti očitovanjem Vlade oko amandmana koje su podnijeli zastupnici **Tomčić** i **Čačić**, no najprije valja glasovati o zaključcima koje je predložio Klub zastupnika HSS-a. Prema njemu bi se odgodilo glasovanje o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o postupnom isključenju iz plovidbe tankera bez dvostruke oplata do završetka konzultacija o mogućim posljedicama i pravnom aspektu proširenja zabrane uplovljavanja i u teritorijalno more i zaštićeni ribolovno-ekološki pojas izvan međunarodno utvrđenih plovnih koridora. Za predloženi zaključak glasovalo je 44 zastupnika, "protiv" 78, te 4 "suzdržana". To znači da predloženi zaključak nije dobio potreban

broj glasova, odnosno nije usvojen. Pristupilo se zatim očitovanju i o predloženim amandmanima, o kojima se u ime Vlade očitovao državni tajnik Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, **Branko Bačić**.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

1. Prihvaćen je amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se u članku 1. riječ "propisuje" zamjenjuje riječju "uređuje".

2. Nije prihvaćen amandman zastupnika **Radimira Čačića (HNS)** koji je predložio da se u članku 1. iza riječi "Republike Hrvatske" dodaju riječi: "i plovidba teritorijalnim morem i zaštićenim ekološko-ribolovnim pojasom". Državni tajnik nadležnog ministarstva napomenuo je da je Međunarodnom konvencijom o pravu mora, u članku 58. propisano pravo neškodljivog prolaza morem. S druge strane, propisivanje ovakvog zakona regulirale su i Slovenija i Italija. Time tankeri praktično nemaju razloga zbog kojih bi uplovljavali u Jadran ukoliko ne mogu pristati ni u jednu luku. Osim toga, tankeri ne mogu doći u Jadran i plutati jer je našim zakonom propisan sustav obveznog javljanja broda. Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**. On je protumačio neke članke iz navedene Konvencije o pravu mora. Upozorio je da prema odredbama članka 56. države koje imaju gospodarski pojas imaju pravo zaštite i očuvanja morskog okoliša. U postojećim okolnostima smatra da Hrvatska ima pravo onemogućiti prolaz takvim brodovima jer su navedene radnje utemeljene na odredbama Konvencije. I zastupnik **Radimir Čačić (HNS)** potvrdio je ovakvu formulaciju, te je opisao iskustva Francuske i Španjolske oko čuvanja ekoloških i ribolovnih zona. Smatra da bi i Hrvatska trebala iskoristiti postojeću zakonsku infrastrukturu koja je izgrađena u prethodnom sazivu Sabora po tom pitanju. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

3. Prihvaćen je zatim amandman Odbora za zakonodavstvo, kojim se pre-

dlaze da se u članku 2. u uvodnoj rečenici riječi: “upotrebljavani u ovom Zakonu”, zamjenjuju riječima: “u smislu ovog Zakona”. U točki 15. briše se riječ “je” iza riječi “broda”. Predsjedavajući je konstatirao da time ovaj amandman postaje sastavnim dijelom ovog zakona.

4. Prihvaćen je i amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se u člancima 3,4,5,8,9,10. i 13. riječi “i/ili” zamjenjuju riječju “i”.

5. Uz manji ispravak prihvaćen je i slijedeći amandman Odbora. Državni tajnik napomenuo je da se formulacija kojom se mijenjaju riječi – “o njihovoj zastavi pripadnosti”, a koja se odnosi na članak 3. treba glasiti “o zastavi koju viju”, umjesto predložene: “zastavu koju viju”.

6. Nije prihvatio amandman zastupnika **Radimira Čačića (HNS)**, dodajući da je obrazloženje jednako onom prethodnom. Amandmanom je predloženo da se u članku 3. iza riječi “inspeksijski nadzor” dodaju riječi: “i koji plove teritorijalnim morem i zaštićenim ekološko-ribolovnim pojasom”. Podnositelj amandmana napomenuo je da Italija i Slovenija nisu donijele sličan propis pa ga nisu ni mogle imati u svojem zakonu. Iznio je strahovanje da se takvim neodlučnim stavom sadašnja Vlada povlači od onoga što je jedva izborneno u prošlom sazivu Sabora. Inzistirao je da se pristupi glasovanju o predloženoj formulaciji. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

7. Amandmanom Odbora za zakonodavstvo pod rednim brojem 7. predloženo je da se brišu riječi sadržane u članku 4: “te se ne smije ploviti pod zastavom Republike Hrvatske”. Amandman je prihvaćen od strane predlagatelja zakona.

8. Nije, međutim, prihvaćen amandman Kluba zastupnika HSS-a kojim se predlaže drugačija formulacija u članku 4. Predloženo je da se u stavku 1. iza riječi “uplovljavaju” dodaju riječi: “u teritorijalno more, zaštićeni ekološko – ribolovni pojas izuzev međunarodno utvrđenim plovnim putovima za transport nafte i naftnih derivata, te uplovljavati”. Ponuđeno je isto obrazloženje kao i kod ostalih amandmana koji

nisu prihvaćeni. Ujedno je istaknuto da se donošenjem ovakve uredbe u cijelosti usklađujemo s uredbom i direktivom Europske unije. I zbog ovih se razloga ne može prihvatiti amandman Kluba zastupnika HSS-a. U ime podnositelja amandmana govorio je zastupnik **Zlatko Tomčić**, koji je ocijenio da postoji pozitivni i negativni aspekt predložena Zakona. Među pozitivne odrednice ide i činjenica da se do 2015. godine ukida mogućnost plovidbe tankera s jednostrukom oplatom. Negativni aspekt odnosi se na činjenicu što se ne spominju zaštićene zone, odnosno ekološko-ribolovni pojas u Jadranu. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

9. Sa istim obrazloženjem odbijen je i slijedeći amandman zastupnika **Radimira Čačića (HNS)** koji je predložio da se u članku 4. iza riječi “inspeksijski nadzor” dodaju i riječi: “i ploviti teritorijalnim morem i ekološko-ribolovnim pojasom”. Zastupnik je pojasnio smisao podnietog amandmana te upozorio na nedovoljnu zaštićenost mora od strane tankera koji imaju zastarjelu tehnologiju, odnosno jednostruku oplatu plovila. Opasnosti se javljaju i u slučajevima šverca ili da tankeri plutaju na otvorenom moru očekujući poziv najpovoljnijeg kupca. Ne postoje razlozi zbog kojih bi trebali odustati od zaštite našeg mora, upozorio je zastupnik Čačić. Pristupilo se glasovanju, ali ni ovaj amandman nije prošao.

10. **Odbor za zakonodavstvo** predložio je amandman kojim se u članku 5. riječi “njegovoj zastavi” zamjenjuju s riječima “zastavi koju viju”. Vlada je prihvatila ovaj amandman.

11. Nije prihvatila slijedeći amandman kojega je podnio **Klub zastupnika HSS-a** kojim se predlaže da se u članku 5. iza riječi “uplovljavanje” dodaju riječi “u teritorijalno more, zaštićeni ekološko-ribolovni pojas izuzev međunarodno utvrđenim plovnim putovima za transport nafte i naftnih derivata, te uplovljavati”. Zastupnik Tomčić još je jednom apelirao na ostale zastupnike ukazujući na dobre strane predloženog amandmana. Njegovim bi se odbijanjem

Hrvatska dovela u uistinu težak položaj oko ekološke zaštite Jadranskog mora. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije prihvaćen.

12. Predstavnik Vlade nije prihvatio ni slijedeći amandman kojega je podnio zastupnik **Radimir Čačić (HNS)**. Njime se u članku 5. iza riječi “inspeksijski nadzor” dodaju riječi: “i plovidba teritorijalnim morem i zaštićenim ekološko-ribolovnim pojasom”. Zastupnik Čačić dodatnim je riječima pojasnio smisao amandmana. Začudio se istovremenu odbijanju od strane HSLA-a i DC-a budući da su svojedobno zagovarali donošenje cjelovitog gospodarskog pojasa, a danas odbijaju čak i spominjanje Zakona o ekološko – ribolovnom pojasu usprkos koristima koje se nude njegovim provođenjem. Ovakvi stavovi brane se neprincipijelnim političkim argumentima, ocijenio je zastupnik Čačić. Amandman nije prihvaćen. Predsjedavajući je ujedno podsjetio na okolnosti pod kojima se provodi glasovanje, a koje su utvrđene odredbama Poslovnika.

13. Predstavnik Vlade odbio je i slijedeći amandman zastupnika **Radimira Čačića (HNS)** koji je predložio da se u članku 8. iza riječi “inspeksijski nadzor” dodaju riječi: “niti plovidba teritorijalnim morem i zaštićenim ekološko-ribolovnim pojasom”. Ponuđena je ujedno ista argumentacija kao i u ranijim slučajevima kada Vlada nije prihvatila predložene amandmane. Zastupnik Čačić podsjetio je na pojedine detalje iz kronologije donošenja zakonskih odredbi o zaštiti Jadranskog mora, dodajući da zaštita luka ne jamči i ekološku zaštitu mora. Amandman je odbijen većinom zastupničkih glasova.

14. Vlada je prihvatila amandman **Odbora za zakonodavstvo** kojim se riječi u članku 9. “plove pod hrvatskom zastavom” zamjenjuju riječima; “viju hrvatsku zastavu”, a briše se riječ “nepomične”. Ovim je rečeni amandman postao sastavnim dijelom Zakona.

15. Vlada nije prihvatila ni slijedeći amandman kojega je podnio zastupnik **Radimir Čačić (HNS)**. On je pre-

dložio da se u članku 9. iza riječi “inspekcijski nadzor” dodaju riječi “te plovidbe teritorijalnim morem i zaštićenim ekološko ribolovnim pojasom”. Državni tajnik **Branko Bačić** napomenuo je da se zaštita obavlja i temeljem sustava usmjerene plovidbe i obveznog javljanja brodova koji dolaze u Jadran. Zastupnik Čačić ponovno je upozorio na to da su se raniji postupci Sabora i Vlade oko donošenja zaštićenog pojasa proglašavali čak i izdajničkim i sramotnim. Ujedno ocjenjuje da ne postoje razlozi zbog kojih bi se trebalo odstupiti od normi zaštite Jadrana koje su propisane rečenim zakonskim aktom. Pristupilo se glasovanju, ali ni ovaj amandman nije prošao.

16. Vlada je prihvatila zatim i sljedeći amandman **Odbora za zakonodavstvo**. Njime se u članku 10. iza brojke “9” dodaju riječi “ovoga Zakona”.

17. Predstavnik Vlade istaknuo je zatim da je i amandman kojega je poslala **Vlada Republike Hrvatske**, a kojim se u članku 13. stavku 1. iza riječi “upravni i/ili inspekcijski nadzor” stavlja točka, dok se drugi dio rečenice briše, postaje sastavnim dijelom predloženoga teksta.

18. Djelomično je prihvaćen amandman **Odbora za zakonodavstvo** koji se odnosi na članak 13. stavak 11. Odbor je predložio da se iza riječi “kaznit će se” dodaju i riječi “za prekršaj”. Riječ “nepomični” se briše, a brišu se i riječi “ili plovi kroz zaštićeni ekološko – ribolovni pojas”. U stavku 2. riječ “djelo” zamjenjuje se riječju “prekršaj”, a brišu se i riječi “fizička osoba”. Vlada je odbila da se brišu riječi “fizička osoba”, sadržane u navedenom stavku. Sukladno Zakonu o obrtu, obrtnik je fizička osoba, pa tako i fizička osoba može biti vlasnik broda. Predsjedavajući je zatim konstatirao da je amandman djelomično prihvaćen, te povučen u navedenom dijelu. Ostali, prihvaćeni dio postao je sastavnim dijelom zakona.

19. Prihvaćen je naposljetku i posljednji amandman. I njega je podnio **Odbor za zakonodavstvo**, tražeći da se riječ “vrijediti” u članku 14. zamijeni riječju “važiti”.

Nakon ovog glasovanja zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić** zatražio je u ime Kluba zastupnika HSP-a 10 minutnu stanku kako bi se posavjetovali o glasanju što je predsjedavajući i prihvatio. Nakon stanke riječ je dobio zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić** koji je govorio u ime Kluba zastupnika HSP-a. On je napomenuo da je zatražena stanka zato jer je Vlada i parlamentarna većina sustavno odbijala predložene amandmane koji traže da se proširi jurisdikcija Hrvatske za isključenje tankera bez dvostruke oplata i iz zaštićene ekološko – ribolovne zone. Riječ je o tome da se ovim zakonom želi provesti konvencija “MARPOL” koja se odnosi na zagađenje mora, kao i Barcelonska konvencija. Njome se uklanjaju tankeri bez dvostruke oplata iz onog dijela mora nad kojim se prostire jurisdikcija Republike Hrvatske. Podsjetio je da se nitko nije protivio prijedlogu Kluba zastupnika HSP-a iz 2001. godine kada se raspravljalo o gospodarskom pojasu. Zajednički je formirano povjerenstvo te utvrđeni zaključci kojim je potvrđena zajednička briga za očuvanje Jadranskog mora i zaštite interesa naših ribara. Komentirao je zatim odredbu sadržanu u članku 68. Konvencije o pravu mora koja doduše govori o pravu na neškodljiv prolazak u gospodarskom pojasu, ali i o pravu države da štiti okoliš mora u navedenom području. Upozorio je na složenost plovidbe Jadranom, imajući na umu nepredvidive morske struje, gust promet, te mogućnost sudara, havarije ili diverzije nad tankerima. Ukoliko se nezgode dogode u zaštićenim zonama, onda možemo intervenirati onog trenutka kada tanker uđe u ovu zonu. Kad već imamo postojanje ekološko – ribolovne zone, onda želimo i dosljednu zakonsku primjenu do posljednjeg zarez-a, istaknuo je zastupnik Tadić.

Neshvatljivo je da Vlada odbija sve amandmane iz oporbe koji su išli za proširenje jurisdikcije na zaštićenu zonu, a posebno zabrinjava da se Vlada po svoj prilici povlači pred pritiskom Italije i Slovenije, o čemu je pisao i jučerašnji slovenski list “Dnevnik”. Smatra da se ovim Hrvatska dovodi u ponižavajući

položaj i pristaje na pritiske iz Italije i Slovenije. Hrvatska se može pozvati na članke 279. i 287. iz Konvencije o pravu mora koji govore o rješavanju svih sporova mirnim putem odnosno arbitražom na Međunarodnom sudu za pravo mora u Hamburgu. U ovoj situaciji smatramo krajnje neprihvatljivim glasovati o ovom Zakonu dokle god ne završe “famozni tripartitni razgovori koji bi se trebali tijekom travnja voditi u Puli”, zaključio je zastupnik Tadić. Ujedno je zatražio i očitovanje Vlade prema kojemu bi Hrvatska odustala od i ovako krnjeg gospodarskog pojasa u vidu zaštićene ekološko – ribolovne zone.

U ime Kluba zastupnika HNS-a govorio je zastupnik **Radimir Čačić**. On je upozorio da je nevjerojatno da Vlada tako brzo zaboravlja na postojanje Zakona o ekološko – ribolovnom pojasu. Tada su postojali ozbiljni pritisci koji su otežavali njegovo prihvaćanje. Pozivali smo se i na iskustva i praksu Francuske i Španjolske koje su proglasile ekološku, odnosno ribolovnu zonu. To je bio minimum zaštite kojega smo ostvarili, a dobro bi bilo da smo mogli ostvariti i maksimum koji se odnosi na proglašenje gospodarskog pojasa. Nema razloga da Hrvatska odustane od puno kvalitetnijih rješenja koja su utemeljena na međunarodnom pravu. Predložio je da se ova odluka prenese na hrvatske građane koji bi o postojećim dvojabama presuđivali institutom referendumu. Upozorio je i na slabosti ove Vlade koja nije sposobna rješavati predstojeće izazove, a svoje je prethodnike prozivala izdajnicima. Potvrdio je da se sada traži primjena postojećih hrvatskih zakona, kako bi se zaštitio hrvatski Jadran i demantirale glasine o tome kako podliježemo pritiscima. Ovo je gospodarska tema koja se odnosi na budućnost zemlje i nadolazećih naraštaja, a mi samo tražimo primjenu hrvatskih zakona koji se odnose na zaštitu našeg dijela Jadrana. Zatražio je ujedno pojedinačno glasovanje kako bi se vidjelo “tko stoji iza hrvatskih interesa, a tko ih prodaje za malo vlasti”. Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Luka Bebić (HDZ)**. Podsjetio je zastupnika Čačića

da je prijašnja Vlada donijela Uredbu koja se sada želi pretočiti u Zakon. Istovremeno je tadašnji Sabor potvrdio Uredbu Vlade Republike Hrvatske u kojoj je sjedio i zastupnik Čačić.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Slavko Linić**. On smatra da će Klub zastupnika SDP-a biti suzdržan u trenutku glasovanja. Smatra da je svaka vrsta zaštite važna za Jadran, a osobito za njegov sjeverni dio gdje ima nekoliko naftnih terminala. I on je podsjetio na ranije okolnosti i odluke oko zaštite ekološko-ribolovnog pojasa, ocjenjujući da je u onom trenutku to bio politički maksimum. Zatražio je da se u predloženi tekst ugrade postojeće zaštitne odredbe, jer se time neće oslabjeti pozicija Vlade Republike Hrvatske u odnosu na strane partnere. Zbog svih navedenih okolnosti, možda bi ipak bilo najbolje da predlagatelj povuče predloženi zakonski tekst kako se ne bi prihvaćala polovična rješenja.

Zastupnicima se ponovno u ime predlagatelja obratio državni tajnik **Branko Bačić**, ponovivši da se ovaj zakon gotovo u cijelosti temelji na Uredbi koju je donijela prethodna Vlada. Isti argumenti i ista pravna stajališta dijeli i sadašnja Vlada koja u ovom trenutku nastoji naše zakonodavstvo u cijelosti uskladiti sa zakonodavstvom EU. Temeljni razlog za donošenje ovog Zakona odnosi se na zaštitu Jadrana od mogućeg onečišćenja s brodova. I ovaj se zakonski tekst oslanja na odredbe međunarodne Konvencije o zaštiti od onečišćenja s brodova i tankera. Prema predloženim odredbama, onaj brod koji ne zadovoljava zakonske uvjete, praktično ne može uploviti niti u jednu hrvatsku luku. Istovremeno, on ne može plutati niti se zaustavljati u Jadranu, jer postoji sustav usmjerene plovidbe i obveza javljanja nadležnim kapetanijama. Time je ovaj Zakon usklađen s Međunarodnom pomorskom organizacijom, odnosno s konvencijama koje je ona donijela. Podsjetio je ujedno da je sadašnja Vlada 12. ožujka osnovala Međuresornu radnu skupinu za predlaganje konkretnog rješenja punog učinkovitog nadzora zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa. Ovu radnu skupinu

sačinjavaju Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo obrane i Ministarstvo europskih integracija. Izrađen je i prijedlog kojim se pristupa utemeljenju Obalne straže čija se temeljna zadaća odnosi na nadzor i kontrolu zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa. To najbolje demantira ranije iznesene tvrdnje kako ova Vlada tobože namjerava odustati od zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa, upozorio je državni tajnik Bačić. Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica mr.sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)**. Ispravila je netočan navod u dijelu u kojem se govorilo da brodovi nemaju interesa uplovjavati u Jadransko more. Zna se da brodovi često puta znaju plutati i po godinu dana čekajući da se javi najpovoljniji kupac njihovog tereta. Za ispravak se javio i zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Smatra da je državni tajnik potvrdio da tanke-ri s jednostrukom oplatom mogu uploviti u Jadran i vratiti se, što je određeni paradoks. Drži da ne mogu neome- tano plutati. Odbio je ujedno tvrdnje da se zastupnici oporbe na ovoj temi prepuštaju politikanstvu, upozoravajući da je potrebno dosljedno štiti nacionalne interese i na ovom pitanju.

Ponovno je govorio državni tajnik **Branko Bačić** koji je precizirao ranije iznijete stavove. Brodovi, kaže, moraju slijediti shemu usmjerene plovidbe, bez zaustavljanja sve do luke odredišta, a zatim se vratiti natrag. Ponovio je da brodovi ne mogu ipak plutati Jadranom. Nije iznio ocjenu o tobožnjem politikanstvu, već je podsjetio da se nedavno u okviru rasprave koja se odnosila na Prijedlog zakona o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet od zastupnika Peruška čula konstatacija da se Klub zastupnika SDP-a ne želi baviti politikanstvom, te da će podržati ovaj Zakon i njegovo usvajanje. Predsjedavajući je nakon ovog obrazloženja potvrdio da se sada pristupa pojedinačnom glasovanju, sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HNS-a.

Prethodno je riječ zatražio zastupnik **Zlatko Tomčić (HSS)** tražeći kratku

stanku zbog potrebe stranačkih konzultacija. Nakon stanke zastupnik Tomčić je napomenuo da su se poslužili odredbama Poslovnika kako bi još jednom upozorili na značaj predstojećeg glasanja, odnosno potrebe da se pristupi cjelovitom i sveobuhvatnom poslu zaštite Jadrana od strane potencijalnih zagađivača. Ponovio je da Jadransko more predstavlja najvažniji hrvatski resurs koji se mora odgovarajuće zaštititi, te podsjetio na okolnosti prilikom donošenja odluke o proglašenju ekološko-ribolovne zone u prethodnom saborskom sazivu, kao i na ulogu HSS-a u tom važnom poslu. Tom je prilikom tadašnja oporba žestokim riječima i epitetima napala predlagatelje ove odluke, a danas se osporava provedba i tog minimuma koji ipak sadrži 95% sadržaja isključivog gospodarskog pojasa.

Zbog svih navedenih slabosti zatražio je od predlagatelja da se odustane od glasanja, odnosno da se ipak prihvate sugerirane mjere zaštite navedene u predloženim amandmanima.

Predsjedavajući je zatim rezimirao dosadašnji tijek oko provedene procedure predloženoga zakonskog teksta, te napomenuo da je provedena rasprava i glasovano o podnijetim amandmanima. Također se glasovalo i o prijedlogu Zaključka Kluba zastupnika HSS-a da se odgodi glasanje, a predloženi zaključak nije prihvaćen. Vlada i parlamentarna većina za predloženi zakonski tekst snose odgovornost, te se može pristupiti poimeničnom glasanju. Tajnica plenarne sjednice Jadranka Blažević prozivala je sve zastupnike po abecednom redu, a nakon provedene procedure poimeničnog glasanja, predsjedavajući je konstatirao da je za Konačni prijedlog ovog zakona, s prihvaćenim amandmanima, glasovalo 77 zastupnika, "protiv" 47, uz 6 "suzdržanih". Time je većinom glasova donesen Zakon o postupnom isključenju iz plovidbe tankera bez dvostruke oplata u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O JAMSTVU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE INVESTICIJSKE BANKE ZA FINANCIRANJE PROJEKTA IZGRADNJE PLINOVODNOG SUSTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ, INVESTITORA PLINACRO D.O.O.

Izgradnja kapitalnog objekta infrastrukture u Hrvatskoj

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli predloženi zakon kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske po hitnom postupku. Da je riječ o izuzetno značajnom projektu izgradnje kapitalne infrastrukture, ocijenili su svi zastupnici koji su sudjelovali u raspravi. Njime se ujedno osigurava energetska budućnost Republike Hrvatske, te izgrađuje plinifikacijski sustav na velikom području zemlje, a pozitivne rezultate osjetit će ne samo gospodarski sustav, već i ostali poslovni subjekti te mreža kućanstava.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog po hitnom je postupku podnijela Vlada Republike Hrvatske, ocjenjujući da za ovakvu odluku postoje razlozi utvrđeni Poslovníkom. U uvodnom dijelu teksta govori se o detaljima vezanim uz Europsku investicijsku banku (u daljnjem tekstu EIB). Istovremeno se dodaje da je ova banka osnovana 1958. godine Rimskim sporazumom Europske zajednice i predstavlja financijsku instituciju Europske unije sa sjedištem u Luksemburgu. Članice EIB-a su države EU i njih svih petnaest, prema svojoj ekonomskoj snazi uplaćuju kapital u Europsku investicijsku banku. Ukupni upisani kapital iznosi 100 milijardi EUR-a, a glavni ciljevi banke odnose se na jačanje gospodarski manje razvijenih dijelova EU. EIB prvenstveno financira projekte unutar EU, a potom i projekte i izvan granica Unije ukoliko povolj-

no utječu na jačanje europskih integracija. Tako EIB ima mandat za odobravanje zajmova i u državama srednje i istočne Europe i određenim mediteranskim državama koje su zatražile članstvo u EU, te državama Euro-mediteranskog partnerstva. Ova banka spada u red financijskih institucija s najpovoljnijim uvjetima za zaduživanje jer ne zaračunava dodatne naknade. Trenutno promjenjiva polugodišnja kamatna stopa na EUR iznosi 2,38%, fiksna kamatna stopa na EUR na razdoblje od 10 godina iznosi 4,33%, a na razdoblje od 15 godina 4,27%.

Nakon uspostavljanja diplomatskih odnosa s tadašnjom Europskom zajednicom, Hrvatska je od 1992. godine započela suradnju s EIB te su uređeni načini i uvjeti preuzimanja i podmirivanja obveza po zajmovima međunarodnih financijskih institucija dodijeljenih korisnicima sa sjedištem u Hrvatskoj za čije otplate je ona preuzela obveze temeljem ranije danih jamstava bivše SFRJ, a u koje su uvršteni i zajmovi EIB. Sukladno tim propisima zajmoprimci su uredno otplaćivali dospjele obveze prema EIB-u i koristili preostala nepovučena sredstva zajma.

Nakon što je Hrvatskoj u Bruxellesu uručen Načrt protokola o financijskoj suradnji s EU, ostvareni su prvi preduvjeti za dobivanje financijske podrške EU u vidu dugoročnih zajmova EIB-a. Nakon što je Vijeće ministara Europske unije 7. studenoga 2000. odobrilo mandat EIB-u da financijski podupre infrastrukturne projekte i projekte razvoja privatnog sektora u Hrvatskoj, već 13.

prosinca 2000. godine Hrvatska i EIB sklapaju Okvirni sporazum koji uređuje aktivnost EIB-a u Hrvatskoj. Na temelju Okvirnog ugovora, Odbor guvernera EIB-a odobrio je davanje zajmova za investicijske projekte u Hrvatskoj i time konačno omogućio vođenje pregovora i sklapanje prvih ugovora o zajmovima. U okviru sklapanja Okvirnog sporazuma, potpisano je ukupno 12 zajmova, od čega 8 javnih i 4 privatna, u ukupnom iznosu od 446 milijuna EUR-a. U pripremi se nalaze slijedeći dugoročni novi zajmovi: Projekt zaštite od onečišćenja voda na priobalnom području, Projekt komunalne infrastrukture II. za područja od posebne državne skrbi, pogranična područja i brdsko-planinska područja, zajmovi za državno jamstvo: hrvatskim cestama za izgradnju koridora X Županja – Lipovac, i globalni zajam HBOR-u, te zajmovi privatnom sektoru: globalni zajam Zagrebačkoj banci.

U skladu s Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 29. listopada 2003. godine o davanju suglasnosti za sklapanje Ugovora o financiranju između EIB-a i trgovačkog društva Plinacro d.o.o. za financiranje Projekta izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj, te Odlukom Vlade Republike Hrvatske o pokretanju postupka za sklapanje Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za financiranje projekta izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj, ovlašteno izaslanstvo obavilo je 17. i 18. studenoga 2003. godine u Zagrebu završne pregovore s EIB-om o navede-

nom Ugovoru o financiranju i Ugovora o jamstvu. Vlada Republike Hrvatske je 11. prosinca iste godine donijela Zaključak kojim se prihvaća Izvješće o završnim pregovorima za sklapanje Ugovora o jamstvu, te ovlastila ministra financija da potpiše navedeni Ugovor o jamstvu. Ugovor o jamstvu potpisao je 16. prosinca 2003. godine ministar financija Mato Crkvenac. Istog dana direktor društva Plinacro d.o.o. Darko Karačić potpisao je Ugovor o financiranju, dok je u ime EIB-a oba ugovora potpisao gospodin Emanuel Maravic. Zakonom se potvrđuje Ugovor o jamstvu za zajam EIB-a društvu Plinacro d.o.o. u iznosu od 90 milijuna EUR-a namijenjen financiranju Projekta izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj investitora Plinacro d.o.o. Trgovačko društvo Plinacro d.o.o. kojemu je jedini vlasnik Republika hrvatska osnovano je 19. siječnja 2001. godine. Kreditom EIB-a financirat će se dio Projekta izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj u iznosu od 90 milijuna EUR-a, dok ukupna vrijednost projekta iznosi 187 milijuna EUR-a.

U nastavku predloženoga teksta donosi se specifikacija opisanog zajma, te napomena u kojoj se utvrđuje da se Republika Hrvatska kao jamac obvezala jamčiti za uredno i pravodobno plaćanje svih iznosa koji dospijevaju po Ugovoru. S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, predloženo je da se ovaj Prijedlog zakona raspravi i prihvati po hitnom postupku, objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravio je predloženi tekst i podupro njegovo donošenje, a na tekst Konačnog prijedloga podnio amandman. Njime se predlaže izmjena nomotehničke naravi u članku 4., odnosno da se riječi: “ o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke”, zamijene riječima; “iz članka 1. ovoga Zakona”.

Odbor za financije i državni proračun o predmetnom je Zakonu raspravljao na temelju svoje nadležnosti kao matično radno tijelo. Odbor je saslušao

uvodno izlaganje predstavnika Vlade, te jednoglasno podržao njen prijedlog da se predloženi zakon donese po hitnom postupku. Nakon toga je podržao i predmetni Projekt izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj koji je od posebnog ekološkog značaja i pridonosi njenom ravnomjernijem regionalnom razvoju.

Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za financiranje Projekta izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj, investitora Plinacro d.o.o.

RASPRAVA

Uvodno je u ime predlagatelja govorila državna tajnica Ministarstva financija **Martina Dalić**. Napomenula je da se radi o jamstvu Republike Hrvatske investitoru Plinacro d.o.o. u iznosu od 90 milijuna EUR-a. Ova su sredstva namijenjena za izgradnju plinovodnog sustava središnjeg i istočnog dijela Hrvatske i plinovodni sustav Pula – Karlovac. Rok otplate zajma iznosi 20 godina, poček 5 godina, a povlačenje u deset obroka, istaknula je državna tajnica.

Nastavljen je važan projekt bivše Vlade

Zatim je u ime Kluba zastupnika SDP-a govorio zastupnik **Slavko Linić**. Napomenuo je da će podržati predloženi zakonski tekst, ujedno izražavajući zadovoljstvo što je nastavljen jedan od projekata bivše Vlade. On je izuzetno značajan za energetska stabilnost Republike Hrvatske, a njime se održava investicijsko tržište, kao i stopa rasta u gospodarstvu. Upozorio je da znatnu poteškoću predstavlja i nejednaka regionalna razvijenost Republike Hrvatske. Plin kao najčišći i najjeftiniji energent, omogućava brži gospodarski rast pa je potrebno obaviti plinifikaciju na navedenom području. Realizacijom ovog projekta daje se potpora i ukupnom gospodarskom razvoju države, kao i privlačenju novih investicija. To nije samo

ulaganje u magistralne plinovode već i u cijelu INU koja ispituje potencijalne nove bušotine. Time se daje potpora i novim distributivnim tvrtkama, koje će omogućiti uvođenje plina i u najveći dio hrvatskih gradova i županija. Da bi ova investicija od 190 milijuna EUR-a bila interesantna za banke i da se pokaže odgovornost hrvatske države, trebalo

Ovaj je projekt izuzetno značajan za energetska stabilnost Republike Hrvatske.

je osigurati redovite izvore financiranja. To je motiviralo bivšu Vladu da razmotri sustav formiranja cijena i osiguravanje izvora za transport plina. Plinacro ima svoje redovite prihode na transportu, a oni jamče povrat investicije i samostalnost u odnosu na Državni proračun. Podsjetio je zatim i na značaj Željezare Sisak koja se specijalizirala za proizvodnju potrebnih plinskih sustava, čime si osigurava posao za sljedećih 30 godina. Ovaj projekt omogućit će da napokon prestanu i problemi oko nesmetanog rada Tvornice umjetnih gnojiva u Kutini, koja je veliki potrošač ovog energenta, pa su se tijekom zime znale događati i neugodne redukcije oko isporuke plina i umjetnog gnojiva potrošačima. Predloženim se ulaganjima stvaraju jedinstvene cijene, te se napokon okrećemo domaćim izvorima energije, budući da se plin u velikom postotku do sada uvezio. Drugim riječima, provođenje ovog projekta pokazat će pozitivne učinke i na području platne bilance i naših rezultata robne razmjene s inozemstvom. Zaključio je da bi Vlada trebala ponovno razmisliti kako da se provede i projekt modernizacije Hrvatskih željeznica, budući da su posredne koristi evidentne i višestruke.

Važna karika u gospodarstvu zemlje

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Luka Roić**. On je uvodno ocijenio da se radi o izuzetno kva-

litetnom Zakonu jer uvođenje prihvatljivih energenata i plinifikacija predstavlja važnu kariku u ukupnom gospodarstvu zemlje. Poznato je da su svi drugi energenti skuplji i nema ih u dovoljnoj količini. Predložio je da se i južni dio Hrvatske uključi u izgradnju ove energetske mreže jer se time potiču i nove investicije. Važno je što su osigurani jedinstveni izvori financiranja, pa treba ostvariti i jedinstvenu cijenu plina na čitavom području. Ocijenio je da bi donošenje rečenog zakonskog propisa, trebale podržati sve političke snage u Saboru.

Provodi se postupna plinifikacija cijele Hrvatske.

Zastupnik dr.sc. **Mato Crkvenac (SDP)** ocijenio je da pozitivnom odlukom Hrvatski sabor potvrđuje značajan ugovor o jamstvu. Time se ujedno donosi odluka o plinifikaciji čitave Hrvatske i postupno se izgrađuje kapitalno važni objekt infrastrukture. Ovime se stvaraju preduvjeti za ukupni gospodarski razvoj zemlje i njenu cjelokupnu valorizaciju. Govorio je zatim o magistralnim smjerovima regionalne mreže, koja bi trebala obuhvatiti cjelokupan prostor Republike Hrvatske. Dobro je što su riješena i sva pitanja vezana uz financijski spektar, budući da predloženi model ni po čemu ne opterećuje Državni proračun. Ovdje je naprosto riječ o jednom povoljnom zajmu Europske investicijske banke pa se bez ikakvog opterećenja zatvara cjelokupna financijska konstrukcija. Smatra da će on ujedno pomoći gospodarsku i demografsku revitalizaciju slabije razvijenih podru-

čja poput Baranje, Like i Dalmatinske zagore. Projekt plinifikacije ima svoje značenje i na ekološkom polju, te predstavlja i značajan geostrateški iskorak budući da omogućuje hrvatsku samostalnost i suverenost i na ovom važnom području.

Kada se spoji čitav sustav bit ćemo preko Italije povezani i s afričkim dijelom Mediterana pa se otvaraju i dodatni značajni poslovi i projekti. I on je ocijenio da će se prilikom glasovanja pokazati da su zastupnici jedinstveni u podršci rečenom zakonskom tekstu.

Potrošnja energenata stalno će rasti

Posljednji se za raspravu prijavio zastupnik dr.sc. **Ljubo Jurčić (neovisni)**. Govorio je o korisnim aspektima provođenja plinifikacije, ocjenjujući da će se korist moći uočiti i unutar cjelokupnoga gospodarskoga sustava. Usporedio ga je po svom značaju s gradnjom magistralnih cestovnih pravaca koji će povećati proizvodnju i transport roba i usluga. Da bi došlo do povećanja opsega proizvodnje, država mora izgrađivati infrastrukturne, energetske i druge preduvjete, te otklanjati sve administrativne prepreke na tom razvojnom putu. Plin nije samo energent, već predstavlja i važnu sirovinu odnosno komponentu u određenim proizvodima o čemu najbolje svjedoči i Petrokemija u Kutini. Također treba imati u vidu da razvoj novih tehnologija na bazi korištenja plina, stvara nove mogućnosti efikasnijeg i sigurnijeg korištenja energije u skoroj budućnosti. Očekuje se da će potrošnja energenata stalno rasti, a posebice u privredi. Procjenjuje se ujedno, da bi domaća

potrošnja plina, sa sadašnjih 2,7 milijardi mogla narasti na 6,6 milijardi kubnih metara. Očekuje se porast potrošnje i u kućanstvima pa je potrebno osigurati razvoj plinske infrastrukture. Projekt plinifikacije koji je pokrenut prije dvije godine, pokazuje da je kvalitetno osmišljen u svim segmentima, od organizacije do financijske konstrukcije. Prema ovom projektu trebalo bi okončati plinifikaciju cjelokupne Hrvatske do 2011. godine. Ocijenio je da bi trebalo ukloniti poteškoće koje mogu biti administrativne naravi, zaključujući da rečeni projekt treba u potpunosti podržati.

Projekt plinifikacije kvalitetno je osmišljen u svim segmentima.

Zastupnicima se zatim u završnoj riječi obratila državna tajnica Ministarstva financija **Martina Dalić**. Podsjetila je na amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se nomotehnički uređuje članak 4. ovog Zakona. Predloženo je da se brišu riječi: "o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke" i zamjenjuju riječima iz članka 1. ovoga Zakona. Napomenula je da Vlada prihvaća ovaj amandman. Ovim je ujedno zaključena rasprava.

Jednoglasnom odlukom zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za financiranje Projekta izgradnje plinovodnog sustava u Republici Hrvatskoj, investitora Plinacro d.o.o., u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanom.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O JAMSTVU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ ZA PROJEKT ENERGETSKE UČINKOVITOST

Opskrba energijom na ekološki održiv način

Predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske.

Vlada Republike Hrvatske prihvatila je amandmane Odbora za zakonodavstvo. Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su, u hitnom postupku, prihvatili Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD) za projekt energetske učinkovitosti, u tekstu predlagatelja.

Zakonom se potvrđuje Ugovor o jamstvu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za zajam ugovoren između IBRD-a i HEP-a d.d. za Projekt energetske učinkovitosti. IBRD će svojim financijskim sudjelovanjem u Projektu prvenstveno omogućiti razvoj tržišta i opskrbu energijom na ekološki održiv način po realnim, ali socijalno prihvatljivim cijenama. Koristi od provedbe Projekta za Hrvatsku su višestruke, od energetskih, ekoloških, te gospodarskih i društvenih. Projekt će pomoći Vladi RH u ispunjavanju međunarodnih obveza vezanih uz područje energetike i zaštite okoliša.

Zajmom HEP-u za koji je Vlada RH izdala jamstvo financirat će se niz projekata energetske učinkovitosti kod krajnjih potrošača električne i toplinske energije.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se uvodnim obrazloženjem pred-

stavnika predlagatelja, mr. sc. **Martine Dalić**, državne tajnice Ministarstva financija.

Gospođa Dalić podsjetila je da je Ugovor o jamstvu potpisan 10. studenoga 2003. godine, a radi se o jamstvu za zajam od 4,4 milijuna eura. Zajmoprimac je Hrvatska elektroprivreda, rok otplate zajma je 10 godina, poček 4 godine. Ovim će se sredstvima omogućiti razvoj tržišta za projekt energetske učinkovitosti u potrošnji električne i toplinske energije, a služiti će kao osnova za izvedbu niza projekata energetske učinkovitosti kod krajnjih potrošača.

Modernizirat će se i rekonstruirati zgrade, postrojenja, oprema, u cilju smanjenja potrošnje električne energije i troškova za tu energiju.

RADNA TIJELA

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Zakonu kao matično radno tijelo. Uvodno je predstavnik Vlade RH istaknuo kako se ovim zakonom potvrđuje Ugovor o jamstvu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za zajam, ugovoren između IBRD-a i HEP-a d.d. za Projekt energetske učinkovitosti, u iznosu od 4,4 milijuna EUR-a, s rokom otplate od 10 godina i početkom od 4 godine.

Projekt energetske učinkovitosti pomoći će Vladi RH u ispunjavanju međunarodnih obveza vezanih uz područje energetike i zaštite okoliša.

Odbor je jednoglasno podržao prijedlog Vlade RH da se predloženi zakon done-

se po hitnom postupku. Odbor je jednoglasno, bez rasprave, odlučio Hrvatskom

Projekt energetske učinkovitosti pomoći će Vladi RH u ispunjavanju međunarodnih obveza vezanih uz područje energetike i zaštite okoliša.

saboru predložiti donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt energetske učinkovitosti.

RASPRAVA

Modernizacija energetskog sektora

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je dr. sc. **Krešimir Čosić (HDZ)**. Drži da je projekt energetske učinkovitosti u Republici Hrvatskoj posebno važan za modernizaciju energetskog sektora u Republici Hrvatskoj.

Osnovni ciljevi projekta su poticanje primjena mjera energetske učinkovitosti u Republici Hrvatskoj, zapošljavanje domaćih poduzeća, posebno malih i srednjih poduzeća u tehnološkom sektoru, te stvaranje zainteresiranosti domaćih banaka za ulaganje u energetsku učinkovitost i veću zaštitu okoliša. Mjere energetske učinkovitosti odnose se na rekonstrukciju

i zamjenu postojećih postrojenja i objekata korištenjem novih tehnoloških rješenja koja zahtijevaju manju potrošnju energije. Manjom potrošnjom energije manja je potreba za proizvodnjom i uvozom energije, manja je emisija štetnih plinova i čestica u atmosferi, što rezultira većom zaštitom okoliša i podržavanjem koncepcije održivog razvoja, zaključuje zastupnik.

Ukupna vrijednost ovog projekta iznosi 40 milijuna dolara u trajanju od 6 godina. Sredstva su osigurana zajedničkom Međunarodne banke za obnovu i razvoj u iznosu od 4,4 milijuna EUR-a, te donaciju globalne organizacije za zaštitu okoliša pri Ujedinjenim narodima u iznosu od 7 milijuna dolara i kreditnih sredstava domaćih banaka.

Prijedlog zakona odnosi se na dio sredstva zajma u iznosu od 4,4 milijuna EUR-a koje uzima Hrvatska elektroprivreda za provedbu projekta energetske učinkovitosti. Vezano uz to, 10. studenoga 2003. godine potpisani su slijedeći ugovori: Ugovor o jamstvu za kredit IBRD-a od 4,4 milijuna EUR-a između IBRD-a i Vlade Republike Hrvatske, Ugovor o kreditu od 4,4 milijuna EUR-a između IBRD-a i HEP-a i Ugovor o projektu između IBRD-a i HEP-a, pojašnjava Čosić.

Napominje da je Republika Hrvatska za ovaj projekt dobila do sada najveću donaciju od globalnog Fonda za zaštitu okoliša pri Ujedinjenim narodima u iznosu od 7 milijuna dolara. Donacija je dodijeljena pod uvjetom da se 5 milijuna dolara daje i Hrvatskoj elektroprivredi, za pripremu i izvedbu ovog projekta i 2 milijuna dolara Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak, za osiguranje garantnog programa kada se koriste sredstva domaćih banaka. U skladu s tim su 10. studenoga 2003. godine potpisani i slijedeći ugovori: Ugovor o darovnici od 7 milijuna dolara i Ugovor o sredstvima za garanciju od 2 milijuna dolara usmjerenih prema HAVOR-u. Za izvedbu Projekta energetske učinkovitosti Hrvatska elektroprivreda je osnovala posebno društvo HEP-ESCO.

Klub zastupnika HDZ-a daje potporu Prijedlogu zakona, kako bi na snagu

mogao stupiti sam ugovor i kako bi se ta značajna investicija mogla što je prije moguće aplicirati u hrvatskom gospodarstvu. Krešimir Čosić ističe da su to značajna ulaganja koja trebaju biti usmjerena prema tehnološkom sektoru koji nažalost u Republici Hrvatskoj nije u dovoljnoj mjeri razvijen. Ta sredstva isto tako moraju biti značajan poticaj mnogim znanstvenim i drugim istraživačkim institucijama u Republici Hrvatskoj, a isto tako mogu biti izazov za akademsku zajednicu u Republici Hrvatskoj. «Svakako bez veće učinkovitosti ne samo u energetskom sektoru, nego i bez veće učinkovitosti u mnogim drugim sektorima nema veće konkurentnosti hrvatskog gospodarstva».

Racionalno korištenje prirodnih resursa

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je dr. sc. Ljubo Jurčić (SDP). Rekao je da je stalna skrb o povećanju energetske učinkovitosti jedna od temeljnih komponenti održivog razvika. Po svojoj prirodi, energetska učinkovitost značajno doprinosi i klimatskoj stabilizaciji i uopće smanjenju štetnog utjecaja na okoliš, čime i doprinosi održivosti razvoja. Unapređenje energetske učinkovitosti je definirano od Međunarodne agencije za energiju kao smanjivanje korištene energije po jedinici proizvoda bez utjecaja na razinu kvalitete proizvoda ili usluga.

«Krajnji cilj poboljšanja nije samo veća tehnička efikasnost u energetskom sustavu, nego efikasnija i kvalitetnija energetska usluga za krajnjeg potrošača». Gledajući pak s nacionalne razine, ona je bitna kako za velika poduzeća i druge velike potrošače energije, tako i za samu državu. Kod poduzeća su troškovi proizvodnje, kvalitete i cijene proizvoda ili usluga uvijek u određenoj mjeri funkcija energetske efikasnosti. Za državu povećanje energetske efikasnosti je prioritet radi racionalnog korištenja prirodnih resursa, smanjivanje uvoza energije odnosno energetske ovisnosti, smanjenje zahtjeva za kapitalno intenzivne projekte izgradnje novih energetskih postrojenja i

smanjenje štetnog djelovanja na okoliš. Općenito posvećivanje pažnje ovom problemu bitno doprinosi kvaliteti strateških planiranja u energetici.

Na globalnoj se razini, primarna dobrobit, sveobuhvatno podizanje energetske efikasnosti, odražava na ekološkom planu. Smanjenje štetnih emisija, prvenstveno stakleničkih plinova čije suzbijanje sve više dobiva na važnosti, na djelotvoran i opće prihvatljiv način je karakteristika koja daje snažnu globalnu podršku programima racionalnog korištenja energije. Pored toga, povećanje energetske efikasnosti doprinosi ublažavanju mogućih energetskih kriza. U zemljama u razvoju i tranziciji, gdje spada i Hrvatska, samo poboljšanje energetske učinkovitosti ponekad se naziva i petim energentom.

Stalna skrb o povećanju energetske učinkovitosti jedna od temeljnih komponenti održivog razvika

Jedan od glavnih problema s kojima se susreće naš energetski sektor je upravo niska razina efikasnog korištenja energije. «Pored neodgovarajuće i često zastarjele tehnologije i posljedica koje su iza sebe ostavili uvjeti socijalističkog gospodarenja energetski intenzivne proizvodnje, rastrošno postupanje s energijom, nerealna cijena energije itd, najveća prepreka u ostvarenju povećanja energetske efikasnosti je nedostatak organiziranog pristupa suvremenih saznanja s ovih područja, te nedostatak učinkovite razmjene informacija».

Dr. Jurčić ističe da nedostatak relevantnih informacija i najnovijih saznanja o tehnološkom razvoju i iskustvima s područja efikasnosti, te nedostatak svijesti o utjecaju na okoliš, čine kod velikih potrošača glavnu prepreku poboljšanja energetske efikasnosti.

Upravo stoga pokrenut je Hrvatski nacionalni energetski program pod nazivom mreža industrijske energetske

efikasnosti. Osnovni cilj je promocija i organizirano djelovanje na području povećanja energetske efikasnosti u industriji, uslužnom i javnom sektoru u Hrvatskoj. Temelj djelovanja mreže je uspostava efikasnih veza između velikih potrošača, proizvođača energije, konzultantskih kuća i eksperata.

Zastupnik napominje da zajedno s ostalih 9 nacionalnih programa, mreža industrijske energetske efikasnosti proizlazi iz programa razvoja i organizacije hrvatskog energetskog sektora kojeg je Vlada RH postavila u strategiji energetskog razvitka RH koji je objavljen u

”Narodnim novinama” 2002. godine, kao jedan od najvažnijih stratejskih zadataka u procesu restrukturiranja gospodarstva i razvitka energetskog sektora.

Pored toga, izgrađeni pravno institucionalni okvir u energetskom sektoru na području energetske učinkovitosti obuhvaća niz zakonskih i provedbenih propisa. Učinkovito korištenje energije utvrđeno je u skladu s postojećim stanjem energetskog sektora i razvojnim opredjeljenjem kao interes Republike Hrvatske. ”Ovaj Ugovor o jamstvu je dio mozaika koji se već nekoliko godina izgrađuje u RH sa svrhom povećanja

energetske učinkovitosti». Klub zastupnika SDP-a podržat će ovaj Zakon.

Državna tajnica, **Martina Dalić** izvijestila je zastupnike da Vlada RH prihvaća amandmane Odbora za zakonodavstvo na član 4. i 6. Prijedloga zakona, a koji su nomotehničkog karaktera.

Uslijedilo je glasovanje. **Zastupnici su jednoglasno, sa 132 glasova ”za” donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt energetske učinkovitosti.**

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE BJELORUSIJE O IZBJEGAVANJU DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA I SPRJEČAVANJU IZBJEGAVANJA PLAĆANJA POREZA NA DOHODAK I NA IMOVINU

Zastupnici su, nakon pozitivnog očitovanja Odbora za zakonodavstvo i Odbora za financije i državni proračun, jednoglasno sa 132 glasa ”za” usvojili Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Bjelorusije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu.

Potpisivanje Ugovora 11. lipnja 2003. godine, kako je navela državna tajnica u Ministarstvu financija **Martina Dalić**, samo je nužan slijed ukupnih aktivnosti koje Republika Hrvatska poduzima glede povećanja stupnja uzajamne gospodarske suradnje između Hrvatske i Bjelorusije. Prilikom pregovora polazilo se od modela ugovora Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj. Ugovorom se, naime, hrvatskim građevinskim i sličnim poduzećima

omogućuje da ne plaćaju porez na dobit u Bjelorusiji ako ti radovi traju kraće od 12 mjeseci. Isto tako, omogućit će se hrvatskim zrakoplovnim i pomorskim društvima koja obavljaju prijevoz robe ili putnika između tih dviju država, plaćanje poreza na ostvarenu dobit isključivo u Republici Hrvatskoj. Hrvatska društva koja posluju na području te države imat će status i sve pogodnosti kao i društva te države.

H.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FINANCIRANJU JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Raspodjela poreza bez promjene

Većinom glasova Hrvatski sabor nije prihvatio ovaj Prijedlog zakona i Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i LIBRE a kojim se predlaže da se prihodi od poreza na dohodak ustupe jedinicama lokalne i područne samouprave (da se udio države ne participira).

U tom odlučivanju zastupnici i radna tijela uvažila su mišljenje Vlade RH u kojem stoji, među ostalim, da bi se ovim zakonskim prijedlogom narušili odnosi u raspodjeli poreza između države i lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđeni za ovu godinu.

O PRIJEDLOGU

Prijedlog ovog zakona predlagatelj podnosi istovremeno s Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak imajući u vidu da se prihod od poreza na dohodak dijeli izme-

đu države, općine, grada i županije, a povećanjem osobnog odbitka dolazi do smanjenja porezne osnovice a time i do smanjenja prihoda od poreza na dohodak, stoji u predloženom zakonu.

Ukupni prihod od poreza na dohodak u 2003. godini iznosio je oko 7 milijardi kuna, od čega je državi pripalo 3,25 milijardi za njen udio i udio Fonda za izravnjanja, a 3,75 milijardi bili su prihodi općina, gradova i županija. Povećanjem osnovnog osobnoga odbitka na 2.000 kuna smanjili bi se prihodi od poreza na dohodak za 25 posto odnosno za 1,75 milijardi kuna.

Ukupni prihod od poreza na dohodak u 2003. godini iznosio je oko 7 milijardi kuna, od čega je državi pripalo 3,25 milijardi za njen udio i udio Fonda za izravnjanja, a 3,75 milijardi bili su prihodi općina, gradova i županija.

Ovim se zakonom predlaže da se udio države ne participira, već da se prihodi od poreza na dohodak ustupe jedinicama lokalne i područne samouprave za njihove potrebe i decentralizirane funkcije i dio sredstava koji bi išao u Fond za izravnjanja za financiranje decentraliziranih funkcija. Tako bi prosječno učešće Fonda iznosilo 25 posto a ostatak bi bio raspoređen između općina, gradova i županija ovisno da li se nalaze na područjima posebne državne skrbi, otocima i financiraju li decentralizirane funkcije. Ukupno prosječno učešće Fonda iznosilo bi 1,3 milijarde kuna a jedinice lokalne i područne samouprave ostvarile bi 3,9 milijardi što je više nego u 2003. godini, kad su te jedinice dobile 3,7 milijardi, navode predlagatelji.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo ne podržava donošenje ovog zakona iz razloga koji su izneseni u mišljenju Vlade RH.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu nakon rasprave o ovom zakonu većinom glasova odlučio je predložiti Hrvatskome saboru da ga ne prihvati. Naime, u raspravi većina članova Odbora nije podržala predloženi zakon također zbog razloga iznesenih u mišljenju Vlade RH.

Konstatirano je da je potrebno ubrzati povrat poreza jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave kako se ne bi ugrožavala njihova tekuća likvidnost, a ukazano je i na potrebu osiguranja transparentnijeg sustava glede povrata poreza ovim jedinicama, stoji u Izvješću ovog Odbora. Također je navedeno da je predsjednik Odbora Zvonimir Mršić imao izdvojeno mišljenje da se ovim jedinicama na adekvatan način ne kompenziraju prihodi koji se umanjuju izmjenama poreznih propisa.

I Odbor za financije i državni proračun također je, podržavajući mišljenje Vlade RH, razmotrio predloženi zakon i predložio Hrvatskome saboru da ga ne prihvati.

MIŠLJENJE VLADE

O predloženom zakonu mišljenje je dala **Vlada RH** te predlaže Hrvatskome saboru da ne prihvati ovaj zakonski prijedlog. Vlada smatra da bi se njegovim prihvaćanjem narušili odnosi u raspodjeli poreza između države i lokalne i područne (regionalne) samouprave koji su utvrđeni za ovu fiskalnu godinu. Naime, sadašnji udio Državnog proračuna od 24,6 posto poreza na dohodak uzet je u obzir kod planiranja rashoda Državnog proračuna za 2004. godinu te bi trebalo naći druge dodatne realne izvore prihoda za izvršenje planiranih državnih rashoda. U 2003. godini izvršena je preraspodjela poreza na dohodak s državne razine na općine, gradove i županije, te Grad Zagreb. Udio općina i gradova povećan je sa 32 posto na 34 posto, županija sa 8 na 10 posto, a općinama i gradovima koji su osnivači javnih vatrogasnih postrojbi uveden je dodatni udio od jedan posto za financiranje javnih vatrogasnih postrojbi a koje su uključene i u sustav pomoći izravna-

nja s pozicije Državnog proračuna za decentralizirane funkcije. Pored toga, područjima posebne državne skrbi, brdsko-planinskim područjima i otocima ustupa se cjelokupan porez na dohodak koji pripada državnom proračunu. Većina navedenih jedinica ne izdvaja puni iznos sredstava ni za poziciju državnog proračuna za izravnjanje za centralizirane funkcije, što dodatno smanjuje sredstva za raspodjelu.

Sadašnji udio Državnog proračuna od 24,6 posto poreza na dohodak uzet je u obzir kod planiranja rashoda Državnog proračuna za 2004. godinu te bi trebalo naći druge dodatne realne izvore prihoda za izvršenje planiranih državnih rashoda

Povrati poreza na dohodak za 2003. godinu s područja posebne državne skrbi izvršavat će se iz Državnog proračuna za 2004. Sve to ukazuje na nemogućnost prihvaćanja ovog predloženog zakona.

Vlada cijeni namjeru predlagatelja ovog zakona za koju drži da je u prvom redu usmjerena jačanju financijskog potencijala lokalnih jedinica a time i stvaranju budućih značajnih pretpostavki za ujednačen i ravnomjeran razvoj RH u cijelosti, ali usvajanje predloženih rješenja u znatnoj bi mjeri onemogućilo financiranje svih obveza i izdataka RH na način kako je predviđeno Državnim proračunom RH za 2004. godinu, stoji u mišljenju Vlade.

RASPRAVA

Vraćanje novca na lokalnu razinu

Na sjednici Hrvatskoga sabora u vezi s predloženim zakonom prva je riječ dobila u ime predlagatelja zakona dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)**. Najprije je iznijela

nekoliko načelnih primjedbi uključujući onu (negodovanje) da je nužna nazočnost predstavnika Vlade kad se raspravlja o prijedlozima zakona bez obzira na to što Vlada o njima mislila. Upozorila je i na nelogičnost objedinjavanja rasprave o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, predlagatelja ovih klubova zastupnika i istoimenom predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a.

U nastavku je opširno govorila o predloženom zakonu ali i o prihodi-ma lokalne samouprave koji se smanjuju povećanjem neoporezivog dijela plaće sa 1500 na 2000 kuna, o procesu decentralizacije, o porezu na dohodak. Smatra da bi ovaj zakon u kombinaciji s izmjenama zakona o porezu na dohodak odnosno promjenama neoporezivog dijela plaće bio izuzetno koristan za cijelu zemlju. S obzirom na to zamolila je zastupnike da bez obzira na političku utakmicu tako gledaju na ovaj zakon, kojem je punu podršku dao Savez udru-ga, gradova i općina RH. To je politika čistih računa prema građanima - poreznim platišama i prema principu tamo gdje ste novac uzeli tamo ga i vraćate. Politika svakodnevnice (lokalna razina na kojoj građani najčešće dolaze u kontakt s državom) u velikoj mjeri za nas mora postati kriterij uspješnog funkcioniranja države, navela je, među ostalim ne zaobilazeći ni ustavne odredbe o tome da se mora ići u daljnju decentralizaciju, a za sve to se moraju osigurati sredstva.

Bitan je i razvoj ujednačenih šansi za sve građane, dodala je naglašavajući da vraćanjem prihoda od poreza na dohodak (najveći prihod tih jedinica) jedinicama lokalne samouprave središnji državni proračun gubi oko 1,75 milijardi (izračun Vlade 2,4 milijarde). No to je još uvijek manje, tvrdi zastupnica, nego što država gubi smanjivanjem dva posto PDV-a, što će koristiti trgovcima i onima koji najviše kupuju. Ovaj povrat sredstava išao bi izravno na lokalnu razinu, na povećanje standarda i servisa države na onoj razini na kojoj se taj novac skupio, rekla je završno zastupnica.

Zatim su govorili predstavnici klubova zastupnika.

Ispunjava se predizborno obećanje HDZ-a

Krunoslav Markovinović (HDZ) u ime Kluba zastupnika HDZ-a opširnije se osvrnuo na pitanja vezana uz predloženi zakon počevši od prve velike decentralizacije još 1993. godine, do potrebnih ulaganja u gradnju infrastrukture jedinice lokalne samouprave. Ako nema ulagača neće biti ni povećanih poreza a ni zapošljavanja. Jasno je da zakonska izdavanja također ograničavaju proračun jedinica lokalne samouprave (koliko za socijalu, za vatrogastvo itd.) a ono što se dogodilo u proteklom razdoblju bilo je više udar nego pomoć jedinicama lokalne samouprave (jedino ono što nas veseli, a gdje lokalna samouprava gubi je povećanje neoporezive osnovice za umirovljenike). Svaka decentralizacija je zapravo povećanje obveza i jasno da to traži i povećanje sredstava jer vidjeli smo, da je decentralizaciju školstva prihvatio vrlo mali broj gradova i općina jer nemaju dovoljno novca za praćenje svih potreba školstva. Bili su tu malo i čudni porezi koje je bilo dosta teško provesti, primjerice, na neobrađeno poljoprivredno zemljište a znamo kakva je situacija u gruntovnim knjigama i katastru i taj je porez većina gradskih vijeća odbacila kao neprovediv, naveo je, među ostalim.

S obzirom na to da predlagatelj ovaj zakon vežu uz svoje zakonske prijedloge o izmjeni PDV-a i pritom obezvređuju Vladin prijedlog o smanjenju PDV-a sa 22 posto na 20 posto, tvrdeći da to umanjenje neće osjetiti građani, zastupnik je podsjetio da je smanjenje PDV-a bilo neispunjeno obećanje iz predizborne kampanje bivše vlasti a mi ćemo, naglasio je, izvršiti ono što smo biračima obećali.

Čudi ga, kaže, zakašnjela briga za lokalnu samoupravu jer od 2000. godine umjesto pomoći čelnici općina i gradova u kojima su vlast obnašali članovi HDZ-a izloženi su bili stravičnoj repre-

siji (progoni, noćni pozivi–potpis SDP) rekao je ne želeći govoriti o detaljima. Ni u državnim proračunima koji su slijedili nakon 2000. godine nije se osjetila briga vladajuće koalicije za naše probleme, rekao je. Osobno vjeruje, kaže, da će se u sljedećim državnim proračunima pronaći najbolji način kako zaista pomoći lokalnoj samoupravi. Pri tome ne obezvređuje predloženi zakon koji je, kaže, solidno razrađen, ali zahvaćanje u proračun sigurno neće dobiti podršku Kluba zastupnika HDZ-a, rekao je na kraju.

Zvonimir Mršić (SDP) ispravio je navod predgovornika da neki gradovi nisu htjeli prihvatiti decentralizaciju osnovnog školstva kao netočan jer je Vlada svojom odlukom odredila 32 grada koji su to prihvatili. Zastupnik osobno zna barem još njih deset. **Ivica Pančić (SDP)** ispravio je navod da je bivša Vlada sklapala čudne ugovore rekavši da je točno da je takve ugovore sklapala Vlada HDZ-a a jedan od takvih je i Istarski ipsilon, jedan kolonijalni ugovor, rekao je. Dr.sc. **Vesna Pusić** smatra da treba napuštati razinu polemike s tvrdnjama da nije bilo brige za lokalnu samoupravu i poboljšanje uvjeta na lokalnoj razini osim gdje su bili podobni politički lokalni predstavnici. To je flagrantno i netočno i da tome nije tako jedan od najboljih primjera je bivši gradonačelnik Zadra gospodin Kalmeta, rekla je, među ostalim. **Anton Peruško (SDP)** siguran je da je netočan i neistinit navod zastupnika Markovinovića o prijetnjama jer kad bi se to utvrdilo mi smo svi ovdje spremni otići iz SDP-a. SDP se takvim metodama ne služi, rekao je.

Rasprava samo temeljem brojaka

U ime Kluba zastupnika HNS-a/PGS-a **Dragutin Lesar (HNS)** najprije je primijetio da se krenulo u ozbiljnu raspravu o ovoj temi, u kojoj ipak politička nadmetanja idu ispred brojaka. A o ovom predloženom zakonu može i mora raspravljati samo temeljem brojaka, podataka i matematike koja ne

trpi politiziranje, smatra. Zatim je iznio podatke prema kojima proizlazi da je od svih općina, gradova i županija najveće prihode u pojedinoj županiji ostvario Grad Zagreb i to čak 5.500 tisuća kuna po glavi stanovnika, a primjerice, u Krapinsko-zagorskoj županiji svi proračuni dosežu 1.545 kuna po stanovniku. Zaključio je da su proračuni lokalne i regionalne samouprave u Hrvatskoj u velikom nerazmjeru u odnosu na broj stanovnika. S druge strane, od poreza na dobit najveći su prihodi ostvareni u Karlovačkoj županiji, naveo je iznoseći i podatke o županijskim porezima kako bi predočio različitost hrvatskih regija u ostvarenju proračunskih prihoda s istim zakonskim rješenjima ali s izrazito različitom gospodarskom strukturom.

U 2002. godini svi ostvareni proračuni općina, gradova i županija zajedno su iznosili 8,6 milijardi kuna ili 9,3 posto od ukupnog središnjeg državnog proračuna (80 milijardi kuna i Grad Zagreb 4,3 milijarde) a gledajući po strukturi s naslova poreza 8,3 milijarde kuna dolazi od poreza na dohodak. Predložili smo da država "izađe" iz poreza na dohodak i da to ne bude zajednički porez nego samo porez lokalne uprave i samouprave s obzirom na to da dio općina i gradova sa svojim prihodima i njihovom strukturom ne može pokrivati financijske rashode. Prema ovom našem prijedlogu, dodao je, ukupni prihodi svih općina, gradova i županija porasli bi i bili bi veći za oko 200 milijuna kuna, rekao je, među ostalim, naglašavajući da je ovo jedan od načina da lokalnoj samoupravi damo barem dio novca i kompenzaciju s obzirom na to da je niz amandmana na Državni proračun za praćenje regionalnih programa odbijen.

Željko Nenadić (HDZ) ispravio je kao netočan navod upornu tvrdnju predgovornika da svi gradovi i općine neće imati veće proračune. Sigurno da će imati veći proračun Međimurska županija i Grad Čakovec, ali i da će se novac dobiti kroz Fond za poravnanja, kao Sisačko-moslavačka županija, gradovi Hrvatska Kostajnica i Glina.

Rasprava da, ali uz prijedlog Vlade

Pejo Trgovčić (HSP) govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a koji, kako je rekao, pozdravlja ovu inicijativu da se otvori rasprava o financiranju lokalne i regionalne samouprave ali ne podržava način koji se daje predloženim zakonom. Načelno je pitanje zašto ovaj prijedlog zakona nije upućen u proceduru u prošlom sazivu kada je predlagatelj imao mogućnost s pozicije vlasti realizirati ove ideje. Očito je bilo razloga da se to ne učini tada, rekao je, naglašavajući da HSP želi otvaranje ove rasprave ukoliko Vlada RH to stavi na dnevni red i uputi svoj prijedlog zakona i to prije donošenja proračuna za sljedeću godinu. Mi u HSP-u držimo kako je decentralizacija nužan proces ali i proces koji će voditi računa o specifičnostima Hrvatske i značiti pomak u vraćanju uloge lokalne područne i regionalne samouprave. Model koji je uvela prošla Vlada s decentralizacijom, kojom su obveze i ovlasti prenesene na lokalnu i područnu regionalnu samoupravu a financije centralizirane i dalje kroz Fond za izravnjanje, nije onaj koji mi u HSP-u držimo dobrim za Hrvatsku.

Model koji je uvela prošla Vlada s decentralizacijom, kojom su obveze i ovlasti prenesene na lokalnu i područnu regionalnu samoupravu a financije centralizirane i dalje kroz Fond za izravnjanje, nije onaj koji mi u HSP-u držimo dobrim za Hrvatsku.

Analizom financiranja općina, gradova i županija u prošlim godinama nije teško zaključiti kako su politički kriteriji u financiranju postojali a postoje i dalje, rekao je, među ostalim. Primjenom ovakvog zakona za par godina došli bismo u situaciju da pojedine lokalne sredine koje su siromašnije i koje ne mogu same

sebe financirati idu u stečaj, računi bi im bili blokirani a morali bismo znati, da općine i gradovi nisu tvrtke. Završno je naglasio da ovakav prijedlog zakona HSP ne može podržati.

Zvonimir Mršić (SDP) ispravio je kao netočan navod predgovornika da su obveze prenesene na jedinice lokalne samouprave ali ne i sredstva. Svako prenošenje ovlasti pratilo je prenošenje udjela u porezu na dohodak, objasnio je. **Dragutin Lesar (HNS)** ispravio je navod zastupnika Trgovčića da bi prihvaćanjem ovog zakona profitirali bogati ili oni koji su do sada imali velike prihode, a **Pejo Trgovčić** je u ime Kluba zastupnika upozorio da su predgovornici povrijedili Poslovnik jer da nisu ispravljali krive navode.

Željko Pecek (HSS) govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a koji se u svakom slučaju zauzima da gradovi i općine imaju veću participaciju u porezu na dohodak koji je poprilično izdašan. Budući da sve brojke govore u prilog razgovoru o ovom zakonu – u 2002. godini država je prikupila 80 milijardi kuna, Grad Zagreb 4,3 milijarde a 586 jedinica lokalne samouprave 8,6 milijardi. Ukoliko se zbilja zalažemo za decentralizaciju na jedan drugačiji način Klub zastupnika HSS podržava predloženi zakon jer je protiv ovakvog centraliziranog prikupljanja sredstava pa onda transfera. Spreman je razmišljati da se u drugom čitanju pokuša precizirati preraspodjela između države i lokalne samouprave.

Decentralizacija jedan od najvažnijih procesa

Zvonimir Mršić (SDP) javio se u ime Kluba zastupnika SDP-a te izvijestio da ovaj Klub zastupnika podržava predloženi zakon i poziva sve zastupnike da ga podrže i time omoguće da se u drugom čitanju zajedno s Vladom dođe do preraspodjele novca koji će ionako, kaže, završiti u jedinicama lokalne samouprave.

Decentralizacija je jedan od najvažnijih procesa započetih za vrijeme mandata prošle Vlade RH i naprosto

je sudbina ove zemlje i zastupnik se nada, kaže, da će taj proces biti završen u mandatu Vlade HDZ-a. Osvrnuo se i na godinu od 1990. naovamo te rekao da se devedesete godine dogodila sveopća etatizacija lokalnog vlasništva i da je država sve ono što su građani uglavnom samodoprinosom gradili – škole, bolnice itd. – oduzela i postala vlasnikom. Jedanaest godina sve je stajalo a centralni državni proračun služio je kao redistribucijsko središte i vrelo goleme političke moći.

Porezi su se ubirali u središnji proračun a onda su se po političkoj podobnosti dijelili transferi prema jedinicama lokalne samouprave, naveo je, među ostalim naglašavajući da se onda dogodila 2001. godina kada je zakonom rečeno da će više ubranog poreza ostajati tamo gdje ti porezi nastaju. Ujedno su prenesene i obveze i nadležnosti gradovima i županijama (školsvo, socijalna skrb) i tako su županijska i gradska poglavarstva unaprijed znala kojim će novcem moći u proračunskoj godini raspolagati za te namjene a tu je i Fond za poravnanje. Time nitko nije doveden u situaciju da ne može funkcionirati i stvar je naprosto krenula, počele su se obnavljati škole, kupovati oprema za bolnice itd. A politički se dogodilo to da gradonačelnici i župani više nisu morali dolaziti i obijati pragove ministarstava i ministara i odlučivanje o porezu na dohodak koji se stvarao u pojedinoj jedinici lokalne samouprave premješteno je s Markovog trga u gradove i općine. Taj proces treba nastaviti i zbog procesa približavanja naše zemlje EU.

Predloženim zakonom predviđa se da konačno započne ravnomjerni regionalni razvoj Hrvatske a njime ne gubi državni proračun ništa već se samo drugačije preraspodjeljuje, rekao je, među ostalim.

Željko Nenadić (HDZ) ispravio je navod da su se sredstva dijelila po političkoj podobnosti jer, zaboravlja se na rat, na stvaranje Hrvatske vojske, obnovu kad je centralizacija bila potrebna i opravdana. **Jure Bitunjac (HDZ)** reagirao je na isti navod zastupnika Mršića

o distribuciji sredstava prema političkoj podobnosti i dodao da je gradonačelnik Rijeke i za vrijeme dok su predsjednici hrvatske Vlade bili hdz-ovci Valentić i Mateša u Rijeci godinama bio gospodin Linić i da su tada najveća sredstva ne samo iz državnog proračuna nego čak i iz javnih državnih poduzeća i HFP išla upravo u Rijeku.

Jozo Radoš (LIBRA) javio se u ime predlagatelja smatrajući da je dobro da se u ovoj raspravi mogu otvoriti važna pitanja s manje političke napetosti i s više argumenata. Komentirao je i neke stavove iz rasprave (opovrgnuo navode zastupnika Markovinovića o prognoza) rekavši da je vjerojatno u svim razdobljima od kada postoji hrvatska država bilo izdvajanja novca za lokalne potrebe prema političkoj podobnosti ali se očekuje da će toga biti sve manje. Nije točna tvrdnja (zastupnik Markovinović) da ovaj predloženi zakon smanjuje prihode jedinica lokalne samouprave i uprave već će im prihodi rasti za oko 200 milijuna kuna, rekao je, među ostalim. Naveo je i da je Hrvatska po prihodima lokalne uprave 1999. godine, s 14 posto u odnosu na središnji proračun i po kriterijima Vijeća Europe, bila na 30. mjestu od 40 članica a da taj postotak nije porastao ni narednih godina.

Predloženi zakon trebao bi biti samo početak stvarnoga procesa decentralizacije i snaženja jedinica lokalne samouprave. Njime bi se prihodi državnoga proračuna smanjili za oko dva posto a udio prihoda jedinica lokalne samouprave povećali s 14 na 16 posto, rekao je, među ostalim, naglašavajući da bi ovaj zakon trebao biti prvi važan korak u decentralizaciji, a završni da i dio doprinosa za zdravstvo ide jedinicama lokalne samouprave.

Krunoslav Markovinović opovrgnuo je da je on rekao da će biti smanjeni prihodi jedinica lokalne samouprave već da je rekao da bi ovakvim prijedlogom bio smanjen državni proračun. Što se tiče progona objasnio je da u tome vjerojatno nije sudjelovala LIBRA jer u svim tužbama Državnom odvjetništvu bili su navedeni općinski i gradski odbori SDP-a.

Ovo je amandman na Proračun

U pojedinačnoj raspravi **Damir Špančić (HDZ)** naglasio je da su mu kao gradonačelniku Pakraca, koji je po štetama od ratnih razaranja odmah iza Vukovara, dobro poznati problemi lokalne samouprave. U razdoblju od 1997. od 2000. godine Pakrac je iz državnog proračuna za obnovu kapitalnih objekata dobio oko 130 milijuna kuna a od 2000. do 2003. godine svega 30-tak milijuna što govori s kakvim smo se problemima nosili, rekao je u širem izlaganju. Napomenuo je i da su računi velikog broja gradova i općina prošle godine bili blokirani zbog povrata poreza.

Podsjetio je na negativno mišljenje Vlade RH o predloženom zakonu, koja će sigurno, kako smatra, s obzirom na dobru vanjsku politiku, u potrebnom usklađivanju našeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU obuhvatiti i zakone koji se odnose na decentralizaciju. Uz to, najavljen pozitivan stav Europske komisije prema RH otvorit će i vrata raznih fondova i banaka iz kojih će jedinice lokalne samouprave moći ostvarivati razna sredstva, naglasio je, među ostalim. Osobno nije za prihvaćanje ovog predloženog zakona smatrajući da je to ustvari amandman na već prihvaćeni Proračun za 2004. godinu. Prije svega moraju se razviti ratom razrušena i nenastanjena područja Hrvatske i da te županije u određenom vremenskom razdoblju dobiju snažniju potporu iz državnog proračuna kako bi ih se ujednačilo, inače će postati kolonija razvijenih krajeva Hrvatske, rekao je.

Dr.sc. **Vesna Pusić** u ime predlagateljice objasnila je da je državni proračun za ovu godinu donesen ali ne i zakon o smanjenju PDV-a i logično je da bi se i ovaj zakon primjenjivao od 1. siječnja 2005. godine, a ne odmah. Golemu razliku koja postoji između gradova i općina na područjima od posebne državne skrbi treba smanjiti i eliminirati a sve ovo ide u tom pravcu. Prvi korak je napravljen u prošlom mandatu kad su te općine dobile posebni status što se tiče povrata poreza. U vezi s tim **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** je

rekla da spomenuta područja doista nisu od 2001. godine dobila sredstva i da su se ona stvarno dodjeljivala po političkoj opciji pa tako i u Imotskom kraju (neka zastupnik Mršić to pita u mjestu Mršići) zaustavljen vodovod, općenito infrastrukture, no samo se nije zaustavilo osnivanje ogranaka HNS-a gdje su se potplaćivali ljudi da postanu članovi.

Željko Nenadić (HDZ) naglasio je da se je ovom raspravom došlo do pitanja, a to se je i htjelo postići predloženim zakonom, strategije i provođenja programa Vlade RH za koji je ona dobila mandat od građana RH na izborima 23. studenoga 2003. Zastupnik je osobno za decentralizaciju, jer ona je prednost u odnosu na centralistički sustav, a vjeruje da su za to i svi u HDZ-u, ali ne pod svaku cijenu. Nacionalna politika HDZ-a vodi jednako brigu o svim građanima RH i kad je u pitanju školstvo, zdravstvo, socijalna skrb a to je upravo ono čemu služi Fond za poravnanje. Jer, hrvatske regije su raznolike pa zar to nije uvjet ograničene decentralizacije kako bi se osiguralo svim građanima RH da žive podjednako, da imaju podjednak standard. Zar to nije uvjet opstojnosti i čak povećanja sredstava Fonda za

poravnanje dok predloženi zakon, rekao je, među ostalim, definitivno Fond svodi na minimalna sredstva. A što se tiče izračuna o prihodu pojedinih gradova i županija upozorio je da prema podacima Sisačko-moslavačka županija ima GDP 1500 dolara po stanovniku, a mi smo znali, kaže, da to nije točno. Pozvali smo autora studije i utvrdili da je tom studijom obuhvaćeno svega 12 trgovačkih društva bez INA-e, HEP-a, MORH-a, itd. To definitivno dokazuje da postoje različite metodologije izračuna pa ako već hoćemo nešto dokazati i izračunavati uzmimo onda broj građana u pojedinoj županiji koji primaju plaću iznad 1500 kuna, dosadašnja pristigla sredstva iz državnog proračuna i Fonda te kolika bi bila sredstva primjenom ovog zakona, predložio je zastupnik. Tada će se doći do pravog stanja, kaže i tvrdi da će podaci za Sisačko-moslavačku županiju, za gradove, Kostajnicu i sve druge na ovim područjima biti porazni.

Nitko nema pravo oduzeti Vladi RH pravo na provođenje programa za koji je dobila mandat birača - građana Hrvatske i stoga dopustimo da doneseni Proračun funkcionira a sva ova pitanja neka ostanu za neku drugu raspravu, rekao je

na kraju odlučno odbijajući predloženi zakon.

Zvonimir Mršić (SDP) upozorio je pak da je porez na dohodak prihod jedinica lokalne samouprave prema prebivalištu poreznog obveznika a ne prema mjestu rada i da tako treba izračunavati prihod. Podsjetio je da je govorio o tome da ga čudi da u Koprivnici, koja nakon Zagreba po građaninu daje najviše poreza u državnu blagajnu, djeca moraju ići u školu u tri smjene **Željko Nenadić** je objasnio da spomenuti izračun upravo nije uvažio plaće građana koji stanuju na području Sisačko-moslavačke županije. **Dr.sc. Vesna Pusić** rekla je da je netočno da se ovime eliminira solidarnost kroz Fond za poravnanje jer on ostaje u istom postotku.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor donio, sukladno prijedlogu radnih tijela, zaključak (76 "za", 38 "protiv", tri "suzdržana") da se ne prihvati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave predlagatelja Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i LIBRE.

Đ.K.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

LOKALNA SAMOUPRAVA

Izbor zamjenika župana Osječko-baranjske županije

Na zastupničko pitanje Vlade **Jukića (HSP)** u vezi s izborom zamjenika župana Osječko-baranjske županije iz redova pripadnika nacionalnih manji-

na, odnosno važenjem **Erdutskog sporazuma - odgovorila je Vlada RH**

"Vlada Republike Hrvatske je 12. studenoga 1995. godine, s lokalnom srpskom zajednicom potpisala Temeljni sporazum o području istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema (u daljnjem tekstu: Erdutski sporazum). Sporazum je sklopljen radi uspostave prijelaznog razdoblja s ciljem mirne reintegracije tog područja u pravni sustav Republike

Hrvatske, a sadrži i odredbe o zaštiti ljudskih i manjinskih prava srpske zajednice na tom području. Vijeće sigurnosti je, Rezolucijom 1037 od 12. siječnja 1996. osnovalo UNTAES, čime je i Erdutski sporazum stupio na snagu. Specifičnost ovog međunarodnog ugovora je u činjenici da je njegovim sklapanjem drugoj strani (lokalnoj srpskoj zajednici) priznata ograničena međunarodnopravna osobnost (međunarodno pravo omogućava

da se ustanicima, odnosno pobunjenicima, kad su priznati kao zaraćena stranka, daje status ograničenog i stvarno i vremenski, međunarodnog subjekta).

Erdutski sporazum sadrži odredbe koje se odnose na osnivanje i organiziranje Prijelazne uprave Ujedinjenih naroda, odredbe o organiziranju izbora kojima bi se stekli uvjeti za završetak mirne reintegracije i uključivanje tog područja u ustavnopravni poredak Republike Hrvatske, kao i odredbe o obvezi poštivanja najviših razina međunarodnopravno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, odredbe o povratku svih raseljenih osoba, prognanika i izbjeglica, kao i odredbe o monitoringu provedbe zaštite temeljnih sloboda i prava čovjeka od strane međunarodne zajednice. Erdutski sporazum ne sadrži izričitu odredbu o svojem trajanju ni o načinu prestanka. Dopršetkom mirne reintegracije stvoreni su uvjeti za punu primjenu njegovog sadržaja glede zaštite ljudskih i manjinskih prava u okvirima pravnog sustava Republike Hrvatske. Na tom su području, u skladu s hrvatskim izbornim sustavom, održani izbori na lokalnoj razini, a potom i parlamentarni i predsjednički, te je područje u potpunosti uključeno u pravni poredak Republike Hrvatske. Time je prestao privremeni međunarodnopravni subjektivitet druge ugovorne stranke (lokalne srpske zajednice), te je s međunarodno pravnog gledišta Erdutski sporazum prestao biti na snazi.

Vlada Republike Hrvatske je, uoči završetka mirne reintegracije područja pod Prijelaznom upravom, potvrdila svoju odlučnost štititi visoke standarde zaštite ljudskih prava u pismu upućenom Vijeću sigurnosti UN od 13. siječnja 1997. (poznatim i kao Pismo namjere Vlade Republike Hrvatske). Njime je, između ostaloga, zajamčila srpskoj etničkoj zajednici, u području pod Prijelaznom upravom, određena konkretna prava vezano uz zastupljenost u tijelima vlasti, između ostalog, mjesto jednog podžupana u Osječko-baranjskoj županiji. Vijeće sigurnosti je, donoseći

Rezoluciju broj:1145(1197) o prestanku mandata UNTAES-a, potvrdilo obvezu Vlade Republike Hrvatske poštivati najviše standarde zaštite temeljnih sloboda i prava čovjeka navedenih u Erdutskom sporazumu, promicati među lokalnim stanovništvom, bez obzira na njihovo etničko podrijetlo, atmosferu međusobnog povjerenja, kao i poštivati u tom smislu sve svoje obveze na temelju međunarodnih ugovora o tome.

Prava vezana za zaštitu ljudskih i manjinskih prava sukcesivno su bila ugrađivana u hrvatski pravni sustav. Nakon okončanja mandata UNTAES-a, Republika Hrvatska je postala strankom Okvirne konvencije o pravima manjina i Povelje o regionalnim i manjinskim jezicima, dakle svih regionalnih međunarodnih ugovora koji se bave problematikom zaštite prava manjina. Osim toga, Republika Hrvatska je stranka gotovo svih međunarodnih ugovora o zaštiti ljudskih prava na univerzalnoj razini. Sustavnom izgradnjom svog zakonodavstva Republika Hrvatska je izgradila zakonodavni sustav koji, vezano uz prava manjina, ispunjava najviše standarde međunarodne zajednice.

Srpska nacionalna manjina zastupljena je s više od 5% u Osječko-baranjskoj županiji (8,73% prema popisu stanovništva 2001. godine), pa, na temelju odredaba članka 20. stavka 6. Ustavnog zakona, ima pravo na razmjernu zastupljenost u Županijskoj skupštini i pravo na zastupljenost u izvršnim tijelima na temelju odredbe članka 21. stavka 1. navedenog Ustavnog zakona.

MEĐUNARODNI ODNOSI

Potvrđivanje sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Na zastupničko pitanje Nenada Stazića (SDP) u vezi s aktivnostima vezanim uz ratifikaciju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju od Italije, Velike Britanije i Nizozemske odgovorila je Vlada RH.

”Vlada Republike Hrvatske donijela je, na sjednici održanoj 23. studenoga 2000. godine, Odluku o pokretanju postupka za sklapanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, na jednoj strani i Europskih zajednica i njihovih država članica koje djeluju u okviru Europske unije, na drugoj strani. Istom Odlukom prihvaćene su i Smjernice za vođenje pregovora za sklapanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, na jednoj strani i Europskih zajednica i njihovih država članica koje djeluju u okviru Europske unije, na drugoj strani, kao osnova za vođenje pregovora, te je određeno državno izaslanstvo i Pregovarački tim. Pregovori su formalno započeli na marginama Zagrebačkog sumita, održanog 24. studenoga 2000. godine.

Vlada Republike Hrvatske uputila je Hrvatskom saboru izvješće o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenom sporazumu o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske s jedne strane i Europske zajednice s druge strane. Hrvatski sabor je, na 17. sjednici održanoj 25. listopada 2001. godine, prihvatio Izvješće Vlade Republike Hrvatske i obvezao Vladu da uz ratifikaciju Sporazuma, predloži Hrvatskom saboru zakon o provedbi Sporazuma kojim bi se osigurao potpuni saborski nadzor nad provedbom ovog Sporazuma.

Slijedom potpisivanja Sporazuma u Luxemburgu, 29. listopada 2001. godine, Ministarstvo za europske integracije pripremlilo je nacrt prijedloga zakona o potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i zakona o potvrđivanju Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima, te zakona o provedbi tih dvaju sporazuma. Vlada Republike Hrvatske prihvatila je prijedloge zakona na sjednici održanoj 22. studenoga 2001. godine, i uputila Hrvatskom saboru u hitni zakonodavni postupak. Hrvatski sabor je, na 18. sjednici održanoj 5. prosinca 2001. godine, donio zakone i Zaključkom obvezao Vladu RH da svakih šest mjeseci podno-

si Hrvatskom saboru izvješće o tijeku Procesu stabilizacije i pridruživanja.

Istodobno s potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, potpisan je i Privremeni sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europske zajednice, s druge strane. Privremeni sporazum primjenjuje se od 1. ožujka 2002. godine sve do stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koje se očekuje po završetku procesa ratifikacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u svim državama članicama EU. Njime su stupile na snagu one odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koje se odnose na uspostavu zone slobodne trgovine robom s EU, odredbe o početku prilagodbe hrvatskog zakonodavstva u području slobode tržišnog natjecanja i zaštite intelektualnog vlasništva, gospodarske suradnje i cestovnog tranzitnog prometa. Za nadzor primjene Privremenog sporazuma osnovan je Privremeni odbor, sastavljen od predstavnika obiju sporazumnih stranaka, čijih 5 pododborna prati pojedina područja primjene.

Proces pridruživanja Republike Hrvatske EU prepoznat je kao strateška odrednica Republike Hrvatske na vanjskopolitičkom planu, što je potvrđeno općom suglasnošću svih političkih stranaka, donošenjem Rezolucije o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji u prosincu 2002. godine, kada su, na inicijativu HDZ-a, sve političke stranke u parlamentu podržale pristupanje Republike Hrvatske EU.

Europski parlament potvrdio je Sporazum 12. prosinca 2001. godine, a tijekom 2002. i 2003. godine ratificirale su ga sve zemlje članice, osim Velike Britanije, Nizozemske i Italije. Spori tijekom ratifikacije u ovim trima zemljama pripisuje se prvenstveno ocjeni od Europske komisije u Drugom godišnjem izvješću o Procesu stabilizacije i pridruživanja jugoistočne Europe iz ožujka 2003. godine, u dijelu o Hrvatskoj o ispunjavanju svih političkih kriterija. Premda su u cjelini političke prilike ocijenjene kao stabilne, Komisija je smatrala da nije dovoljno učinjeno na području pune

suradnje s međunarodnim kaznenim sudom za područje bivše Jugoslavije, reformi pravosuđa, provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, neovisnosti medija, te povratku izbjeglica, odnosno obnovi kuća i povratu nekretnina. U Velikoj Britaniji predstoji ratifikacija, u Nizozemskoj se očekuje notifikacija, a u Italiji je postupak ratifikacije u tijeku. Vlade Velike Britanije i Nizozemske smatraju da prije ratifikacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Hrvatska mora pokazati spremnost za ispunjavanje preuzetih međunarodno pravnih obveza, prvenstveno u suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom, procesuiranjem ratnih zločina bez obzira na nacionalne, vjerske ili bilo koje druge razlike počinitelja, te izručenjem generala Ante Gotovine Međunarodnom kaznenom sudu u Haagu. U Italiji je, 10. srpnja 2003. godine, Odbor za vanjsku politiku Senata odobrio Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, te ga je Senat ratificirao 24. srpnja 2003. godine. Proces ratifikacije je potom zaustavljen u Zastupničkom domu Parlamenta, zbog proglašenja ribarsko-gospodarskog pojasa u Jadranu od Republike Hrvatske. Od siječnja 2004. godine uslijedila je intenzivna vanjskopolitička aktivnost nove Vlade i trenutno je ratifikacija Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju na dnevnom redu Zastupničkog doma Parlamenta.

Osim toga, Vlada premijera Sanadera, dostavila je, početkom veljače 2004., odgovore na dopunska pitanja Europske komisije vezano na ranije dostavljeni Upitnik u srpnju 2003. godine, a koja se tiču ispunjavanja spomenutih kriterija. Nadalje, intenziviranjem svih aktivnosti na području suradnje s institucijama Europske unije, ova Vlada pokazala je odlučnost i spremnost udovoljavanju zahtjeva od Europske komisije.

Nadalje, predsjednik Vlade, dr. sc. Ivo Sanader, u svojem je usmenom odgovoru na zastupničko pitanje istaknuo kako je u vrijeme procesa ratifikacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u Hrvatskom saboru imao informacije, kako iz izvora bliskih koalicijskoj Vladi, tako i izvora u Bruxellesu, da

je dodatnim pregovorima od nekoliko mjeseci bilo moguće postići za Hrvatsku povoljniji tekst Sporazuma, te da je HDZ iz ovog razloga napustio saborsku sjednicu.

MIROVINSKO OSIGURANJE

Prava osoba s invaliditetom

Na zastupničko pitanje Vesne Škulić (SDP) o pravima na obiteljsku mirovinu Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi odgovorilo je da su sada uvjeti i način ostvarivanja ovoga prava propisani Zakonom o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", brojevi 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02. i 117/03.). U dogovoru s Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva u čijoj je nadležnosti navedeni zakon, navodimo da temeljem ovoga propisa, pravo na obiteljsku mirovinu mogu ostvariti članovi obitelji umrlog osiguranika ili korisnika mirovine pod određenim uvjetima propisanim odredbama Zakona.

Dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu i tim pravom se može koristiti do 15. godine, (odnosno 18. godine ako se redovito prijavljuje nadležnoj službi za zapošljavanje), a nakon toga ako se u trenutku smrti roditelja nalazi na redovitom školovanju (najduže do 26. godine). Dijete kod kojeg nastupi opća nesposobnost za rad do dobi do koje se osigurava pravo na obiteljsku mirovinu, ima pravo na obiteljsku mirovinu dok ta opća nesposobnost traje, a dijete kod kojeg nastupi opća nesposobnost za rad nakon dobi do koje se djeci osigurava pravo na obiteljsku mirovinu, a prije smrti roditelja, ima pravo na obiteljsku mirovinu ako ga je roditelj uzdržavao do svoje smrti.

Radno sposobna osoba s invaliditetom ima pravo, kao i svaki drugi osiguranik, ukoliko smatra da više nije sposobna za rad, zatražiti ocjenu radne sposobnosti radi eventualnog ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu, koju može ostvariti također pod uvjetima koje propisuje Zakon o mirovinskom osiguranju.

U odnosu na prava iz sustava socijalne skrbi za koje je nadležno Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, skrećemo pozornost da je potrebno razlikovati osobe s invalidnošću koje se, s obzirom na težinu oštećenja, mogu osposobiti za samostalan rad i osobe s invalidnošću čija je težina oštećenja takva da je kod njih utvrđena opća nesposobnost za rad.

Stoga je za osobe kod kojih postoji sposobnost za osposobljavanje za samostalni rad Zakonom o socijalnoj skrbi ("Narodne novine", brojevi 73/97, 27/01, 59/01, 82/01. i 103/03.) utvrđeno pravo na osposobljavanje za samostalan rad.

Osposobljavanje za samostalan rad podrazumijeva osnovnoškolski odgoj i obrazovanje, te srednjoškolsko obrazovanje u posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama i redovitim školama po posebnom programu temeljem kojeg osobe stječu određeno zvanje.

Korisnik koji je ostvario pravo na osposobljavanje za samostalan rad, te radi toga pohađa nastavu, odnosno boravi u ustanovi izvan mjesta svog prebivališta, ima pravo na novčanu pomoć za pokriće troškova prijevoza.

Također, osoba koja se uspješno osposobila za samostalan rad i u roku od 30 dana se prijavila nadležnoj službi za zapošljavanje, ima pravo na naknadu do zaposlenja (70% osnovice ili 280 kuna).

Kada se radi o osobama kod kojih je utvrđeno teže oštećenje (a u pravilu se radi o osobama kod kojih postoji opća nesposobnost za rad) navodimo da je Zakonom o socijalnoj skrbi, propisano pravo na osobnu invalidninu. Ovo pravo može ostvariti teže tjelesno oštećenje ili mentalno oštećena osoba ili osoba s trajnim promjenama u zdravstvenom stanju ako osobnu invalidninu ne ostvaruje po drugoj osnovi, a čije je teže oštećenje ili bolest nastala prije navršene 18. godine

života i koja ne ostvaruje vlastiti prihod.

U prihod se ne uračunava: pomoć za uzdržavanje, pomoć za podmirenje troškova stanovanja, novčana naknada za tjelesno oštećenje, doplatak za pomoć i njegu, ortopedski dodatak, doplatak za djecu, državna potpora za poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo osim dohodovne potpore ostvarene prema posebnim propisima, iznos koji osoba ostvaruje na temelju propisa o obiteljskim odnosima od zakonskog obveznika uzdržavanja (alimentacija) i obiteljska mirovina.

Osobna invalidnina iznosi mjesečno 1000 kuna.

Naime, osobama koje zbog težine oštećenja ili bolesti nisu bile u mogućnosti svojim radom ostvariti pravo na plaću ili mirovinu, na ovaj način dana je mogućnost da imaju osobno primanje.

M. M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

**GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol**

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Hrvoje Sadarić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE:
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora